

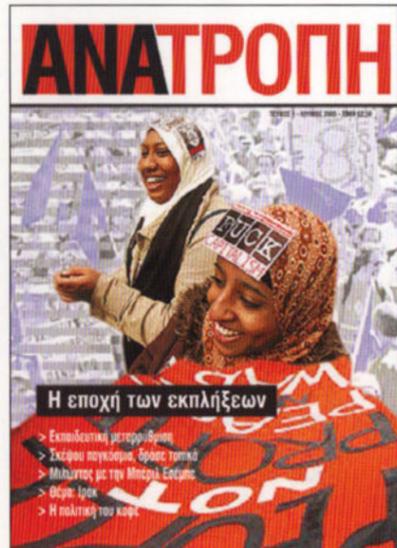
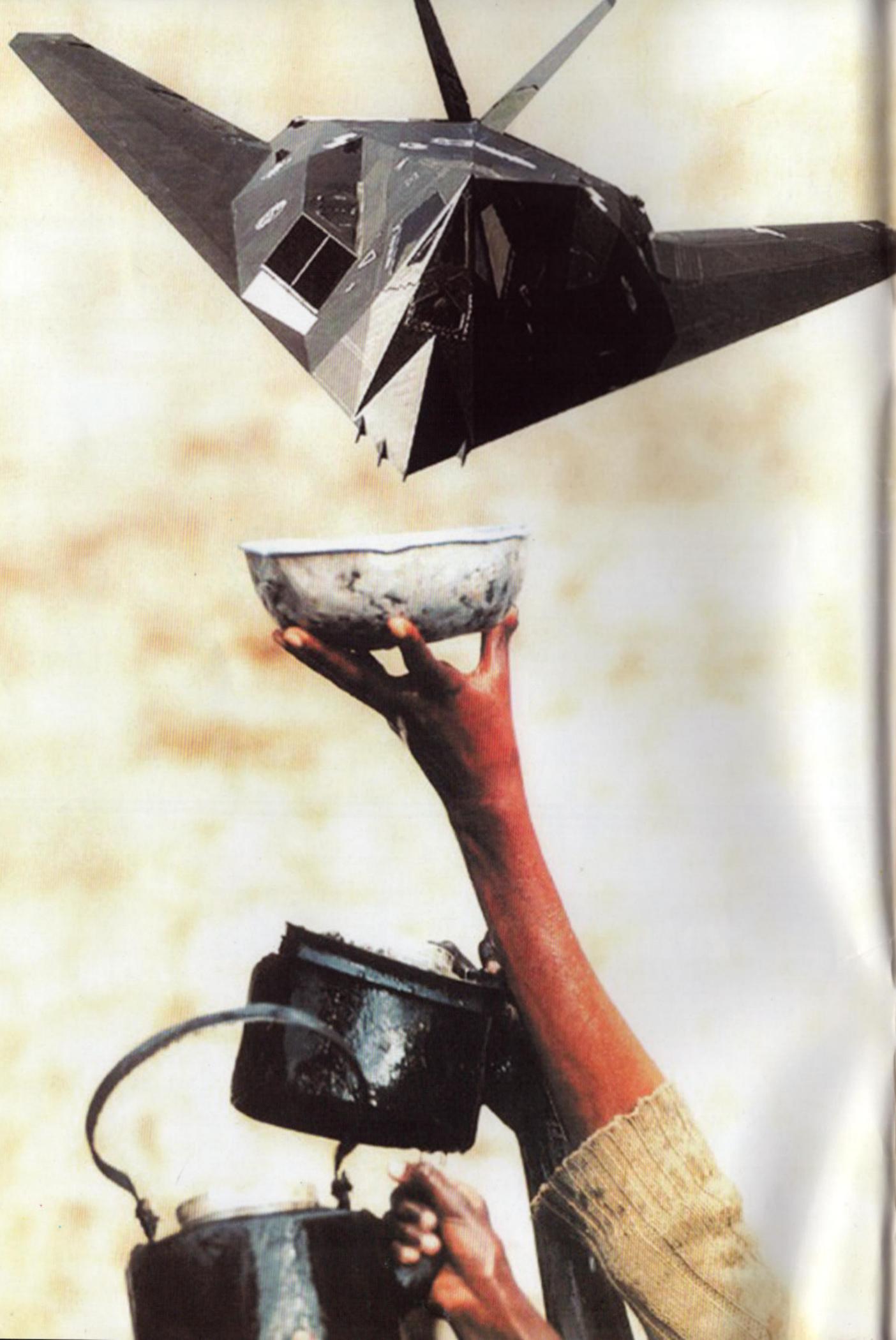
ΑΝΑΤΡΟΠΗ

ΤΕΥΧΟΣ 1 - ΙΟΥΝΙΟΣ/ΙΟΥΛΙΟΣ 2005 - ΤΙΜΗ £2.50

Η εποχή των εκπλήξεων

- > Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση
- > Σκέψου παγκόσμια, δράσε τοπικά
- > Μιλώντας με την Μπέριλ Εσέμπε
- > Θέμα: Ιράκ
- > Η πολιτική του καφε

Περιοδικό ANATROPHE

ISSN
1450-2216

Email
anatropi_mag@hotmail.com

P.O.BOX
27565, 2430 Λευκωσία

Τηλέφωνο
99967451

ANATROPHE

ΤΕΥΧΟΣ 1 - ΙΟΥΝΙΟΣ/ΙΟΥΛΙΟΣ 2005

EDITORIAL

03 Η εποχή των εκπλήξεων

ΖΗΤΗΜΑΤΑ

04 Οι δύο τακτικές της Ε/κ
κεφαλαιοκρατίας

06 Τουρκία και ΕΕ

08 Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση

10 Respect - Νίκη για το Ιράκ

12 Κρατική τρομοκρατία

13 Ευρωπαϊκό Κοινωνικό
Φόρουμ - Λονδίνο

15 Παγκόσμιο Κοινωνικό
Φόρουμ - Porto Alegre

ΔΙΕΞΟΔΙΚΑ

16 Σκέψου παγκόσμια,
δράσε τοπικά

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

18 Μιλώντας με την
Μπέριλ Εσέμπε

ΘΕΜΑ: ΙΡΑΚ

20 Robert Fisk

22 Tariq Ali

24 George Solomou

GET ON LINE

26 Η πολιτική του καφέ

ΤΕΧΝΕΣ 28-30

- DVD
Fahrenheit 9/11
- Εικαστικά
Art Aware
- Φωτογραφία
Τσουνάμι
- Ποίηση
Χανς Μάγκνους
Έτσενμπεργερ

BIBLIO 30-32

- Ο Μπους στη Βαβυλώνα
- Ο Πόλεμος του
Ποδοσφαίρου
- Lex Talionis
- Κώδικας Da Vinci

Η εποχή των εκπλήξεων

Πριν δεκαπέντε χρόνια οι ηγέτες των χωρών του τότε Ανατολικού Μπλοκ αναγκάστηκαν από τους υπηκόους τους να πετάξουν στα άχρηστα το προσώπιό του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Την ίδια περίοδο ένας διανοούμενος της αντίπαλης άρχουσας τάξης έγινε πασίγνωστος χρησιμοποιώντας μια εντυπωσιακή πρόταση για να δοξάσει την νίκη της τάξης του: «Το Τέλος Της Ιστορίας». Η «Δυτική φιλελεύθερη δημοκρατία», έγραφε ο υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ Φράνσις Φουκουγιάμα, «μπορεί να είναι η τελική μορφή διακυβέρνησης των ανθρώπων». Μια διακυβέρνηση που κατά τον Φουκουγιάμα θα πρόσφερε επιτέλους, μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, όλο και περισσότερη Δημοκρατία, Ευημερία και Ειρήνη. Μια «Νέα Τάξη» πραγμάτων.

Οι κατώτερες τάξεις δεν πείστηκαν. Ειρήνη; Το 1991 άρχισε ο πρώτος πόλεμος των ΗΠΑ εναντίον του Ιράκ. Ευημερία; Ακολούθησαν οχτώ χρόνια όλο και μεγαλύτερου πλούτου για τους πλούσιους και μεγαλύτερης φτώχειας για τους φτωχούς. Ιδιαίτερα στις λεγόμενες αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά και μέσα στην ίδια την ναυαρχίδα της «Δυτικής Φιλελεύθερης Δημοκρατίας», στις ΗΠΑ. Θυμηθείτε την τετραήμερη εξέγερση των "have nots" (αυτών που δεν έχουν, κατά τον αμερικάνικο τύπο της εποχής) στο Λος Άντζελες το 1992. Δημοκρατία; Ένα ευαίσθητο φυτό που δεν αντέχει στη φτώχεια και τους πολέμους.

Έτσι το 1999 στο Σιάτλ των ΗΠΑ έκανε την επίσημη είσοδο του στην Ιστορία ένα καινούργιο παγκόσμιο μαζικό κίνημα – που οι εχθροί του το βάφτισαν κίνημα «εναντίον της παγκοσμιοποίησης». Το κίνημα αυτό είχε σαν στόχο του τις καταστροφές που προκαλούσε σε όλους τους τομείς η νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική – για την οποία πράγματι ο Κόσμος είναι για Πούλημα. Το κίνημα δεν άργησε να απαντήσει προκλητικά με το δικό του σύνθημα στο «Τέλος της Ιστορίας». Είναι το πασίγνωστο πια «Another world is possible», «Ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός». Και στις 15 Φλεβάρη του 2003 πρόσθεσε στην ιστορία της ανθρωπότητας την πρώτη Παγκόσμια Αντιπολεμική Διαδήλωση.

Οι αλλαγές είναι μεγάλες. Αυτό μπορεί να το διαπιστώσει κανείς όταν μιλάει με τον κόσμο ή όταν συμμετέχει σε δικαιοδικές εκδηλώσεις.

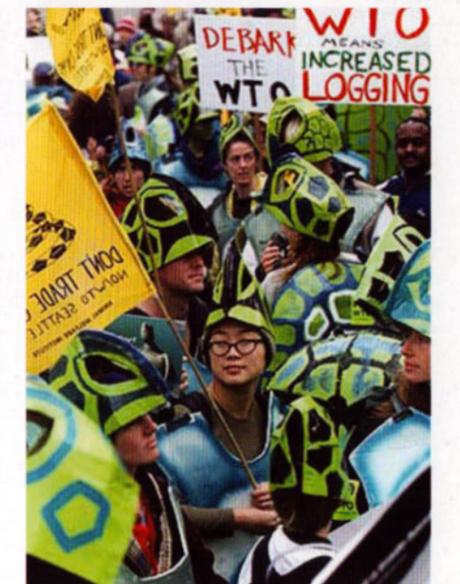
Σε όλο τον κόσμο εκατομμύρια άνθρωποι προσπαθούν πια να ακολουθούν ένα ακόμα σύνθημα του κινήματος: «Σκέψου Παγκόσμια, Δράσε Τοπικά». Αλλά στην Κύπρο, και στα δύο κομμάτια της, οι πολιτικές ηγεσίες – όλες – και τα μέσα ενημέρωσης συνεχίζουν να διαφημίζουν καθημερινά στον κόσμο το αντίθετο ακριβώς: Σκέψου τοπικά, δράσε παγκόσμια (και κυρίως ευρωπαϊκά).

Το στίχημα είναι αν οι απλοί άνθρωποι συνεχίζουν να σκέφτονται με τον ίδιο τρόπο. Μερικές φορές μοιάζει πως ναι. Το αντιπολεμικό κίνημα, στην Κύπρο των (αμερικανο)αγγλικών Βάσεων, ήταν μάλλον θλιβερό σε σύγκριση με άλλα τέτοια κινήματα στο εξωτερικό και φυσικά με τις παλιότερες τοπικές κινητοποιήσεις ενάντια στις Βάσεις. Το «ηχηρό Όχι» δεν ήταν δυστυχώς ένα όχι στα σχέδια των κυβερνήσεων των ΗΠΑ και της Αγγλίας να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν την Κύπρο ως αβύθιστο αεροπλανοφόρο και την Τουρκία ως ορμητήριο στους πολέμους τους στη Μ. Ανατολή. Ήταν κύρια ένα μίζερο εθνικιστικό «όχι, δεν μας φτάνουν αυτά που παίρνουμε».

Άλλες φορές όμως φαίνεται ότι οι συνειδήσεις έχουν αλλάξει. Τα κυπριακά μέσα ενημέρωσης μπορούν να φιλτράρουν την διεθνή και την τοπική πραγματικότητα, δεν μπορούν όμως να την εξαφανίσουν. Μια σειρά από τοπικά γεγονότα έρχονται καθημερινά σε σύγκρουση με τα παλιά αυτονόητα της κυπριακής «κοινής γνώμης» όπως θα την ήθελε η παραδοσιακή πολιτική ηγεσία και όπως την παρουσιάζουν τα ΜΜΕ.

Οι αλλαγές είναι μεγάλες. Αυτό μπορεί να το διαπιστώσει κανείς όταν μιλάει με τον κόσμο, ή και όταν βλέπει την συμμετοχή σε δικαιοδικές εκδηλώσεις. Αλλά και η διακηρυγμένη θέληση της ΕΕ να γίνει η «πιο ανταγωνιστική οικονομία του κόσμου» μεταφράζεται πια φανερά στο ότι πρέπει όχι απλά να γίνουν οι φτωχοί φτωχότεροι και οι πλούσιοι πλουσιότεροι, αλλά και να γίνουν οι φτωχοί πολύ περισσότεροι. Οι αγροτικές κινητοποιήσεις έδειξαν ότι αυτό δεν θα περάσει τόσο ανώδυνα όσο θέλουν οι από πάνω. Η Κύπρος βγαίνει από τον αστερισμό της πειθούς και μπαίνει στον αστερισμό της αστυνομίας και της καταστολής – Τι άλλο είναι οι καθηγητές της «παραπαιδείας» παρά ένας προσεχτικά καλλιεργημένος αποδιοπομπαίος τράγος – πρόσχημα για να αρχίσει να συνηθίζει ο κόσμος τον αστυνομικό και τον δικαστή στις πιο απλές εργασιακές σχέσεις;

Το πνεύμα του «σκέψου παγκόσμια, δράσε τοπικά» και του «ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός» μπορεί να εμπνεύσει και εδώ τους απλούς ανθρώπους. Η ενόητα στη δράση τόσων φαινομενικά αταίριαστων κινήματων (από αναρχικούς, μαρξιστές και περιβαλλοντιστές ως εξαγωγισμένους αγρότες, φιλόδοξους χριστιανούς και καταπιεσμένους ισλαμιστές) που άνοιξε στους δρόμους του Σιάτλ, της Γένοβας, της Βαρκελώνης και αλλού, ήταν μια ιστορική έκπληξη. Αύριο μπορούμε να έχουμε την ίδια και μεγαλύτερη έκπληξη (σκεφτείτε τα μούτρα που θα κάνουν οι αποπάνω) στην Λευκωσία. Με αυτό το περιοδικό φιλοδοξούμε να συμβάλλουμε όσο μπορούμε στην επιτυχία ενός τέτοιου σαπράϊζ πάρτι.

Οι δύο τακτικές της Ελληνοκυπριακής κεφαλαιοκρατίας

ΔΑΦΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ενα χρόνο μετά τα δημοψηφίσματα και παρά τις προβλέψεις για το αντίθετο, το Σχέδιο Ανάν παραμένει πεισματικά στο προσκήνιο. Αρνείται να εγκαταλείψει για τα φιλολογικά ουράνια των «χαμένων ευκαιριών». Το γεγονός δεν οφείλεται στη μοναδικότητα του Σχεδίου Ανάν – στο ανάστημα της εσωτερικής του λογικής, στη «φιλοσοφία» του. Στο κάτω-κάτω, οι ιδέες Γκάλι, οι Δείκτες Κουεγιάρ, κ.ο.κ., υπήρξαν σχέδια λύσης εξίσου «βιώσιμα». Αυτά όμως έσβησαν γρήγορα.

Να είναι η διαπραγματευτική ιδιορρυθμία του Γ.Γ. των Ηνωμένων Εθνών που κρατά ανοικτή την προοπτική ενός νέου διακανονισμού στο Κυπριακό; Καθόλου. Τα πειστικά χρονοδιαγράμματα αντανακλούν απλά τους ρυθμούς κίνησης και διαμόρφωσης των νέων συσχετισμών σε παγκόσμια κλίμακα –που είναι οι γοργοί.

Euro-Disney

Η στιβαρότητα του Σχεδίου Ανάν οφείλεται στην εποχή του. Μια εποχή που ορίζεται από τη ρευστότητα της Νέας Τάξης Πραγμάτων. Η αντίφαση βρίσκεται στην πραγματικότητα.

Ο ψυχροπολεμικός μονόλιθος που κάποτε πλαισίωνε τις διακρατικές σχέσεις έχει εκλείψει προ πολλού. Όμως ενώ σήμερα οι ΗΠΑ είναι η μοναδική υπερδύναμη, η παγκόσμια διάταξη δυνάμεων είναι πολύ πιο διάχυτη. Η λεπτότητα των νέων συσχετισμών εκδηλώνεται έντονα στις σχέσεις ΗΠΑ-ΕΕ, όπως και στις διαφοροποιήσεις μεταξύ «ευρωπαϊστών» και «ευρωατλαντιστών» μέσα στην ίδια την ΕΕ.

Στο οικονομικό πεδίο, ΗΠΑ και ΕΕ ανταγωνίζονται η μια την άλλη ως ίσος προς ίσον. Αν οι ΗΠΑ διατηρούν τον παγκόσμιο ηγεμονικό τους ρόλο αυτό οφείλεται στη

συντριπτική στρατιωτική τους υπεροχή. Γι αυτό και την επιδεικνύουν – Αφγανιστάν, Ιράκ, Αϊτή. Από αυτή την αντίφαση δεν ξεφεύγει κανένας από τους μεγάλους παίκτες στη διεθνή σκακιέρα. Πόσο μάλλον οι μικρότεροι.

Βλέπουμε έτσι τη Γαλλία – άξονα στην προσπάθεια συγκρότησης ενός συνολικού ευρωπαϊκού συμφώνου – να δυσανασχετεί με τη στρατιωτική επέμβαση των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή, αλλά να εξορμά μαζί με τις ΗΠΑ για την «εδραίωση της δημοκρατίας» στην Αϊτή. Χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλοκ την μια μέρα να εντάσσονται στη ΕΕ και την επομένη στο στρατιωτικό αμπελοχώραφο των ΗΠΑ – στο ΝΑΤΟ. Την Τουρκία, σημαντική δύναμη του ΝΑΤΟ, να διεκδικεί με τις (ανήσυχες) ευλογίες των Αμερικανών την ένταξη της στην ΕΕ. Ακόμα και το «αβύθιστο αεροπλανοφόρο» των αμερικανοβρετανών, η Κύπρος, να εντάσσεται με βούλα στο κλαμπ των «φτασμένων» Ευρωπαίων. Η Κύπρος να βρίσκεται στην πιο καυτή περιοχή του πλανήτη, η Ελλάδα να έχει για αυλή της τα Βαλκάνια, η Τουρκία να μοιράζεται σύνορα με «απειθαρχα» πετρελαϊκά κράτη. Κύπρος-Ελλάδα-Τουρκία είτε να βρίσκονται μέσα στην ΕΕ είτε σε τροχιά ένταξης. Και ταυτόχρονα να φιλοξενούν στο έδαφος τους την Αυτοκρατορία: Βάσεις στη

Σούδα, βάσεις στο Ιντσιρλίκ, βάσεις στο Ακρωτήριο και στη Δεκέλεια.

Από τη σκοπιά όλων των ενδιαφερόμενων μερών στο Κυπριακό – μεγάλων και μικρών – το Σχέδιο Ανάν δεν προβάλλει μόνο σαν ένας νέος διακανονισμός στις διαφορές των αντιμαχόμενων συμφερόντων στο νησί. Είναι μια συμφωνία, ένας οδικός χάρτης για την έξοδο όλων (μαζί και χώρια) στην ευρύτερη αρένα της Νέας Τάξης Πραγμάτων. Όπου ανοίγονται νέες ευκαιρίες αλλά και όπου παντού σοβούν οι αντιφάσεις. Η αρχή ότι «τα κράτη δεν έχουν μόνιμους φίλους αλλά μόνιμα συμφέροντα» βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη: Καλωσορίσατε στο τραμπολίνο της «Euro-Disney».

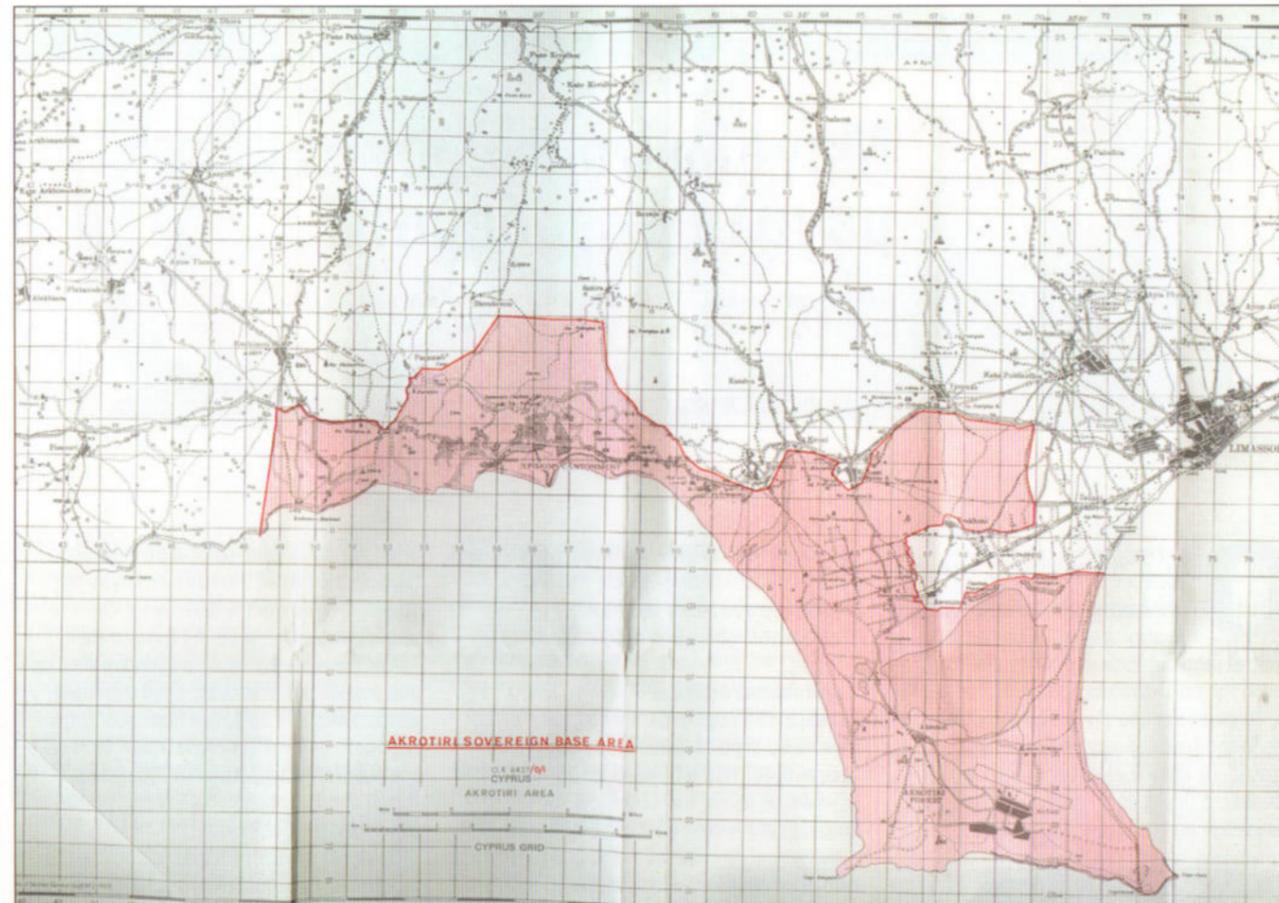
Diabolo

Εκ των πραγμάτων δεν «χάνεται» εύκολα η «ευκαιρία» του σχεδίου Ανάν. Γιατί για όλα τα συμβαλλόμενα μέρη κουβαλά το στίγμα της ιστορικής αναγκαιότητας.

Οι γεωπολιτικές και οικονομικές φιλοδοξίες των παγκόσμιων και περιφερειακών παικτών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (ΗΠΑ, Βρετανία, ΕΕ, Ελλάδα, Τουρκία, Κύπρος) έχουν όνομα: Παγκόσμιο ιμπεριαλιστικό σύστημα.

Ο Γιάννος Κρανιδιώτης, ο αρχιτέκτονας για πολλούς της ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ, διατύπωσε καθαρά το περιεχόμενο των Ελληνοκυπριακών και Ελληνικών βλέψεων:

«Με τη διεύρυνση της Ένωσης προς Ανατολάς, διεύρυνση που στον κατάλληλο χρόνο θα πρέπει να συμπεριλάβει και τις χώρες της Βαλκανικής, δημιουργούνται εντελώς νέες προϋποθέσεις για την Ελλάδα και την Κύπρο να διαδραματίσουν από κοινού νέο οικονομικό και πολιτικό ρόλο στη περιοχή. Η παλαιότερη "θεωρία της γέφυρας" μπορεί να

λειτουργήσει τώρα προς το χώρο της Βαλκανικής με πρωτοβουλίες από την Ελλάδα και το χώρο της Μέσης Ανατολής με πρωτοβουλίες από την Κύπρο.»

Στην προσπάθεια υλοποίησης αυτής της «πολιτικής και οικονομικής πρωτοβουλίας», όπως την ορίζει ο Κρανιδιώτης, είναι σκόπιμο να διατηρηθούν ανοικτές και οι γέφυρες προς τις «στρατιωτικές πρωτοβουλίες» της Ουάσινγκτον και του Λονδίνου στην περιοχή.

Βλέπουμε έτσι ολόκληρη την ελληνοκυπριακή πολιτική ηγεσία να αρνείται να «ανακινήσει» το ζήτημα της παρουσίας Βρετανικών Βάσεων στο νησί: «Δεν είναι καιρός», λένε όλοι (...τα τελευταία 45 χρόνια). Όταν δεν το κάνουν τώρα που η Μέση Ανατολή φλέγεται, όταν δεν το κάνουν τώρα που το νομικό καθεστώς της Κύπρου «μετεξελισσεται», τότε αλήθεια υπολογίζουν να το κάνουν; Μετά; Και όλες οι υπόλοιπες επιχειρησιακές διευκολύνσεις προς τους αμερικανοβρετανούς από τα αεροδρόμια και τα λιμάνια της Κυπριακής Δημοκρατίας, που εμπιστούν; Πώς συμβάλουν τα εκατοντάδες χιλιάδες σκοτωμένα παιδάκια του Ιράκ στη «δίκαιη και βιώσιμη» λύση του Κυπριακού; Παραφράζοντας τον Τόμας Μωρ, όποιος προσδοκά από τον ιμπεριαλιστικό διάβολο έχει ήδη προσχωρήσει σ' αυτόν.

Αυτή είναι η πραγματική βάση διαπραγματεύσεως του Κυπριακού, που κανένας δεν αμφισβητεί.

Η κότα ή το αυγό;

Τα «πολιτικά αξιοποιημένα» Ναι και Όχι μέσα στην ελληνοκυπριακή κοινωνία διεκδικούν εξίσου το μεγαλύτερο δυνατό πλεονέκτημα για το Ελληνοκυπριακό κεφάλαιο. Στρατηγικός στόχος και του Παπαδόπουλου και του Αναστασιάδη είναι ο ίδιος: «Όχι – γιατί μπορούμε να εξασφαλίσουμε περισσότερα», «Ναι – γιατί τα περισσότερα έτσι εξασφαλίζονται». Η διαφορά τους έγκειται στο εξής δίλημμα: Είναι το εξτρα πολιτικό πλεονέκτημα στη διευθέτηση του Κυπριακού που θα διασφαλίσει τα ελληνοκυπριακά οικονομικά συμφέροντα (Παπαδόπουλος) ή τα οικονομικά συμφέροντα που θα αποφέρουν και το εξτρα πολιτικό πλεονέκτημα (Αναστασιάδης);

Για το ελληνοκυπριακό κατεστημένο αυτό το δίλημμα είναι πραγματικό. Το αφορά. Η όλη διαφορά όμως είναι διαφορά τακτικής. Ο στόχος παραμένει ίδιος. Αυτό εννοούν οι διάφοροι πολιτικοί όταν υπογραμμίζουν στο τέλος των τηλεοπτικών τους αναμετρήσεων ότι «κανένας δεν αμφισβητεί τον πατριωτισμό κανενός».

Ο «απορριπτικός» Παπαδόπουλος κατηγορείται από το «ενδοτικό» κόμμα του «ενεργού φημισμένου», των S300 και του «Ελληνική μεραρχία στη Κύπρο» – από τον ΔΗΣΥ – ότι επιδιώκει να θάψει το Σχέδιο Ανάν. Ο «απορριπτισμός» του Παπαδόπουλου όμως δεν είναι τόσο ιδεολογικός (εδώ την

πρωτιά μάλλον την έχει ο ΔΗΣΥ) όσο τακτικός. Είναι ένας «απορριπτισμός» ώσπου να πει το «τώρα δέχομαι». Το Σχέδιο Ανάν παραμένει στο τραπέζι. Όχι γιατί το ισχυρίζεται ο ίδιος Παπαδόπουλος, αλλά γιατί αυτό υπαγορεύει η εποχή και τα συμφέροντα που και οι δύο σχολές υπηρετούν.

Και ο ΔΗΣΥ και το ΔΗΚΟ είναι καταξιωμένα κόμματα του ελληνοκυπριακού κεφαλαίου, με χρόνια δόκιμη υπηρεσίας στο τιμόνι της πολιτικής εξουσίας. Η πραγματική εικόνα της συνάφειάς τους σπάνια προβάλλεται στις μέρες μας. Θα μπορούσε όμως άνετα να φανταστεί ένας τους γόνους των οικογενειών Ιωάννου και Παρασκευαϊδή (η J&P είναι μια από τις μεγαλύτερες εργοληπτικές εταιρίες στη Μ. Ανατολή) να συντάσσονται η μία με τη τακτική Αναστασιάδη και η άλλη με τη τακτική Παπαδόπουλου. Κανένας όμως δεν θα φανταζόταν ότι αυτό θα ήταν αιτία για να πάψουν να προωθούν μαζί, σαν μια οικογένεια, τα ενιαία τους συμφέροντα.

Για τους απλούς ανθρώπους όμως, που προσβλέπουν σε ένα κόσμο καλύτερο και όχι στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, το δίλημμα είναι και μάταιο και διχαστικό. Δεν τους αφορά αν η κότα γέννησε το αυγό ή το αυγό την κότα.

Γιατί η ελπίδα για πραγματική ειρήνη και ευημερία δεν βρίσκεται ούτε στη κότα, ούτε στο αυγό. Βρίσκεται στη σφαγή του κόκορα.

Μεγάλα συμφέροντα, μεγάλα μπερδέματα

ΜΑΡΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Οι «εκπρόσωποι του λαού» νομίζουν ότι η Κυπριακή Δημοκρατία ανακλύχθηκε σε θυρωρό πολυκατοικίας με το όνομα Ευρωπαϊκή Ένωση. Από την μπροστινή είσοδο της πολυκατοικίας ελέγχουν τη είσοδο της Τουρκίας και από την πίστη πορτούλα την είσοδο της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Ο μεταξύ τους καβγάς είναι για το τι θα εισπράξει ο θυρωρός. Τι πρέπει να περιέχει το «φακελάκι» που θα πρέπει να δώσει ο Ερτογάν, και τι αυτό που θα δώσει ο Ταλά για να περάσουν; Και πότε θα το δώσουν; Όσο πιο γρήγορα γίνεται, λει, η αντιπολίτευση του Ναι. Ας τους ψήσουμε λίγο ακόμα το ψάρι στα χείλη, ίσως πάρουμε περισσότερα, υποστηρίζει η συμπολίτευση του Όχι.

Έτσι όμως έχουν πράγματι τα πράγματα; Ποιος έχει ανάγκη ποιόν; Η Τουρκία την Ευρωπαϊκή Ένωση ή η ΕΕ την Τουρκία; Η Κυπριακή Δημοκρατία προσπαθεί να χωθεί σε ένα πεδίο πολιτικής και οικονομικής σύγκρουσης στο οποίο κάποιος από τους «εταίρους» έχουν να κερδίσουν και άλλοι να χάσουν. Το ποιοι θα είναι αυτοί παίζεται.

Η Αγγλία θέλει να δει την Τουρκία μέσα στην ΕΕ διότι αυτό ενισχύει τον Άγγλοαμερικανικό άξονα μέσα στην ΕΕ. Από την άλλη, η Γαλλία, η Γερμανία, η Αυστρία, Ολλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία κλπ. θέτουν προσκόμματα στην ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, γιατί επιδιώκουν περισσότερα και μεγαλύτερα ανταλλάγματα. Αποστολή της κυβέρνησης Παπαδόπουλου είναι να εξασφαλίσει υποστηρικτές ανάμεσα στις κυβερνήσεις της δεύτερης ομάδας χωρών.

Στη σύνοδο της 17ης Δεκεμβρίου 2004 η ΕΕ έδωσε ημερομηνία έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων στην Τουρκία. Αλλά με σωρεία από όρους. Ένας από αυτούς είναι και η αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το Κυπριακό αποτελεί πράγματι πονοκέφαλο και για τον Ερτογάν και για τους Άγγλοαμερικανούς. Είναι ένα εμπόδιο στην ενταξιακή πορεία της Τουρκίας. Δεν είναι όμως ούτε το μοναδικό, ούτε και το καθοριστικό. Αν ο Ερτογάν αποφεύγει να αναγνωρίσει ανοικτά την Κυπριακή Δημοκρατία

αυτό οφείλεται και στην εξωτερική πολιτική της Τουρκίας αλλά και στις πιέσεις που ο ίδιος δέχεται στο εσωτερικό της χώρας (στρατιωτικοί, υπερεθνικιστές κτλ).

Ευρωτουρκικό στοίχημα

Για το μεγάλο κεφάλαιο στην Τουρκία η ένταξη στην ΕΕ θα σημαίνει ένα σοβαρό άνοιγμα σε νέες αγορές. Ήδη η ΕΕ απορροφά το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών της Τουρκίας (\$344 δισ., ποσοστό 54.6% των συνολικών εξαγωγών της για το 2004). Η ένταξη θα σημαίνει και αύξηση αυτού του ποσοστού για τις τουρκικές εταιρίες που πρωταγωνιστούν. Οι επιχειρήσεις όμως που δυσκολεύονται να ανταγωνιστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν να χάσουν από την ένταξη. Σε αυτό το κομμάτι ανήκει και μέρος των επιχειρήσεων που ελέγχονται από τους στρατιωτικούς της Τουρκίας.

Αυτές οι οικονομικές αντιφάσεις έχουν και τις ιδεολογικές τους προεκτάσεις. Έτσι έχουμε τόσο την αντιπολίτευση στην Τουρκία να τοποθετείται πιο εθνικιστικά απέναντι στην ΕΕ (αλλά και προς τις ΗΠΑ) όσο και διαμαρτυρίες που βγαίνουν μέσα από το κόμμα του ίδιου του Ερτογάν.

Μακροπρόθεσμα, για την Τουρκία η ένταξη στην ΕΕ θα σημαίνει αναπτυξιακά κονδύλια και ευκαιρίες να διαδραματίσει κεντρικότερο ρόλο στην Μέση Ανατολή, στον Καύκασο (πετρέλαια) και στα Βαλκάνια.

Από την άλλη, για την ΕΕ η Τουρκία αποτελεί μια τεράστια αγορά των 70 εκ. ανθρώπων

Πίνακας Εξαγωγών προς την Τουρκία (2004)

Γερμανία	15%
ΗΠΑ	6,8%
Βρετανία	6,7%
Ιταλία	9%
Γαλλία	6,6%
Ρωσία	2,7%
Ισπανία	3,5%
Ολλανδία	3,9%
Ισραήλ	2,2%
Βέλγιο	1,9%

όπως και μια έκταση πλούσια σε φυσικούς πόρους. Ήδη το 46.7% των εισαγωγών της Τουρκίας προέρχονταν από την ΕΕ. Οι πρωταγωνιστές στην ΕΕ (η Γερμανία και η Γαλλία) περιμένουν να εξασφαλίσουν μια σειρά από συμβόλαια (πετρέλαια, έργα υποδομής, εμπόριο κλπ). Τα 36 Airbus που αγοράστηκαν πρόσφατα από την Turk Hava Yolları είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Η Τουρκία σε τροχιά ένταξης σημαίνει νέα κέρδη για τις ευρωπαϊκές πολυεθνικές.

Όμως για την ΕΕ η Τουρκία, εκτός από μια τεράστια αγορά, αποτελεί προοπτικά και ένα σημαντικό ΗΠΑ-τουρκικό σύμμαχο. Ενώσω οι σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας δεν είναι τόσο αρμονικές όσο άλλοτε, η ΕΕ ελπίζει σε μια πιο φιλική προς την ίδια Τουρκία και λιγότερο φιλική προς τις ΗΠΑ. Ενδεικτική είναι η στάση που τήρησε το Τουρκικό κοινοβούλιο λίγο πριν ξεσπάσει ο πόλεμος ενάντια στο Ιράκ, που αρνήθηκε πρόσβαση στις ΗΠΑ από την Ανατολική Τουρκία προς το Βόρειο Ιράκ.

Πίνακας Εξαγωγών από την Τουρκία (2004)

Γερμανία	9,8%
ΗΠΑ	4,8%
Βρετανία	3,5%
Ιταλία	7,5%
Γαλλία	6,6%
Ρωσία	13,4%
Ισπανία	3%
Ολλανδία	1,9%
Ισραήλ	0,7%
Βέλγιο	2,84%

Αυτό εν μέρη ήταν αποτέλεσμα της πίεσης που ασκήθηκε από το αντιπολεμικό κίνημα που ήταν ουσιαστικό, και σε μέγεθος και σε περιεχόμενο. Πολλοί βουλευτές επίσης δυσκολεύονταν να ευθυγραμμιστούν με την εξόρμηση των ΗΠΑ χωρίς κάποιες στοιχειώδεις (γι αυτούς) διασφαλίσεις πάνω στο ζήτημα του Κουρδικού. Οι σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας εξομαλύνθηκαν σχετικά γρήγορα στη συνέχεια. Όμως η δυσαρέσκεια των ΗΠΑ για το «επεισόδιο» εξακολουθεί να εκφράζεται ακόμα και σήμερα. Ο Αμερικανός υπουργός Άμυνας

Ντόναλντ Ράμφλντ στις 20 Μαρτίου 2005 (δεύτερη επέτειος της αμερικανικής επέμβασης στο Ιράκ) δήλωσε σε τηλεοπτική συνέντευξη: «Δεδομένου του επιπέδου της αντίστασης σήμερα, δύο χρόνια μετά, εάν είχαμε καταφέρει να στελλομε την 4η Μεραρχία Πεζικού από το βορρά, μέσω Τουρκίας, οι περισσότεροι από τους υποστηρικτές του κόμματος Μπάσθ θα είχαν ήδη συλληφθεί ή σκοτωθεί».

Είδαμε την ίδια δυναμική να μπαίνει σε κίνηση με την πρόσφατη επίσκεψη του Σεζέρ στη Συρία που κυριολεκτικά εξόργισε τις ΗΠΑ. Ήταν ένα καθαρό μήνυμα προς τις ΗΠΑ και προς την ΕΕ ότι η Τουρκία μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο φιλική προς τους μεν ή τους δε ανάλογα με τα ανταλλάγματα.

Αμερικανικό στοίχημα

Η ΕΕ ήταν ένα σχήμα συμπαγών οικονομικών συμφερόντων τότε τα πράγματα θα ήταν σχετικά απλά. Οι διασπάσεις όμως που παρουσιάζει η ΕΕ επιτρέπουν στον Μπους να στρώχνει την Τουρκία προς την ΕΕ. Γιατί από τη σκοπιά της Αμερικής η ένταξη της Τουρκίας θα αλλάξει το ισοζύγιο δυνάμεων μέσα στην ΕΕ, καθιστώντας την πιο ελεγχόμενη από τις ΗΠΑ και ίσως ακόμα πιο δυσλειτουργική.

Οι ΗΠΑ επιδιώκοντας να ενισχύσουν τον δικό τους άξονα μέσα στην ΕΕ επιθυμούν να δουν

μία Τουρκία σταθερά φιλοαμερικανική μέσα στην ΕΕ. Με το πλεονέκτημα ότι θα την στηρίζει οικονομικά και ΕΕ και όχι μόνο οι ΗΠΑ (μέσω του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου).

Αν θα αποδώσει αυτή η πολιτική των ΗΠΑ είναι άγνωστο. Εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πορεία του πολέμου στο Ιράκ και του παγκόσμιου αντικαπιταλιστικού κινήματος.

Ο πόλεμος των ΗΠΑ ενάντια στο Ιράκ είχε σκοπό τον έλεγχο των πετρελαίων της Μέσης Ανατολής. Και άρα τον έλεγχο της σημαντικότερης πηγής ενέργειας για την ΕΕ και την Κίνα. Είναι γι' αυτό που η Κίνα πρόσφατα υπόγραψε συμφωνία με την Τεχεράνη για αγορά πετρελαίου, δηλώνοντας ανοικτά ότι διαφωνεί με την πολιτική των ΗΠΑ απέναντι στον Ιράν. Η ένταξη μιας Τουρκίας με φιλοευρωπαϊκούς προσανατολισμούς στην ΕΕ μπορεί να διασφαλίσει για την ΕΕ μια ευχερέστερη πρόσβαση στα πετρέλαια της Μ. Ανατολής και του Καύκασου.

Στα σύνορα

Όλα αυτά όμως στο μεταξύ συντείνουν στην ρευστότητα που παρουσιάζουν οι σχέσεις και οι συμμαχίες μέσα στην ίδια την ΕΕ. Το ότι η Γαλλία βολεύεται με το ελληνοκυπριακό Όχι στο περσινό δημοψήφισμα δεν σημαίνει ότι θα στηρίζει και πάντα τις ελληνοκυπριακές

Τα πιο σημαντικά σύνορα δεν βρίσκονται στη γη αλλά στα μυαλά και τις καρδιές των απλών ανθρώπων.

επιλογές. Αν αύριο η Γαλλία εξασφαλίσει αρκετά ανταλλάγματα από την Τουρκία τότε και οι λόγοι ταύτισης της με την Κυπριακή Δημοκρατία θα εκλείψουν.

Το Κυπριακό για κάποιους είναι εμπόδιο (Τουρκία, Αγγλία, ΗΠΑ) και ένα ευκαιριακό χαρτί για άλλους (Γαλλία, Γερμανία). Οπότε τα συμφέροντα που διακυβεύονται μέσα από την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας είναι πολύ πιο μεγάλα και συνολικά από αυτά που προκύπτουν από το Κυπριακό.

Η ελληνοκυπριακή πολιτική ηγεσία, κυβέρνηση και αντιπολίτευση μαζί, ψαρεύουν σε θολά νερά. Διεκδικούν με τη σειρά τους ανταλλάγματα, ανάλογα με τις μεταπολίσεις στην διεθνή σκηνή. Πότε από τους ενοχλημένους από την Τουρκία Αμερικανούς και πότε από τους ενοχλημένους από την Τουρκία Ευρωπαίους.

Αν η τύχη του Κυπριακού βρισκόταν μόνο στα χέρια των μεγάλων τότε τόσο η «λύση» του όσο και η μη-λύση του θα ήταν απόλυτα συνδεδεμένη με την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας στην ΕΕ.

Όμως η τύχη του Κυπριακού δεν βρίσκεται μόνο στα χέρια των παγκόσμιων και περιφερειακών δυνάμεων. Η τύχη του Κυπριακού εξαρτάται και από το τι θα πετύχει (ή δεν θα πετύχει) η αριστερά μέσα και έξω από την Κύπρο. Αν το αδιαπέραστο σύνορο μεταξύ Βορρά-Νότου έπεσε διότι οι απλοί Τουρκοκύπριοι το διεκδίκησαν, φανταστείτε τι θα μπορούσε να κάνει η κοινή δράση των απλών Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων μαζί. Γιατί τα πιο σημαντικά σύνορα δεν βρίσκονται στη γη αλλά στα μυαλά και τις καρδιές των απλών ανθρώπων. Αυτά τα σύνορα πρέπει να ριζούμε τόσο στην Κύπρο όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Το σχολείο της συμμόρφωσης να αποκτήσει αντίπαλο

ΠΑΥΛΟΣ Μ. ΠΑΥΛΟΥ

Οι τηλεοπτικοί δέκτες – όπως και για τα περισσότερα θέματα – δεν είναι η καλύτερη πηγή πληροφόρησης για το τι πραγματικά συμβαίνει στην εκπαίδευση. Πρόκειται για ένα ιδιόμορφο τομέα. Ο καθένας έχει και δεν έχει εικόνα για το τι συμβαίνει: Όλοι έχουμε περάσει από την εκπαίδευση ως μαθητές, γι' αυτό και θεωρούμε το θέμα οικείο. Πολλοί έχουμε παιδιά μαθητές, μέσω των οποίων έχουμε επιπλέον παραστάσεις για γεγονότα και φαινόμενα καθημερινά. Και όλοι βλέπουμε, διαβάζουμε και ακούμε ειδήσεις γύρω από εκπαιδευτικά θέματα.

Η εκπαιδευτική διαδικασία είναι όμως τόσο πολυσύνθετη, που συχνά ούτε καν οι άμεσα εμπλεκόμενοι σ' αυτή δεν είναι σε θέση να συλλάβουν τις καίριες παραμέτρους του τι συμβαίνει. Και με τον όρο «τι συμβαίνει», εννοώ από τη μια τι στο εσωτερικό της εκπαίδευσης διαδραματίζεται, αλλά και ποια θέση έχει το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα στην πολιτική και κοινωνική διαδικασία.

Οι Τάσεις

Παγκόσμια, και ιδιαίτερα στον ευρωπαϊκό χώρο, αναπτύσσονται τις τελευταίες δεκαετίες δυο βασικά τάσεις αντιμετώπισης και «χειρισμού» του εκπαιδευτικού αγαθού. Οι αποχρώσεις είναι πολλές, στο τέλος της ημέρας όμως το δίλημμα είναι συγκεκριμένο: (α) Εκπαίδευση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας τη δεδομένη στιγμή, ή (β) εκπαίδευση που να παρεμβαίνει στο κοινωνικό σώμα δυναμικά και «διορθωτικά».

Οι οπαδοί της πρώτης άποψης (οι πιο συνειδητοποιημένοι απ' αυτούς, όσοι ξέρουν τι θέλουν και τι κάνουν), σπρώχνουν τα πράγματα σε ένα σχολείο που να προετοιμάζει ανθρώπους-εργαζόμενους, με τα αναγκαία εφόδια για την αγορά εργασίας. Η δεύτερη άποψη τείνει προς την απεξάρτηση του σχολείου από τους νόμους της αγοράς, και οραματίζεται ένα σχολείο που θα παρεμβαίνει στην κοινωνία ετοιμάζοντας ανθρώπους-πολίτες, εφοδιασμένους με αξιολογικές

δεξιότητες, προκειμένου να αντισταθούν, να ανατρέψουν ή έστω να αμβλύνουν τόσο τις κοινωνικές ανισότητες, όσο και τη δυναμική του ακραίου καπιταλιστικού ατομισμού. Την τελευταία δεκαετία έχουν εμφανιστεί σε θεωρητικό επίπεδο τάσεις συγκερασμού των δύο, μέσα από τις ίδιες τις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας: Οι συνεχείς κοινωνικές αλλαγές (ο κόσμος της ρευστότητας και της αβεβαιότητας), η παγκοσμιοποίηση, αλλά και η ανάγκη για εργασιακή ευελιξία (διά βίου εκπαίδευση κλπ) αποζητούν ένα πολύτιμο ικανό να εντοπίζει, να διατυπώνει και να επιλύει προβλήματα κάθε τάξης. Άρα, ο σκεπτόμενος μαθητής και όχι ο μαθητής που ξέρει πολλά είναι η ανάγκη της σύγχρονης κοινωνίας.

Σε κάθε περίπτωση βέβαια, έχει τη σημασία του το από πού ξεκινά κανείς και πού θέλει να καταλήξει. Γιατί ακόμη και ο φαινομενικά λογικός συγκερασμός εμφανίζει αποκλίσεις στα επιμέρους, ανάλογα με τη θέση από την οποία ξεκινά κανείς. Σε άλλες δεξιότητες κριτικής και συναισθηματικής ωρίμανσης θα δοθεί έμφαση αν ο στόχος είναι ο άνθρωπος-εργαζόμενος και σε άλλες αν ο στόχος είναι ο άνθρωπος-πολίτης.

Στην Κύπρο

Το ζήτημα δεν είναι καθόλου θεωρητικό. Και καθόλου αυτονόητες οι απαντήσεις. Τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο δύσκολα όταν έχουμε κατά νου το εξ ορισμού χαρακτηριστικό της εκπαίδευσης να αποζητά διαρκώς τη μεταρρύθμιση: Θα πρέπει να σχεδιάζεις και να υλοποιείς το πλάνο του μέλλοντος όπως το θέλεις, και την ίδια στιγμή να χειρίζεσαι την καθημερινότητα με τρόπο που να μην το αναρρεί, αλλά και να μην ανατρέπει μόνο μερικώς το υφιστάμενο σύστημα (όλα τα πόνια θα πρέπει να συμβαδίζουν λίγο ή πολύ. Αν ένα προχωρήσει απότομα μπροστά, δε χάνεις την παρτίδα, ανατρέπεται όλη η σκακιέρα και μπορεί να βρεθείς στον αντίθετο πόλο από το στόχο σου). Η προσπάθεια για παράδειγμα να κτυπηθεί η παραπαιδεία χωρίς παράλληλες κινήσεις των άλλων πιονιών, οδηγεί σε αποτελέσματα επίτασης και όχι υποχώρησης των κοινωνικών ανισοτήτων στην εκπαίδευση. Με απλά λόγια, εκπαίδευση και μεταρρύθμιση είναι έννοιες υποχρεωτικά συμβιωτικές, που πολλαπλασιάζουν όμως τις δυσκολίες να τις διαχειριστείς: Είναι σαν να προσπαθείς να αλλάξεις το λάστιχο ενός αυτοκινήτου που κινείται.

Εκπαίδευση και μεταρρύθμιση είναι έννοιες συμβιωτικές, που πολλαπλασιάζουν τις δυσκολίες. Είναι σαν να προσπαθείς να αλλάξεις το λάστιχο ενός αυτοκινήτου που κινείται.

Στην Κύπρο η αντίληψη της ολιστικής προσέγγισης είναι ακόμη αρκετά πρωτόγονη. Η αποϊδεολογικοποιημένη αντιμετώπιση της παιδείας από την κοινωνική μάζα, σπρώχνει την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία να δουν κάθε φορά τα ζητήματα αποϊδεολογικοποιημένα. Έτσι κυριαρχεί ο παράγοντας «επικοινωνιακή τακτική». Αυτό με τη σειρά του επιτείνει την αποϊδεολογικοποίηση και σε επίπεδο εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας, με αποτέλεσμα οι διαφορές π.χ. μεταξύ ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ (πέρα από τις γενικόλογες διακηρύξεις) να περιορίζονται στην αντιμετώπιση λόγου χάριν του θέματος των «ποιώνων» στα σχολεία και άλλα επιμέρους, με ένα εξαιρετικά ξώφαλτσο τρόπο. Συνήθως επιπλέον ένας

συντηρητικός «προοδευτισμός». Για παράδειγμα, η Δεξιά επιδιώκει όσο το δυνατόν προκαθορισμένα πεδία επιλογών για τους μαθητές στο λύκειο, με στόχο τον «απόλυτο προορισμό»: Από τις επιλογές σου να μπαίνεις σε ένα εργασιακό κανάλι από νωρίς, για να βγεις από το εκπαιδευτικό σύστημα ένας καταρτισμένος υποψήφιος εργαζόμενος. Λογικά η κυπριακή Αριστερά θα έπρεπε να αποζητά το αντίθετο. Κι όμως, ο βασικός αντίπαλος του Ενιαίου Λυκείου στην αρχική του μορφή (έντονα...σοσιαλιστική και ουμανιστική θα λέγαμε), ο βασικός αντίπαλος της ενοποίησης Γενικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης για να σταματήσει ο ρατσιστικός αυτός διαχωρισμός, ήταν και είναι η κυπριακή επίσημη Αριστερά!

Αν μένει κάτι λοιπόν είναι η σύγχυση ρόλων και στόχων. Η απουσία πραγματικού κοινωνικού διαλόγου γύρω από την εκπαίδευση και η συνεπακόλουθη απουσία δυνατότητας να αναδειχθεί το εκπαιδευτικό ζήτημα ως κατεξοχόν ιδεολογικό. Η κυπριακή νεοφιλελεύθερη οπτική ευνοεί έντονα από αυτή την απουσία ιδεολογικής διαπάλης. Έχει πολλαπλά οφέλη: (α) Ελέγχοντας τα κέντρα αποφάσεων, τη ροή στο σύστημα μεταπτυχιακών σπουδών/κατάρτισης, έχει τη δυνατότητα να ελέγχει και τις ροές προς τα πάνω, ταιμολογώντας κάθε φορά από την εκπαιδευτική θεωρία και πρακτική άλλων χωρών μόνο τα στοιχεία που οδηγούν σταθερά σε ένα σχολείο προθάλαμο της αγοράς εργασίας. (β) Μπορεί άκοπα να εμφανίζει μέσα από λαϊκισμούς ως φιλολαϊκά τα όποια νεοφιλελεύθερα μέτρα [π.χ. ρατσιστικός σχηματισμός των τμημάτων στο λύκειο, με βάση τις τελικές επιλογές, αντί τμημάτων μικτής ικανότητας που να διασπώνται την ώρα διδασκαλίας των επιλογών] (γ) Μπορεί να εξαγοράζει τη συμμαχία της με το παραδοσιακό συντηρητικό τμήμα του χώρου της Δεξιάς, παραχωρώντας του τη διατήρηση της επιρροής της Εκκλησίας στο σχολείο, αποτρέποντας την εκκοσμίκευσή του και συντηρώντας τον έντονα εθνικό του χαρακτήρα. Όλα αυτά χωρίς κόστος, χωρίς αντίπαλο λόγο και πρακτική.

Διεξοδοί

Μπορεί ο καθένας να προτείνει χίλια δυο πράγματα για όλα τα επιμέρους προβλήματα/ζητήματα, έχοντας κατά νου τα πιο πάνω. Καμιά εγγύηση όμως δεν υπάρχει για την τελική απόληξη, αν δεν προηγηθεί μια διασάφηση του πραγματικού πεδίου, του πραγματικού γηπέδου στο οποίο παίζεται το παιχνίδι. Η ανάδειξη της έντονα ιδεολογικής φύσης του εκπαιδευτικού ζητήματος είναι η πιο επειγούσα προτεραιότητα. Και θα πρέπει να αξιοποιηθεί κάθε ρωγμή γι' αυτό. Έχοντας πάντα κατά νου το γενικότερο ζήτημα. Για παράδειγμα, καλώς αξιοποιείται η ρωγμή της συζήτησης για το ρόλο της Εκκλησίας στην Εκπαίδευση, καλώς αξιοποιείται η συζήτηση για την ανάγκη αναθεώρησης της προσέγγισης του μαθήματος της Ιστορίας. Θα υπάρχει όμως αποτέλεσμα μόνο αν έχουμε διαρκώς στο μυαλό μας πού εντάσσεται από τη φύση της αυτή η συζήτηση: Στην ιδεολογική αντιπαράθεση ανάμεσα στο σχολείο προσαρμογής και στο σχολείο κοινωνικού παρεμβατισμού, στο πρότυπο του ανθρώπου-εργαζόμενου και στο πρότυπο του ανθρώπου-πολίτη. Το ίδιο θα πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας όταν καλούμαστε αυτό τον καιρό να καταθέσουμε απόψεις για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που τόσο πομπωδώς εγκαινιάσε ο Πρόεδρος: Ο διάλογος είτε θα πάρει διαστάσεις ιδεολογικής κοινωνικής παρέμβασης, είτε τα όποια «κέρδη» θα εξαεμιστούν γρήγορα προσαρμοζόμενα στις επιλογές της κυρίαρχης ιδεολογίας, αν περιοριστούμε σε «μικροσυμπλοκές» με τους τεχνοκράτες για τα πολύ επιμέρους.

«Κύριε Μπλερ – Αυτή η νίκη είναι για το Ιράκ!»

ΣΩΤΙΑ ΜΕΝΕΛΑΟΥ

Ο πόλεμος στο Ιράκ, οι 100,000 νεκροί, τα £6 δισ. που μέχρι στιγμής έχουν ξοδευτεί για τις βρετανικές κατοχικές δυνάμεις, ήταν τα θέματα που ο Τόνυ Μπλερ ήθελε να αποφύγει σαν ο διάολος το λιβάνι στη προεκλογική του εκστρατεία. Αλλά δεν τα κατάφερε. Το RESPECT, το κόμμα των 12 μηνών που γεννήθηκε μέσα από το αντιπολεμικό κίνημα, κέρδισε τον πρώτο του βουλευτή στην περιοχή του Bethnal Green & Bow, στο ανατολικό Λονδίνο. Ο Τζορτζ Γκάλογουεϊ, τον οποίο ο Μπλερ πέταξε έξω από το Εργατικό Κόμμα γιατί αρνήθηκε να απολογηθεί για την διαρκή και έντονη δράση του ενάντια στον πόλεμο, ανέτρεψε την πλειοψηφία των 10,000 που είχαν οι Εργατικοί στη περιοχή, κερδίζοντας την έδρα με 36% των ψήφων: «Mr. Blair – This is for Iraq!» ήταν η πρώτη οργισμένη αλλά και περήφανη του κραυγή.

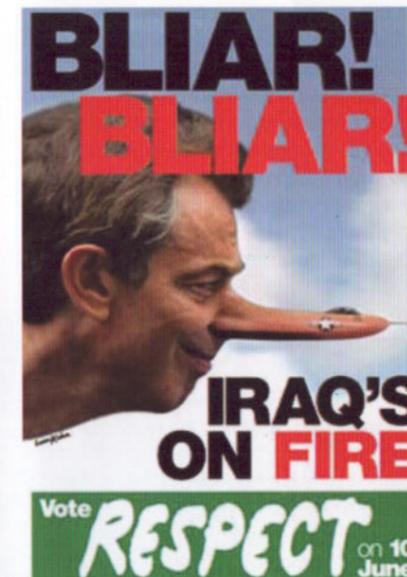
Πρόκειται για μια ιστορική νίκη. Το γεγονός το ότι για πρώτη φορά από το 1945 εκλέγεται βουλευτής κόμματος που βρίσκεται στα αριστερά του Εργατικού Κόμματος διαλύει τον εκβιασμό του Μπλερ ότι «αν δεν ψηφίσετε εμένα θα έρθουν πίσω οι Δεξιοί». Όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο Γκάλογουεϊ, «ο Μπλερ θα προτιμούσε χίλιες φορές να έχανε μια ντουζίνα έδρες στους Συντηρητικούς παρά να χάσει αυτή την έδρα στο RESPECT». Το Bethnal Green & Bow είναι μια από τις φτωχότερες περιοχές του Λονδίνου, που βρίσκεται στη σκιά του περιφημου City, το χρηματιστηριακό κέντρο της τέταρτης πλουσιότερης χώρας στον κόσμο. Είναι επίσης η περιοχή όπου ζουν πολλοί από τους πιο καταπιεσμένους ανθρώπους στη Βρετανία. Γιατί οι μουσουλμάνοι είναι τα θύματα της ισλαμοφοβίας, που καλλιεργήθηκε συστηματικά τα τελευταία τέσσερα χρόνια από το Νέο Εργατικό Κόμμα και τον πόλεμο του ενάντια στην «τρομοκρατία» και στο Ιράκ. Οι σωματικές

έρευνες που γίνονται από την αστυνομία σε μουσουλμάνους μετανάστες έχουν τα τελευταία χρόνια αυξηθεί κατά 300%. Οι Φιλελεύθεροι Δημοκράτες, το παραδοσιακό κόμμα διαμαρτυρίας απέναντι στα δυο κύρια κόμματα, προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν το αντιπολεμικό αίσθημα. Απέτυχαν. Γιατί η αντίθεση των Φιλελεύθερων Δημοκρατών στον πόλεμο είναι επιφανειακή ενώ μοιράζονται μαζί με τους Συντηρητικούς και τους Εργατικούς την ίδια ακριβώς νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική. Πολύ λίγα είχαν να πουν στο φτωχό και καταπιεσμένο κόσμο του Bethnal Green & Bow. Το RESPECT δικτύωθηκε στην περιοχή και σύνδεσε την αντιπολεμική του δράση με τον αγώνα ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις και τις περικοπές, ανατρέποντας όλα τα προγνωστικά των «ειδημόνων». Surprise!!! Το RESPECT παλεύει για ειρήνη, ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις, για τη φορολόγηση των πλούσιων, για να δοθούν λεφτά για σχολεία, εργατικές κατοικίες και νοσοκομεία, ενάντια στο ρατσισμό, για την ενδυνάμωση του

συνδικαλιστικού κινήματος, για το περιβάλλον, και γενικά για τον απλό κόσμο. Η επιτυχία του RESPECT δεν περιορίστηκε στο Bethnal Green. Ήρθε δεύτερο στις περιοχές West Ham (19,5%), East Ham (20,7%) και Birmingham (27,6%) ενώ εξασφάλισε πολύ καλά ποσοστά και στις περισσότερες από τις 25 έδρες που διεκδίκησε. Το μεγάλο ποσοστό (γύρω στο 39%) που δεν ψήφισε καθόλου γιατί καμιά διαφορά δεν βρίσκει στην πολιτική των κομμάτων του κατεστημένου μπορεί να κερδηθεί στην προοπτική μιας εναλλακτικής αριστερής πρότασης. Η επιστροφή του Μπλερ στην Downing Street με το χαμηλότερο ποσοστό (36%) που εξασφάλισε ποτέ βρετανός πρωθυπουργός εγκυμονεί νέες εξελίξεις. Δεν υπάρχει μεγάλος νικητής ανάμεσα στους Συντηρητικούς και τους Φιλελεύθερους. Ο αρχηγός των Συντηρητικών ανακοίνωσε ήδη την παραίτηση του από την ηγεσία του κόμματος. Όμως λίγες μόνο ώρες μετά τις εκλογές άρχισαν να γίνονται δυνατότερες και οι φωνές

μέσα στο ίδιο το Εργατικό Κόμμα ότι ο Μπλερ πρέπει να φύγει. Το βράδυ των εκλογών, στο Ιράκ – στη μαχόμενη Φαλούτζα – και στην Παλαιστίνη κόσμος πανηγύριζε στους δρόμους για αυτή την επιτυχία του RESPECT και του βρετανικού αντιπολεμικού κινήματος. Ενός κινήματος που στις 15 Φλεβάρη 2003 κινητοποίησε 2 εκατομμύρια ανθρώπους στο κέντρο του Λονδίνου ενάντια στην επικείμενη βαρβαρότητα των Δυτικών στο Ιράκ. Ο κόσμος μίλησε ξανά στη Βρετανία: Ο Μπλερ πρέπει να φύγει από την Downing Street και ο Αγγλικός στρατός από το Ιράκ. **Ο Μπλερ θα προτιμούσε να έχανε μια ντουζίνα έδρες στους Συντηρητικούς παρά μια έδρα στο RESPECT.**

Είμαστε όλοι τρομοκράτες;

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Η 11η Σεπτεμβρίου, τόσο ως έκφραση όσο και ως ιστορική αφορμή μιας μακράς διαδικασίας επέκτασης και εμβάθυνσης των βίαιων μορφών της διεθνοποιημένης κυριαρχίας, αποτελεί το σημείο αναφοράς σε κάθε ανάλυση της παγκόσμιας βιοπολιτικής μας πραγματικότητας. Στο γεωπολιτικό πεδίο έχουμε την πολιτική νομιμοποίηση του δόγματος του προληπτικού πολέμου και στο εσωτερικό την κοινωνική αποδοχή της έννοιας του αόρατου εχθρού που δικαιολογούν κάθε αυτοκρατορική εκστρατεία σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη. Το πολιτικό λεξιλόγιο, ειδικότερα στο δυτικό κόσμο, συρρικνώνεται σε δύο φαινομενικά αντιφατικές έννοιες, ασφάλεια-τρομοκρατία, που στην ουσία αποτελούν δύο όψεις του ενός και μόνο νομίσματος που κυκλοφορεί στην παγκόσμια αγορά. Το πολιτικό αυτό νόμισμα έχει σαν σύμβολο του την βία και σαν αξία του τον φόβο.

Η ηλεκτρονική επανάσταση των προηγούμενων δεκαετιών και οι ραγδαίοι ρυθμοί ανάπτυξης της τεχνο-επιστημονικής γνώσης έχουν αυξήσει τις δυνατότητες και πιο σημαντικά την χρησιμοποίηση της τεχνολογίας στις διαδικασίες ελέγχου και οριοθέτησης του πολιτικού και κοινωνικά αποδεκτού πλαισίου συμπεριφοράς. Τα σημερινά συστήματα επικοινωνιών στην διάθεση των διαφόρων κέντρων εξουσίας, μικρών και μεγάλων, επιτρέπουν την παρακολούθηση και την ρύθμιση τόσο της προσωπικής όσο και της κοινωνικής ζωής. Οι βομβαρδισμοί εικόνας και ήχου που συνθέτουν το θέαμα στο οποίο η ενημέρωση και η ψυχαγωγία έχουν υπαχθεί ολοκληρωτικά, έρχονται να καθορίσουν τα πλαίσια της σκέψης, να οριοθετήσουν την φαντασία και να καθυποτάξουν κάθε αίσθηση στη βίαιη λογική της εμπορευματικής αξίας.

Ζούμε στην κοσμοιστορική εποχή της μετάβασης από την κοινωνία της πειθαρχίας και της πρόνοιας, στην κοινωνία του ελέγχου και της καταστολής. Αυτή η μετάβαση διακρίνεται εμπειρικά από την θέσπιση τρομο-νόμων, την αυξημένη παρουσία της κρατικής και ιδιωτικής αστυνομίας στους δρόμους, τα αστυνομικά δίκτυα ανταλλαγής πληροφοριών, τα αντικλεπτικά συστήματα και τους συναγερμούς, τις κάμερες παρακολούθησης, τα στρατόπεδα συγκεντρώσεως μεταναστών, τις υστερίες των ΜΜΕ για την έξαρση της

εγκληματικότητας, την μηδενική ανοχή και τις θεωρίες για την γονιδιακή προέλευση της παραβατικότητας. Τώρα πια, ο κοινωνικός ανταγωνισμός δεν περιορίζεται στους εργασιακούς χώρους, είναι διάχυτος σε ολόκληρο τον κοινωνικό οργανισμό. Σήμερα δεν φτάνει να είναι κανείς νομοταγής πολίτης για να παύσει να είναι ύποπτος, πρέπει να είναι πάνω από όλα αδιάφορος, ιδιωτεύων, καταναλωτής. Η κοινωνική εδραίωση του δόγματος της ασφάλειας αποτελεί ουσιαστικά την εσωτερική της ιδεολογίας της επιτήρησης και τη συρρίκνωση της έννοιας του δημοσίου, τόσο συμβολικά όσο και πραγματικά, με το θρίαμβο της ιδιωτεύουσας και της πολιτικής αδιαφορίας.

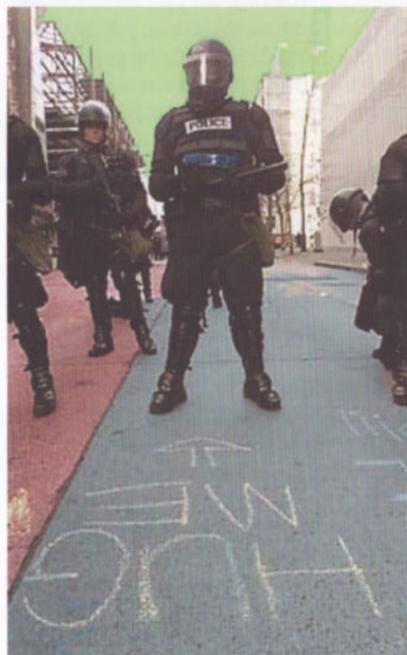

Συνενοχή

Τα πιο πάνω δεν αναφέρονται σε ένα εξωτικό αλλού, μακριά από τη μικρή και «ήσυχη» μας Κύπρο. Το Κυπριακό κράτος σαν οργανικό κομμάτι της παγκοσμιοποιημένης κυριαρχίας δεν θα μπορούσε παρά να συμμετέχει στις διαδικασίες ποινικοποίησης και καταστολής της κριτικής πολιτικής έκφρασης. Το αστυνομικό κληρονομήτο και παρενόχληση του Πέτρου Ευδόκα για ένα δημοσιευμένο του άρθρο κατά του σχεδίου Ανάν στο οποίο εξέθετε έναν Αμερικανό υπάλληλο της UNOPS είναι ενδεικτικό αυτής της συμμετοχής και συνενοχής της Κυπριακής Πολιτείας στον αναπτυσσόμενο παγκόσμιο ολοκληρωτισμό που εμπεριέχεται στο δόγμα της ασφάλειας. Παρόλο το σάλιο που δημιουργήθηκε, προκαλώντας την έμμεση απολογία του αρμόδιου υπουργού, οι «αντιπροσώποι» μας στη Βουλή αρνήθηκαν να συζητήσουν το θέμα αρνούμενοι την πολιτική σημασία αυτού του γεγονότος. Την ίδια στιγμή το Κυπριακό κράτος διώκει αντιπολεμικούς διαδηλωτές παρά την εμφανή ανοχή της αστυνομίας για την πρόκληση των επεισοδίων έξω από την Αμερικανική πρεσβεία. Αυτά δεν είναι μεμονωμένα ή

τυχαία γεγονότα που προέρχονται από φασιστικά στοιχεία εντός της αστυνομίας και του κρατικού μηχανισμού. Είναι σημάδια της νέας εποχής, στην οποία η κρατική καταστολή έχει βαρυσήμαντο ρόλο να διαδραματίζει. Το κίνημα ενάντια στην καπιταλιστική κυριαρχία πρέπει λοιπόν να αναλύσει την κατάσταση όπως διαμορφώνεται και να ψάξει για εκείνες τις μορφές αγώνα, που να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις νέες μεθόδους εξουσιαστικής επιβολής.

3^ο ΕΚΦ: Παγκοσμιοποιήστε την αντίσταση

ΜΑΡΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Το 3ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ (ΕΚΦ) που έγινε στο Λονδίνο ήταν ένα φεστιβάλ ιδεών και δράσης. Τονωτικό για τις 25.000 ακτιβιστές που βρέθηκαν στο Αλεξάντρα Πάλας αλλά και για όλους όσους είναι δραστηριοποιημένοι στη πάλη ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό και τους πολέμους που προκαλεί.

Οι εκατοντάδες συζητήσεις που έγιναν στη διάρκεια του υπήρξαν εποικοδομητικές. Μίλησαν γύρω στις 2.500 ομιλητές. Οι εμπειρίες και τα στάδια ανάπτυξης του αντικαπιταλιστικού κινήματος διαφέρουν βέβαια από χώρα σε χώρα, πράγμα που εκφράστηκαν εκεί. Διαμορφώθηκαν ωστόσο κάποιες κοινές κατευθυντήριες για τις επόμενες αναμετρήσεις του αντικαπιταλιστικού κινήματος με τον παγκόσμιο νεοφιλελευθερισμό.

Στη διαδήλωση που οργανώθηκε μέσα στα πλαίσια του ΕΚΦ στο κεντρικό Λονδίνο, συμμετείχαν 100.000 άνθρωποι με συνθήματα ενάντια στη κατοχή του Ιράκ και στο σύστημα που βάζει τα κέρδη πάνω από τους ανθρώπους.

Τα ελληνοκυπριακά μέσα ενημέρωσης – έντυπα και ηλεκτρονικά – αποσιώπησαν την είδηση. Να όμως τι έγραψε η εφημερίδα Guardian για το γεγονός:

«Το πολιτικό κατεστημένο βρίσκεται εκτός επαφής με το περιεχόμενο, το πνεύμα και το στυλ της πολιτικής που αναδεικνύεται κάτω από την ομπρέλα του ΕΚΦ. Αν οι επαγγελματίες πολιτικοί έβλεπαν τα ακροατήρια των 1000 και πλέον ανθρώπων να παρακολουθούν με προσήλωσή τις συζητήσεις για την παγκοσμιοποίηση, τη δύναμη των πολυεθνικών, τον ρατσισμό, τα τρόφιμα ή το περιβάλλον, θα αντιλαμβάνονταν ότι καλά θα έκαναν να αναλογιστούν τη στενότητα της δικής τους πολιτικής ατζέντας και τον γνήσιο διεθνοισμό που σήμερα σαφώς πληροφορεί την ευρωπαϊκή νεολαία. Μέσα από αυτή τη σύνδεση πολύ διαφορετικών ομάδων είναι δυνατό να διακρίνει κανείς ότι στα επόμενα χρόνια θα προκύψει μια πραγματικά νέα πολιτική της ευρωπαϊκής αριστεράς.»

Πιο κάτω παρουσιάζουμε μερικά από τα σημεία που απασχόλησαν το 3ο ΕΚΦ, όπως αυτά αναπτύχθηκαν από συμμετέχοντες.

Ο Πόλεμος

Το ζήτημα του πολέμου στο Ιράκ ήταν κεντρικό. Ο φιλιππινέζος ακτιβιστής και

συγγραφέας, Walden Bello, είπε: «Ο αγώνας που διεξάγεται στο Ιράκ είναι αγώνας εθνικής απελευθέρωσης. Ο διαταγμός που εμφανίζεται ανάμεσα σε πολλούς ακτιβιστές να στηρίξουν ανεπιφύλακτα την αντίσταση μέσα στο Ιράκ καθυστερεί την αναπόφευκτη ήττα των ΗΠΑ... Το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος της αντίστασης τόσο μέσα στο Ιράκ όσο και στη Παλαιστίνη είναι ισλαμικής και όχι κοσμικής έμπνευσης εξακολουθεί να ενοχλεί αρκετούς ακτιβιστές της ειρήνης στη Δυτική Ευρώπη. Και όμως, ποτέ δεν υπήρξαν ατόφια εθνοκαπελευθερωτικά κινήματα ή κινήματα εθνικής ανεξαρτησίας.»

Οι ΗΠΑ είναι πιο αδύνατες σήμερα από ότι ήταν την 1η Μάη 2003 όταν ο Μπους

Βραζιλία, την Αργεντινή, τη Βενεζουέλα και τη Βολιβία, έχουμε μαζικά λαϊκά κινήματα ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό και τις Ηνωμένες Πολιτείες που είτε βρίσκονται στη κυβέρνηση, είτε κάνουν την προσπάθεια των κυβερνήσεων να διατηρήσουν μια νεοφιλελεύθερη πολιτική πολύ δύσκολη. Οι ΗΠΑ πάσχουν από την μοιραία εκείνη ασθένεια που απειλή όλες οι αυτοκρατορίες – το ιμπεριαλιστικό ξεχειλώμα. Όπως είπε και ο Τσε Γκεβέρα, «ο δικός μας ρόλος είναι να επιδεινώσουμε την κρίση που προκαλεί αυτό το ξεχειλώμα». Αυτό δεν μπορεί να γίνει μόνο με την δημιουργία και το πλάτημα των κινήματων αλληλεγγύης. Μπορεί επίσης να γίνει με τη δημιουργία και την αναζωπύρωση των αγώνων ενάντια στην ιμπεριαλιστική

διακήρυττε την επικράτησή του στο Ιράκ. Η Ατλαντική Συμμαχία η οποία κέρδισε τον πόλεμο έπαψε πια να είναι λειτουργική, κύρια επειδή υπάρχουν διαφωνίες πάνω στο ζήτημα του Ιράκ. Η Ισπανία και οι Φιλιππίνες υποχρεώθηκαν να αποσύρουν τα στρατεύματά τους από το Ιράκ και η Ταϊλάνδη ακολούθησε σιωπηλά, προσθέτοντας στην απομόνωση των ΗΠΑ.

Η κατάσταση στο Αφγανιστάν είναι περισσότερο ασταθής σήμερα παρά πέρσι, με τις ΗΠΑ να ελέγχουν μόνο μέχρι και τα περίχωρα της Καμπούλ.

Σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, όπως τη

παραουσία των ΗΠΑ μέσα στις ίδιες μας τις χώρες. Βρισκόμαστε εδώ όχι τόσο για να γιορτάσουμε της δύναμη μας, όσο για να ξεπεράσουμε τις αδυναμίες μας.

Ο εχθρός είναι πολύ καλά οργανωμένος σε παγκόσμια κλίμακα. Δεν έχουμε άλλη επιλογή από του ν' αναπτύξουμε αντίστοιχο επίπεδο οργάνωσης και συντονισμού. Οι ΗΠΑ προσπαθούν να μας χωρίσουν σε Άραβες και μη-Άραβες, σε μωαμεθανούς και χριστιανούς, σε τρομοκράτες και αντιτρομοκράτες. Αν δεν πετύχουμε τη σύνδεση των διεθνών κινήματων με τα αραβικά κινήματα, με οργανικούς δεσμούς αλληλεγγύης, δεν πρόκειται να

κερδίσουμε τη μάχη ενάντια στη καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση και τον ιμπεριαλισμό.»

Μετανάστες

Όλες οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις – μαζί βέβαια και η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας – έχουν κηρύξει τον πόλεμο ενάντια στους μετανάστες. Σε συζήτηση πάνω στο θέμα, ενδιαφέρουσα ήταν η παρέμβαση του στελέχους του Partito della Rifondazione Comunista, Βιτόριο Ανιολέτο: «Πριν μερικές μέρες ξέσπασε ένα σκάνδαλο στην Ιταλία. Έστειλαν χίλιους μετανάστες σε κρατητήριο χωρητικότητας 90 ατόμων. Στη συνέχεια τους έβαλαν σε αεροπλάνα και τους έστειλαν στη Λιβύη [η Λιβύη δεν έχει υπογράψει οποιαδήποτε διεθνή συνθήκη όπως π.χ. τη συνθήκη της Γενεύης]. Οι 1000 μετανάστες που δεν ήταν καν από τη Λιβύη έτυχαν μεταχείρισης χειρότερης από ζώα.

Ο οικονομικός αποκλεισμός της Λιβύης τερματίστηκε ώστε οι κυβερνήσεις της Δύσης να μπορούν να της πουλούν όπλα. Ένας από τους όρους για τον τερματισμό του εμπόργκο ήταν ότι η Λιβύη θ' αγοράζε οπλισμό από την Ιταλία κι ότι θα συνεργαζόταν με την Ιταλική κυβέρνηση για την πάταξη των μεταναστών. Καθώς το ΕΚΦ συναντάτε στο Λονδίνο οι G5 (Γερμανία, Γαλλία, Βρετανία, Ιταλία και Ισπανία) συναντώνται στη Φλωρεντία. Η επίσημη αιτιολόγηση της συνάντησης είναι η προσπάθεια επίτευξης κάποιας συμφωνίας για τη τρομοκρατία. Στην πραγματικότητα όμως πρόκειται να συμφωνήσουν, χωρίς άλλη χρονοτριβή και χωρίς την έγκριση της ΕΕ, την χρηματοδότηση σχεδίου για την οικοδόμηση στρατοπέδων συγκέντρωσης για τους

μετανάστες.»

Ο Ανιολέτο ορθά σημειώνει ότι ένα από τα πιο επείγοντα ζητούμενα που πρέπει να πετύχουμε σ' ολόκληρη την Ευρώπη είναι η ανατροπή αυτών των απάνθρωπων και ρατσιστικών πραγματικοτήτων.

Ευρωπαϊκό Σύνταγμα

Αρκετές από τις συζητήσεις επικεντρώθηκαν στο ζήτημα του Ευρωπαϊκού Συντάγματος που σύντομα θα ζητηθεί από πολλούς ευρωπαίους πολίτες να υπερψηφίσουν ή να καταψηφίσουν σε δημοψηφίσματα. Σε ορισμένες χώρες, όπως στη Κύπρο και στην Ελλάδα, κυβερνήσεις και κόμματα προτίμησαν να αποφύγουν το πολιτικό ρίσκο, αφήνοντας την επικύρωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος στα μέλη της Βουλής – γιατί αυτοί «ξέρουν καλύτερα».

Αυτό που βγήκε μέσα από τις συζητήσεις ήταν ότι το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα αποτελεί την ενσάρκωση της νεοφιλελεύθερης ατζέντας και της επίθεσης κατά του κράτους προνοίας. Όπως ανέφερε η Σούζαν Τζορτζ, «πρέπει να υπερασπιστούμε σαν κίνημα αυτά που κέρδισε η προηγούμενη γενιά μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο».

Το αντικαπιταλιστικό κίνημα δεν πρέπει να έχει κανένα ενδοιασμό να τοποθετηθεί ενάντια στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Δεν είναι λίγοι αυτοί που θεωρούν ότι μια ισχυρή ΕΕ θα μπορεί να αναδειχθεί σε αντίπαλο δέος των ΗΠΑ, και, επομένως, ότι θα ήταν καλό η ΕΕ να ξεπεράσει γρήγορα κι ανώδυνα το ζήτημα της επικύρωσης του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Οι ευρωπαίοι νεοφιλελεύθεροι ιμπεριαλιστές όμως δεν είναι προτιμότεροι. Μια ματιά στην Αφρική, τη Μέση

Ανατολή αλλά και μέσα στην ίδια την Ευρώπη αρκεί για να φανεί ότι η ΕΕ μπορεί να είναι εξίσου αδιάτακτη. Είναι επίσης βέβαιο ότι η ΕΕ θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τις ΗΠΑ κάθε φορά που θα εξυπηρετούνται και τα δικά της συμφέροντα. Αρκεί μόνο να θυμηθούμε την πρόσφατη επαινετική στάση που τήρησε η ΕΕ απέναντι στις «εκλογές» του Μπους στο Ιράκ.

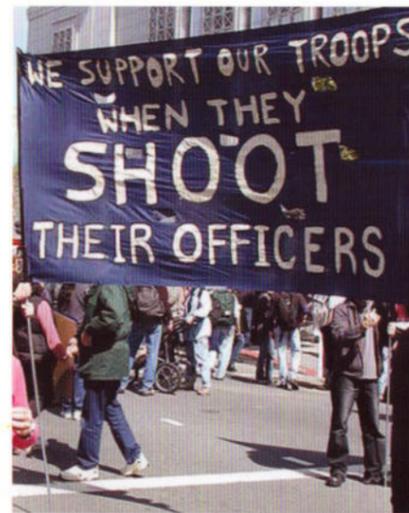
Συνδικάτα

Η συζήτηση με θέμα την ανάπτυξη της αντίστασης στους χώρους δουλειάς ήταν αξιοσημείωτη. Ήταν κοινή η αντίληψη ότι χρειάζεται να κάνουμε πολύ περισσότερα από το να πιέζουμε για κοινές διακηρύξεις από τις ηγεσίες των συντεχνιών.

Έχουμε επιστρέψει σε μια εποχή όπου εμφανίζονται σημαντικοί αγώνες στους εργατικούς χώρους, ανεξάρτητα από το αν οι κυβερνήσεις είναι δεξιές ή αριστερές. Στη Κύπρο είναι πολύ πρόσφατα τα παραδείγματα των φορηγατζήδων, όλων γενικά των εργαζόμενων στις Κυπριακές Αερογραμμές, των καθηγητών, ακόμα και των σιτοπαραγωγών. Η τακτική των συντεχνιών να προσελκύουν και να διατηρούν μέλη μέσα από την προσφορά ειδικών υπηρεσιών (άτυπα γραφεία εξεύρεσης εργασίας, χαμηλά πακέτα διακοπών, κλπ) έχασε κάθε αξιοπιστία. Σήμερα υπάρχει μια πραγματική ανάγκη εμπλοκής και ουσιαστικής συμμετοχής των συντεχνιών στο κίνημα.

Το κυριότερο ίσως συμπέρασμα που βγαίνει από τη συνάντηση του 3ο ΕΚΦ είναι η οργανωτική ανάγκη για αποτελεσματικότερη σύνδεση των ακτιβιστών σ' ολόκληρη την Ευρώπη όπως και η πολιτική ανάγκη για συγκερασμό της αρχικής πορείας του κινήματος (κριτική κατά της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης) με τη σημερινή του φάση (αντίσταση κατά του πολέμου) σε ένα κοινό όραμα.

Ο Άλεξ Καλλίνικος του βρετανικού Socialist Workers Party είπε συνοψίζοντας: «Το Κοινωνικό Φόρουμ παραμένει ένας εκπληκτικά δυναμικός και επιτυχημένος πολιτικός σχηματισμός... Είναι όμως απίθανο ότι τα πράγματα θα γίνουν ευκολότερα για μας την επόμενη περίοδο. Σε τελευταία ανάλυση ο Τζορτζ Μπους επανέκλεψε με όρους που ο ίδιος θεωρεί ως εξουσιοδότηση για να συνεχίσει να διεξάγει πολέμους και να ρυπαίνει το περιβάλλον σ' όλο τον πλανήτη. Το γεγονός αποτελεί υπενθύμιση της απόστασης που έχουμε ακόμα να διανύσουμε προτού μπορέσουμε να θεωρήσουμε πως πετύχαμε έστω και μερικούς από τους στόχους που θέσαμε στις συζητήσεις μας. Η μέχρι σήμερα πορεία του ΕΚΦ όμως μας δίνει το δικαίωμα να είμαστε αισιόδοξοι ότι το κίνημα που κτίζουμε μπορεί να αρχίσει να κερδίζει πραγματικές νίκες».

ANTZENTA:
 - Διαδηλώσεις και συζητήσεις ενάντια στη σύνοδο των G8 τον ερχόμενο Ιούλιο στην Σκωτία.
 Οι G8 (οι ηγέτες των 8 πλουσιότερων κρατών του κόσμου) που επιβλέπουν την εφαρμογή του νεοφιλελεύθερου προγράμματος, συναντώνται στη χώρα του Μπλερ. Οργανώνεται εναλλακτική σύνοδος που θα προτείνει εναλλακτικές προτάσεις στα ίδια θέματα που θα απασχολήσουν (με συγκεκριμένο τρόπο) τους G8, όπως το περιβάλλον, το AIDS και ο πόλεμος.
 - Στις 2 Ιουλίου οργανώνεται μεγάλη διαδήλωση στο Εδιμβούργο με αίτημα «Κάντε τη Φτώχεια Παρελθόν» (Make Poverty History) και στις 9 Ιούλη άλλη μια διαδήλωση έξω από την σύνοδο των G8.
 - Η επόμενη συνάντηση του ΕΚΦ θα γίνει στην Αθήνα.

5^ο ΕΚΦ: Μηνύματα από το Πόρτο Αλέγκρε

Νέο ρεκόρ αποτελούν τα νούμερα συμμετοχής στο 5ο Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ (ΠΚΦ) που έγινε στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας τον περασμένο Γενάρη.

Πήραν μέρος 155,000 άνθρωποι από 135 χώρες. Μίλησαν 6880 ομιλητές και την οργάνωση του στήριξαν 2,500 ακτιβιστές και 2,800 εθελοντές από τον τοπικό Δήμο. Η συμμετοχή στο 5ο ΠΚΦ ήταν σχεδόν διπλάσια του περσινού που έγινε στη Μουμπάι (Βομβάη) της Ινδίας, όπου συμμετείχαν 80,000 ακτιβιστές από 130 χώρες.

Στη διαδήλωση που σήμανε την έναρξη του 5ου ΠΚΦ πήραν μέρος πάνω 200,000 κόσμος. Η πολυχρωμία των 2,660 οργανώσεων και ομάδων πιέσεις που συμμετείχαν ήταν εντυπωσιακή – από τον Εκουαδόρ και τη Βολιβία, συνδικαλιστές από το Σάο Πάολο και το Μποένος Άιρες, γυναικείες οργανώσεις και οργανώσεις ομοφυλοφίλων – όλοι μαζί.

Το κίνημα στη Λατινική Αμερική είναι σήμερα το ισχυρότερο τμήμα του παγκόσμιου αντικαπιταλιστικού κινήματος. Τα τελευταία χρόνια τρεις νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις έπεσαν μετά από μαζικές κινητοποιήσεις, στο Εκουαδόρ, στη Βολιβία και στην Αργεντινή. Εξίσου σημαντικό είναι το κίνημα που εμπόδισε αλληπαλλήλες Δεξιές πραξικοπηματικές απόπειρες στη Βενεζουέλα κατά της κυβέρνησης του Ούγκο Τσάβεζ.

Στη χώρα που φιλοξένησε όμως το ΠΚΦ οι εργαζόμενοι και οι φτωχοί βρίσκονται αντιμέτωποι με την αθέτηση βασικών υποσχέσεων του κυβερνώντος Εργατικού

Κόμματος του Λούλα. Καθόλου τυχαία, όταν ο Λούλα μίλησε σε συνάντηση του ΠΚΦ (σε στάδιο χωρητικότητας 17,000) η υποδοχή που είχε ήταν κατά πολύ λιγότερο θερμή από εκείνη που είχε πριν δυο χρόνια όταν και πάλι το ΠΚΦ συναντιόνταν στο Πόρτο Αλέγκρε. Δυο μέρες αργότερα, στις 30 Γενάρη, η οργή για την υπαναχώρηση του Λούλα εκδηλώθηκε ανοικτά, όταν στο ίδιο στάδιο ένα μεγάλο μέρος των συγκεντρωμένων που πήγε να ακούσει τον Τσάβεζ άρχισε να φωνάζει ρυθμικά: «Lula no, Chavez si».

Να σημειωθεί ότι οι βασικοί διοργανωτές του 5ου ΠΚΦ προέρχονταν από τις γραμμές του Εργατικού Κόμματος του Λουλα. Ίσως για αυτό και η βαρύτητα που δόθηκε στο ζήτημα της εισβολής των Αμερικανοβρετανών στο Ιράκ να ήταν μειωμένη.

Ωστόσο, το Φόρουμ Κοινωνικών Κινήματων που βρισκόταν στο Πόρτο Αλέγκρε ένωσε τις δυνάμεις του μ' αυτές του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ και με τα αντιπολεμικά κινήματα της Ινδίας και του Λιβάνου για την οργάνωση της παγκόσμιας μέρας δράσης ενάντια στον πόλεμο και τον ιμπεριαλισμό που πραγματοποιήθηκε στις 19 Μάρτη, δεύτερη επέτειο της έναρξης της επίθεσης ενάντια στο Ιράκ. 150,000 συμμετείχαν στη κινητοποίηση του Λονδίνου, 25,000 στην Κωνσταντινούπολη, 10,000 στην Αθήνα, 3,000 στη Σεούλ και δεκάδες χιλιάδες σε διάφορες πόλεις των ΗΠΑ.

Το ΠΚΦ του 2006 θα αποκεντρωθεί και θα διεξαχθεί παράλληλα σε διάφορες χώρες του κόσμου ενώ αυτό του 2007 θα γίνει στην Αφρική.

Σκέψου παγκόσμια Δράσε τοπικά

Μια νέα παγκόσμια πραγματικότητα αρχίζει να ενώνει τις σκέψεις και τις συνειδήσεις των ανθρώπων σ' όλη τη γη. Είναι τα πράγματα στην Κύπρο διαφορετικά; Ο Αλμπέρτο Φλωρεντίν απαντά.

Ολοι οι λογικοί άνθρωποι ξέρουν ότι είναι θνητοί. Οι άρχουσες τάξεις όμως συχνά πιστεύουν, ή υποκρίνονται πως πιστεύουν, ότι είναι αγέραστες και αθάνατες. Ότι αυτό με το οποίο ταυτίζονται, είτε είναι έθνος, είτε πολιτική ή οικονομική ιδεολογία ή θρησκεία, θα ζήσει για πάντα. Κάνει καλό στο ηθικό τους και, κυρίως, κακό στο ηθικό αυτών που καταπιέζουν. Πριν δεκαπέντε χρόνια η άρχουσα τάξη της τότε Σοβιετικής Ένωσης και των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, αναγκάστηκε να πετάξει στα άχρηστα το προσώπιό του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Την ίδια περίοδο ένας διανοούμενος της αντίπαλης άρχουσας τάξης έγινε πασίγνωστος χρησιμοποιώντας μια εντυπωσιακή πρόταση για να δοξάσει την αθανασία της τάξης του: «το Τέλος της Ιστορίας».

«...ίσως να είμαστε μάρτυρες όχι μόνο του τέλους του Ψυχρού Πολέμου» έγραφε το 1989 ο Φράνσις Φουκουγιάμα, υπάλληλος τότε του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, «...αλλά του τέλους της ίδιας της ιστορίας: δηλαδή το τελικό σημείο της ιδεολογικής εξέλιξης της ανθρωπότητας και της γενίκευσης της Δυτικής φιλελεύθερης δημοκρατίας ως την τελική μορφή διακυβέρνησης των ανθρώπων». Ο πραγματικός εκπρόσωπος αυτής της τελικής φάσης της ανθρωπότητας είναι φυσικά οι ΗΠΑ. Έτσι λοιπόν το 1997 ο Φουκουγιάμα μαζί με άλλα μέλη της πλανηταρικής ομάδας όπως ο Ντόναλντ Ράμσφελντ, ο Ντικ Τσένι και ο Πολ Βόλφοβιτς, υπόγραψαν μια διακήρυξη, η οποία θεωρείται ότι έβαλε τα θεμέλια της νεοσυντηρητικής πολιτικής της διακυβέρνησης Μπους. Ο τίτλος της ήταν χαρακτηριστικός: «Πρότζεκτ για τον Νέο Αμερικάνικο Αιώνα». Οι αθάνατοι δεν μπορούν να αρκούνται σε πενταετή πλάνα, κάνουν μακροχρόνια σχέδια. Στο αναμεταξύ όμως η Ιστορία αρνούνται πεισματικά να τελειώσει. Η «Νέα Τάξη» αντί για ειρήνη, λύση των διαφορών μέσα από το διάλογο και οικονομική ευμάρεια (το «μέρισμα της ειρήνης» όπως είχε χαρακτηριστεί, πάλι από διανοούμενους των ΗΠΑ) έφερε πολέμους και ακόμα μεγαλύτερη φτώχεια. Πλάι σε αυτά,

Οι νέες αντιλήψεις οδηγούν και σε νέα, πρωτόγνωρη πράξη.

ο πραγματικός δημιουργός της ιστορίας, η πάλη των τάξεων, έβγαζε και βγάζει σε όλο τον κόσμο καθημερινά τη γλώσσα στους οπαδούς του «τέλους της ιστορίας» – Βενεζουέλα, Αργεντινή, Παλαιστίνη... Σε ένα πράγμα όμως όλοι συμφωνούμε. Ότι η τελευταία δεκαετία του 20ου αιώνα ήταν το τέλος μιας ιστορικής εποχής. Ήταν όμως και η αρχή μιας καινούργιας. Τα χαρακτηριστικά της τα βλέπουμε κάθε βράδυ στις τηλεοράσεις μας. Αυτό που ενδιαφέρει όμως σε αυτό το σημείωμα δεν είναι τόσο οι πόλεμοι και οι καταστροφές, όσο οι αλλαγές στα μυαλά και στις καρδιές των ανθρώπων σε όλο τον πλανήτη. Και αυτές είναι εξίσου απογοητευτικές για τους οπαδούς του «Τέλους της Ιστορίας». Το «Τέλος της Ιστορίας» σήμαινε πάνω από όλα την αποδοχή από τον πληθυσμό του πλανήτη ότι η νεοφιλελεύθερη οικονομία των «δυτικών δημοκρατιών» είναι η μόνη βιώσιμη πραγματικότητα. Πράγματι στις αρχές της δεκαετίας του 1990 χερσοκρούσαν την Μάργκαρετ Θάσερ σε συγκεντρώσεις στην πρώην ΕΣΣΔ και στην Πολωνία. Σήμερα όμως, δημοσκοπήσεις σε ολόκληρο τον κόσμο

δείχνουν μια γενική απόρριψη του Μπους σε μεγάλα ποσοστά. Ο πλανήτης δεν δέχεται τον πλανητάρχη.

Το πιο σημαντικό είναι ότι οι νέες αντιλήψεις οδηγούν και σε νέα, πρωτόγνωρη πράξη. Και σε μια νέα, για πολλές δεκαετίες, ενότητα στην πράξη. Όπως η πρώτη στην ανθρωπινή ιστορία παγκόσμια αντιπολεμική διαδήλωση, τον Φλεβάρη του 2003. Που ήταν βέβαια παιδί του πρώτου ηχηρού χαστουκιού στους επιδοξους κυρίαρχους του μέλλοντος της ανθρωπότητας, την διάλυση από τους διαδηλωτές της συγκέντρωσης για το παγκόσμιο εμπόριο, στο Σιάτλ το 1999, μέσα στην ίδια την αυλή του βασιλιά. Μια νέα παγκόσμια πραγματικότητα που δεν ενώνει απλά τις οικονομικές τύχες των απλών ανθρώπων σε όλη τη γη (αυτό συμβαίνει εδώ και πολύ καιρό) αλλά που αρχίζει να ενώνει τις σκέψεις και τις συνειδήσεις τους είναι εδώ. Και η απάντησή της στην τελειωτική εξουσία των «δυτικών φιλελεύθερων δημοκρατιών» είναι πια γνωστή – «ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός».

Στην Κύπρο τα πράγματα είναι λεία «διαφορετικά». Για ό,τι συμβαίνει στον κόσμο, οι επιδοξοί δημιουργοί της ελληνοκυπριακής «κοινής γνώμης» επιμένουν να κάνουν μονότονα την ίδια ερώτηση: «πως μας επηρεάζει αυτό;» Και επιμένουν να εννοούν

«πως επηρεάζει αυτό το εθνικό μας πρόβλημα», τη «λύση του Κυπριακού»: «Πως θα το εκμεταλλευτούμε για να καλύτερέψουμε τη θέση μας;». Το σύνθημα του παγκόσμιου κινήματος μετά το Σιάτλ είναι «Σκέψου Παγκόσμια, Δράσε Τοπικά». Το σύνθημα της επίσημης αριστεράς εδώ, όπως φυσικά και των υπόλοιπων πολιτικών δυνάμεων, μοιάζει συνήθως να είναι «σκέψου τοπικά, δράσε παγκόσμια».

Το στοίχημα είναι αν η «κοινή γνώμη» συνεχίζει να πείθεται, αν οι απλοί άνθρωποι συνεχίζουν να σκέφτονται με τον ίδιο τρόπο. Μερικές φορές μοιάζει πως ναι. Πως μπορούν να συγκριθούν οι ελάχιστες δεκάδες που διαδήλωσαν τελευταία στη Λευκωσία κάτω από το πανό με το σύνθημα «είμαστε όλοι μετανάστες» με τις δεκάδες και εκατοντάδες χιλιάδες των διαδηλωτών παρόμοιων συγκεντρώσεων στην Ευρώπη; Άλλες όμως φορές, όχι. Μια συζήτηση-ομιλία για την εθνικιστική ανάγνωση της ιστορίας στην Ελλάδα και την Τουρκία – «και οι δύο λέμε ψέματα» – γεμίζει το μεγάλο αμφιθέατρο του Intercollege!

Το στοίχημα είναι αν η «κοινή γνώμη» συνεχίζει να πείθεται, αν οι απλοί άνθρωποι συνεχίζουν να σκέφτονται με τον ίδιο τρόπο.

Στην πραγματικότητα οι αλλαγές είναι μεγάλες, όπως μπορεί να διαπιστώσει ο καθένας μιλώντας με τον κόσμο. Τα κυπριακά μέσα ενημέρωσης μπορούν να φιλτράρουν την διεθνή πραγματικότητα, δεν μπορούν όμως να την εξαφανίσουν. Και μια σειρά από τοπικά γεγονότα έρχονται καθημερινά σε σύγκρουση με τα παλιά αυτονόητα της κυπριακής «κοινής γνώμης» όπως θα την ήθελε η παραδοσιακή πολιτική ηγεσία. Οι μεγάλες διαδηλώσεις των τουρκοκυπρίων ενάντια στον Ντενκτάς. Η δυνατότητα να επισκέπτονται οι ελληνοκύπριοι τον βορρά και οι τουρκοκύπριοι τον νότο. Που ξέφυγε τελειώς από τον έλεγχο και του Ντενκτάς που την άρχισε, αλλά και των ελληνοκυπριακών πολιτικών κομμάτων που στην αρχή την καλοδέχτηκαν υποκριτικά για να αρχίσουν πολύ γρήγορα να την αναθεματίζουν. Η ιλαροτραγωδία του ΧΑΚ, του πιο σημαντικού ίσως συμβόλου στην Κύπρο της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας. Οι «ραδιομαραθώνιοι» κάτω από την αιγίδα της «φιλόφρωνης» Λαϊκής Τράπεζας που καταβρόχθισε τα λεφτά των ιδίων των υπαλλήλων της με το κόλπο των «σίγουρων»

μετοχών. Ο διορισμένος από μια μισοσοσιαλιστική κυβέρνηση Γενικός Εισαγγελέας, που αποδεικνύεται στις συνειδήσεις του κόσμου ένας νταής που τα βάζει με τους μικρούς στο όνομα της πιστής εφαρμογής του νόμου, αλλά δηλώνει αδύναμος να τιμωρήσει τους μεγαλοεγκληματίες του ΧΑΚ.

Ακόμα το «ευτυχές τέλος» του μακροχρόνιου αρραβώνα της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν είχε ούτε ένα καθωσπρέπει μήνα του μέλιτος. Οδήγησε κατευθείαν σε οικονομική επίθεση της κυβέρνησης ενάντια σε αγρότες, εργάτες, υπαλλήλους και μικροεπιχειρηματίες – και σε μια καθωσπρέπει αντίδραση από μεγάλα τμήματα των θυμάτων. Αυτά εμπλούτισαν ήδη το καθημερινό λεξιλόγιό μας με την τόσο γνωστή σε άλλους τόπους έκφραση «υπέμετρη αστυνομική βία». Πλούτισαν όμως και την εμπειρία μας με τόσο ευχάριστες εξελίξεις όπως οι παραπήσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο των Κυπριακών Αερογραμμών μετά από την («ίσως παράνομη») την χαρακτηρίσει επίσημος του Υπουργείου Εργασίας – («ίσως!») κινητοποίηση των υπαλλήλων των Κυπριακών Αερογραμμών. Το παγκόσμιο φόντο σε όλα αυτά είναι βέβαια μια Κύπρος, βορράς και νότος, μπλεγμένη και συνένοχη με τις (αμερικανο)βρετανικές Βάσεις της στον βρώμικο πόλεμο του Ιράκ και της Μ. Ανατολής γενικότερα.

Να γιατί πολλές συνειδήσεις έχουν αρχίσει να αλλάζουν. Να γιατί οι συνειδήσεις και η ιδεολογική ατμόσφαιρα στην Κύπρο δεν βρίσκεται και τόσο έξω από την διεθνή πραγματικότητα. Το Σιάτλ και η συνέχεια του δεν συμβαίνουν σε κάποιο άλλο πλανήτη από αυτό στον οποίο ζούμε.

Το Σιάτλ, το Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ, το Αντιπολεμικό Κίνημα... κατηγορήθηκε από τους εχθρούς του για την ανομοιογένεια του, για την έλλειψη ιδεολογικής καθαρότητας. Ότι είναι ένα μωσαϊκό που συνδέει αναρχικούς της εργατικής τάξης και αναρχικούς των λούμπεν, περιβαλλοντιστές που επικεντρώνονται στο φαινόμενο θερμοκηπίου, εργατικά συνδικάτα, χριστιανικές ομάδες και ισλαμικές ομάδες, δυτικούς φίλους του τρίτου κόσμου, εθνικιστές του τρίτου κόσμου και φιλανθρωπικές ομάδες προσανατολισμένες στον τρίτο κόσμο, αντιρατσιστές, φίλους των ειδών υπό εξαφάνιση, τροτσκιστές και αριστερούς σοσιαλδημοκράτες, και ότι άλλο θέλεις. Αυτό για το οποίο το κατηγορούν είναι μια αλήθεια, αλλά και η αλήθεια που φοβούνται περισσότερο. Γιατί όλοι εμείς μπορεί να διαφωνούμε σε πολλά, μπορεί να ενδιαφερόμαστε για διαφορετικά πράγματα,

αλλά ξέρουμε σε ποια συμφωνούμε. Συμφωνούμε ποιοι είναι οι κοινοί εχθροί μας: τα πολυεθνικά μονοπώλια, οργανισμοί όπως η Διεθνής Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, οι νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις και το αρπακτικό μεγάλο κεφάλαιο των χωρών τους, οι ιμπεριαλιστικές «Μεγάλες» δυνάμεις. Συμφωνούμε ακόμα, και το αποδεικνύουν οι δεκάδες εκατομμυρίων διαδηλωτές σε όλο τον κόσμο, ότι για να τους πολεμήσουμε αυτούς χρειάζεται να βγει στους δρόμους ο απλός κόσμος, οι ίδιοι οι καταπιεσμένοι. Η «πολυσυλεκτικότητα», ο «σεβασμός στην διαφορετική γνώμη», ο «πλουραλισμός», είναι αυτό που πιπιλούν τόσα παραδοσιακά πολιτικά κόμματα στις μέρες μας, προσπαθώντας να ξεγελάσουν μέλη και ψηφοφόρους. Χωρίς να καταφέρνουν καν να δείξουν τι εννοούν, πόσο μάλλον να το πετύχουν. Για μας όμως, τα παιδιά του Σιάτλ σε όλο τον κόσμο, αυτή η ενότητα είναι μια αποδειγμένη στην πράξη πραγματικότητα. Είναι το δώρο που μας έκαναν οι ίδιοι οι εχθροί μας, επειδή γίναν πια τόσο φανεροί, τόσο αλαζόνες και προπαντός τόσο επικίνδυνοι. Αντί για το «ευτυχισμένο» Τέλος της Ιστορίας του 1990, ο κόσμος του 2005 έχει μπροστά του και την πιθανότητα ενός πολύ διαφορετικού τέλους του πολιτισμού, από το φαινόμενο θερμοκηπίου.

Αυτή η ενότητα των διαφορετικών είναι ίσως το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό του νέου παγκόσμιου κινήματος. Και πρέπει, όσο και αν φαίνεται αυτό παράδοξο, να το τιμήσουμε και να το προφυλάξουμε σαν κάτι εξαιρετικά πολύτιμο, ενώ ταυτόχρονα πολεμούμε για να προχωρήσουμε πέρα από αυτό.

Αυτό που ονομάζουμε ελευθερία

Η πολιτική πρόσφυγας και ακτιβίστρια για τα δικαιώματα των μεταναστών Μπέριλ Εσέμπε αφηγείται στους Κρις Μαλαπιτάν και Δάφνο Οικονόμου τις εμπειρίες της στη «πατρίδα της φιλοξενίας» – βγαλμένες μέσα από τη κυπριακή πραγματικότητα.

Εκινώντας πες μας δυο λόγια για σένα.

Πριν έρθω στην Κύπρο ήμουν εθελόντρια σε μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση κατά

των διακρίσεων στο Καμερούν, παρόμοια με τη Κίνηση για Ισότητα Στήριξη, Αντιρατσισμό (ΚΙΣΑ) που υπάρχει εδώ. Δούλευα με φυλακισμένες γυναίκες και με ορφανά. Σαν καθηγήτρια δούλευα με παιδιά με ειδικές ανάγκες. Ήμουν δραστήρια και σαν τραγουδίστρια. Πάντα ταυτιζόμουν με τις μειονότητες. Σπίτι πήγαινα μόνο για να κοιμηθώ. Όταν τα πράγματα έγιναν άσκημα στο Καμερούν και αναγκάστηκα να φύγω, ήρθα στη Κύπρο. Ήταν πραγματικά μια τραυματική εμπειρία. Είναι ένα κεφάλαιο της ζωής μου που θα 'θελα ν' αφήσω πίσω μου – αλλά δεν μπορώ. Έφυγα από το Καμερούν κυνηγημένη, έχοντας στο χέρι μόνο το πορτοφόλι μου. Την οικογένεια μου δεν την είδα από τότε.

Πως ήταν τα πράγματα όταν πρωτόφτασες στην Κύπρο;

Στην αρχή δεν ήξερα καν που βρισκόμουν. Ήταν πολύ δύσκολο. Αρχικά βράδια τα πέρασα στο αεροδρόμιο της Πάφου. Μετά κοιμόμουν στους δρόμους. Προσπάθησα να μάθω που βρισκόνταν τα γραφεία των Ηνωμένων Εθνών. Φτάνοντας στη Λευκωσία, κανένας δεν έδειχνε να καταλαβαίνει τι ρωτούσα. Έμοιαζε να μην έχει κανένας το χρόνο να μ' ακούσει. Αρχικά τότε να ψάχνω για την εκκλησία μου. Βρήκα τη διεύθυνση της στο Χρυσό Οδηγό, για ν' ανακαλύψω όμως πολύ γρήγορα ότι είχε μεταφερθεί αλλού. Κάθισα έξω στα σκαλιά του κτιρίου και άρχισα να κλαίω. Κάποιος φιλοτιμήθηκε και με ρώτησε γιατί κλαίω. Του εξήγησα και μου πρόσφερε μεταφορικό. Ήξερε την νέα διεύθυνση γιατί έπαιρνε τη πεθερά του στην ίδια εκκλησία. Μόλις όμως ξεκίνησε το αυτοκίνητο, το μόνο που ήθελε ήταν σεξ. Ήταν φρικτό. Θυμάμαι ότι

άρχισα να τον βαράω και να φωνάζω. Δεν προσφέρθηκε όμως κανένας να με βοηθήσει. Υποχρεωτικά πετάχτηκα έξω από το αυτοκίνητο. Κάποιος μου εισηγήθηκε να πάω στο ξενοδοχείο Crown. Δεν είχα καθόλου χρήματα και ο διαχειριστής του Crown με συμβούλεψε να επικοινωνήσω με το ΚΙΣΑ. Με βοήθησε επίσης να βρω την εκκλησία μου. Οι άνθρωποι της εκκλησίας ήταν φιλόξενοι, όμως δίστασαν να δώσουν στέγη σε κάποια που ήταν παράνομη.

Πως πήρες πολιτικό άσυλο;

Δεν ήταν καθόλου εύκολο. Όλους τους αιτητές πολιτικού ασύλου τους αντιμετωπίζουν σαν ψεύτες. Πρέπει να κάνεις πολλά για ν' αποδείξεις ότι η ιστορία σου ευσταθεί. Πρέπει να ξεπεράσεις κατά πολύ τα όρια των δυνατοτήτων σου για ν' αποδείξεις ότι πράγματι χρειάζεσαι διεθνή προστασία. Αυτό είναι το δυσκολότερο. Τη πρώτη φορά απέρριψαν την αίτηση μου. Έκανα έφεση με τη βοήθεια του ΚΙΣΑ. Χρειάστηκαν δυο ολόκληρα χρόνια για να μου δώσουν τελικά πολιτικό άσυλο. Εκείνο τον πρώτο καιρό παρακαλούσα συνέχεια τον Θεό. Όταν θυμάμαι εκείνη την πρώτη περίοδο σκέφτομαι ότι κανένας δεν ζει τέτοιες εμπειρίες χωρίς να του σαλέψει. Γνώρισα ένα Αιγύπτιο που τρελάθηκε. Μπορεί να εξασφάλισε τελικά πολιτικό άσυλο, αλλά εξακολουθούν να τον κατατρέχουν οι εμπειρίες που πέρασε και που περνά. Στο Crown γνώρισα κάποια γυναίκα από το Ιράν που της αναγνώρισαν κι αυτής το στάτους του πολιτικού πρόσφυγα. Δεν είχε επαφή με άλλους ανθρώπους. Μιλούσε με τις νυφίτσες που γυρόφερναν στο δωμάτιο της. Κάποιο πρωί ξύπνησα και είδα ένα άντρα ν' ακονίζει ένα μαχαίρι. Το βράδυ άκουσα ότι σκότωσε κάποιον. Τέτοιο μέρος ήταν το ξενοδοχείο Crown.

Υπάρχουν διαφορές μεταξύ της Μπέριλ στο Καμερούν και στη Κύπρο;

Είναι η ίδια Μπέριλ. Στην αρχή είπα ότι δεν θα ανακατευτώ σε τίποτα. Θα μείνω σπίτι μου. Όμως σύντομα κατάλαβα ότι αυτή δεν ήταν η Μπέριλ. Δεν μ' αρέσει να κοιτάω αλλού όταν ο διπλανός μου υποφέρει. Εντάχθηκα στην ΚΙΣΑ και είμαι στο συντονιστικό της όργανο εδώ και δυο χρόνια, γιατί δείχνει την ίδια προσήλωση σε θέματα μειονοτήτων όπως και γώ.

Σε εκδήλωση που έγινε στη Λευκωσία μίλησες για τις φρικτές συνθήκες διαβίωσης στις οποίες υποχρεώνονται οι αιτητές πολιτικού ασύλου στον καταυλισμό Κοφίνου. Και όμως λίγα είναι γνωστά γι' αυτό τον χώρο.

Τη πρώτη φορά που επισκέφτηκα τον καταυλισμό βγήκα έξω κλαίγοντας. Σ' εκείνο το χώρο είναι μαντρισμένοι πάνω από 100 άνθρωποι απ' όλα τα μέρη του κόσμου. Φανταστείτε να ζείτε σε ένα δωμάτιο 4 μέτρα επί 4. Και σκεφτείτε ότι ένα τέτοιο δωμάτιο έχει οκτώ κρεβάτια από τη μια πλευρά και οκτώ στην άλλη. Όλα τα κρεβάτια χρησιμοποιούνται. Δηλαδή έχεις δεκαέξι ανθρώπους σε ένα χώρο 16 τετραγωνικών. Υπόψη, μέσα σ' αυτά τα δωμάτια οι άνθρωποι έχουν και τα προσωπικά τους αντικείμενα. Γνώρισα ολόκληρες οικογένειες να ζουν μέσα σ' αυτή την αθλιότητα. Φερτέ στο νου σας τις φυλακές σε αμερικάνικες ταινίες και θα έχετε την εικόνα. Για την ακρίβεια, λόγο της ανυπαρξίας χώρου, νομίζω ότι τα κελιά των φυλακών είναι καλύτερα από τα δωμάτια σ' εκείνο τον καταυλισμό. Στους «διαδρόμους» αυτών των δωματίων δεν χωρά να κινηθούν δυο άτομα ταυτόχρονα. Υπάρχει ένας ανεμιστήρας στην οροφή ο οποίος είναι άχρηστος. Οι συνθήκες το χειμώνα γίνονται ακόμα χειρότερες γιατί δεν υπάρχει θέρμανση. Ούτε μικρές γκαζόσμπες δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν γιατί σίγουρα κάτι θ' αρπάξει φωτιά. Ο καταυλισμός της Κοφίνου βρίσκεται στην μέση του πουθενά. Οι μετακινήσεις μέσα

κι έξω από τον καταυλισμό παρακολουθούνται στενά. Αποτέλεσμα, οι άνθρωποι που ζουν εκεί να μην έχουν καμιά επαφή με ανθρώπους που θα μπορούσαν να βοηθήσουν ή έστω να τους πουν από πού θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν βοήθεια. Η κατάσταση είναι άσκημη. Οι υπεύθυνοι ασφαλείας μεταχειρίζονται τους πρόσφυγες σαν σκυλιά, σαν φυλακισμένους. Πρέπει να επιστρέψουν στον καταυλισμό σε προκαθορισμένη ώρα. Δεν νομίζω ότι αυτοί οι άνθρωποι έχουν αυτό που εσείς και εγώ θα ονομάζαμε ελευθερία. Πρόκειται ουσιαστικά για στρατόπεδο συγκέντρωσης. Μια φορά πήρα τηλεφώνημα από μια νεαρή κοπέλα που με πληροφόρησε ότι τους είχαν κλείσει τις πύλες και δεν τους άφηναν να βγουν έξω. Για όνομα του Θεού, ήταν Κυριακή! Ενημέρωσα αμέσως το ΚΙΣΑ. Οι πύλες άνοιξαν πάλι το βράδυ.

Δεν έχουν δικαίωμα εργασίας οι αιτητές ασύλου;

Ναι έχουν. Από την ώρα που θα πάρουν βεβαίωση ότι αιτήθηκαν πολιτικού ασύλου, έχουν δικαίωμα να δουλέψουν νόμιμα. Βρίσκουν καμιά φορά δουλειά αλλά τους εκμεταλλεύονται άγρια. Οι ώρες πολλές κι ο μισθός ψίχουλα. Αν η κυβέρνηση ήθελε πραγματικά να βοηθήσει αυτούς τους ανθρώπους τότε η Κοφίνου είναι ο πιο ακατάλληλος τόπος για να το κάνει. Κρατώντας τους πρόσφυγες εκεί θα έρθει η ώρα που θα προκαλέσει τη δίκαιη έκρηξη τους, που μόνο περισσότερα προβλήματα θα σημαίνει για την κυβέρνηση.

Μίλησέ μας για το βιβλίο που ετοιμάζεις.

Το βιβλίο έχει τίτλο Το Γυναικείο Πρόσωπο της Μετανάστευσης. Υπάρχουν πολλές κατηγορίες

μεταναστών, όμως οι γυναίκες αντιμετωπίζουν κάποια ιδιαίτερα προβλήματα.

Όταν ξεκίνησα να γράφω, σκέφτηκα ν' ακολουθήσω μια κοινωνιολογική προσέγγιση, να μοιράσω ερωτηματολόγια, να πάρω συνεντεύξεις, και τα τέτοια. Όμως μετά σκεφτικά «όχι, δεν δουλεύει έτσι το πράγμα». Κατά καλή σύμπτωση εκείνο τον καιρό ήρθαν στην Κύπρο κάποιοι από το Πανεπιστήμιο Τζον Χόπκινς για σκοπούς έρευνας πάνω στο εμπόριο γυναικών. Τους γνώρισα και μου πρότειναν αν ήθελα να γίνω συντονίστρια της έρευνας, σε εθελοντική βάση. Αυτό μου έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσω γυναίκες μετανάστριες από διάφορους χώρους που προηγούμενα δεν είχα γνωρίσει: Οικιακές βοηθούς, γυναίκες πρόσφυγες ή ακόμα και γυναίκες παντρεμένες με κύπριους. Ήταν όμως και μια εξαιρετική ευκαιρία για να μιλήσω με γυναίκες που εργάζονται σε καμπαρέ. Είναι πολύ δύσκολο να πείσεις αυτές τις γυναίκες να μιλήσουν, για λόγους ευνόητους. Γνώρισα τρεις γυναίκες που στη συνέχεια κατάφεραν και ξέφυγαν από τα καμπαρέ. Ο εργοδότης τους έγινε εξάλλος. Και απειλητικός. Έτσι υποχρεώθηκα να μετακομίσω από το διαμέρισμα που είχα στη παλιά Λευκωσία. Ήταν πολύ κοντά στα καμπαρέ. Αποφάσισα να αφήνω τις ιστορίες όλων των γυναικών όπως έχουν. Έτσι, όποια και να ήταν η ιστορία που μου είχε πει αυτή ή άλλη γυναίκα, για να την περιλάβω στο βιβλίο έπρεπε να πάρω τη συγκατάθεση της. Επιπλέον ζητούσα πάντοτε να εγκρίνουν τα όσα είχα γράψει. Μένει να ολοκληρωθεί μια τελευταία ιστορία. Είναι η ιστορία μιας γυναίκας που ο εργοδότης της την βίαζε. Μόλις τον κατάγγειλε, ο τύπος κανόνισε να την στείλουν πίσω στην χώρα της. Αυτή η γυναίκα τώρα επιστρέφει στη Κύπρο για να πάρει αυτόν τον εργοδότη στο δικαστήριο. Χρειάστηκε ένας ολόκληρος χρόνος για να εξασφαλίσουμε άδεια για την επιστροφή της. Ελπίζω ότι θα μου δώσει την ευκαιρία να ολοκληρώσω και τη δική της ιστορία.

Όπως και να 'χει, πρόκειται για ένα πολύ καλό βιβλίο (γελά), όμως δυστυχώς δεν υπάρχουν τα λεφτά για να το εκδώσουμε. **Τι θα συμβούλευες άλλους πρόσφυγες ή αιτητές ασύλου;** Οπωσδήποτε διακρίσεις υπάρχουν παντού. Όμως αν δεν έχουν φθάσει ακόμα στη Κύπρο, καλύτερα να μην έρθουν εδώ. Αν βρίσκονται ήδη στην Κύπρο, θα τους έλεγα να μαζέψουν όλο το κουράγιο και όλη την υπομονή που μπορούν να βρουν. Να είναι όμως και δυνατοί, γιατί αν δεν είναι δυνατοί θα χάσουν τα λογικά τους. Διάβαζε πρόσφατα σε εφημερίδα του εξωτερικού ότι κάποιος δικάστηκε και πλήρωσε αποζημίωση έξι χιλιάδες λίρες επειδή πρόσβαλε ένα Ιρανό μετανάστη. Εδώ κάποιος μπορεί να τη γλιτώσει με πολύ-πολύ πιο σοβαρά πράγματα. Δούλευα σε κάποιο

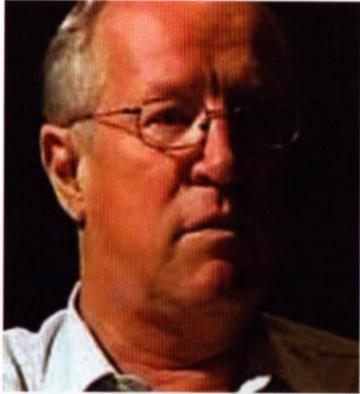
εργοδότη για δεκαοκτώ μήνες που με άφηνε να πιστεύω ότι κατέβαλε τις κοινωνικές μου ασφαλίσεις. Όταν στη συνέχεια τερμάτισε την εργοδότησή μου, χρειάστηκε να ζήσω για εννιά μήνες άνεργη. Δεν μπορούσα να πάρω ούτε σεντ από το Γραφείο Εργασίας γιατί αυτός δεν πλήρωσε ποτέ τις κοινωνικές ασφαλίσεις. Δεν είναι δύσκολο να χάσεις τα λογικά σου όταν σου συμβαίνουν κάτι τέτοια.

Και το Γραφείο Ευμερίας;

Υπάρχουν ιστορίες όπου λειτουργοί του Γραφείου Ευμερίας είπαν σε κόσμο «πήγαινε πίσω στην χώρα σου». Και περιπτώσεις όπου λειτουργοί ακούστηκαν να λένε: «Δεν μας αρέσουν αυτοί οι άνθρωποι γιατί βρωμιούν. Πριν έρθουν εδώ, να κάνουν μπάνιο!» Όταν όμως έχεις ζήσει για μια βδομάδα σε χώρους όπως το Crown, πέστε μου, πως μπορεί κάποιος να κάνει μπάνιο; Δεν υπάρχει νερό! Ούτε υπάρχουν δημόσιες βρύσες, αλλά απαιτούν από τους πρόσφυγες, που οι ίδιοι διώχνουν και απομακρύνουν, να πάν και να ικετέψουν για νερό από σπίτια κυπρίων. Γιατί δεν τους δίνουν χρήματα για να μπορούν με αξιοπρέπεια ν' αγοράσουν νερό; Αυτή τη μεταχείριση βρίσκει κανείς στο Γραφείο Ευμερίας. Όταν ήμουν άνεργη, ζήτησα πολλές φορές βοήθεια. Όπως ήδη ανέφερα, ήταν αδύνατο να πάρω ανεργιακό επίδομα. Ζήτησα από λειτουργό του Γραφείου Ευμερίας να μου δώσουν όλες κι όλες £100. Κυριολεκτικά τους εκλιπαρούσα και για λιγότερα χρήματα. Το ΚΙΣΑ επικοινωνήσε μαζί τους επανειλημμένα, η απόφαση του λειτουργού όμως ήταν αμετάκλητη. Αυτά συμβαίνουν σε όλους. Χρειάζεται να ξέρεis τον χώρο τον τρόπο. Κάποτε χρειάζεται να προσπορίσεις ακόμα και το βλάκα. Τα πράγματα στη Κύπρο είναι πολύ δύσκολα. Είναι μόνο γι' αυτούς που δεν τα βάζουν κάτω.

Ευχαριστούμε που μοιράστηκες τις εμπειρίες σου μαζί μας.

Εγώ σας ευχαριστώ και σας εύχομαι κάθε επιτυχία με το περιοδικό σας. Πιστεύω πως αν συνεχίσετε να λέτε τις ιστορίες των απλών ανθρώπων σίγουρα το περιοδικό σας θα δυναμώσει. Οι άνθρωποι θέλουν να ξέρουν για άλλους ανθρώπους. Θέλουν να ξέρουν πόσο δυνατόι πρέπει να είναι και πως μπορούν ν' αντισταθούν. Μην το παρακάνετε με την πολιτική. Υπάρχουν κι άλλοι τρόποι για να καταλήξει κανείς στο ίδιο σημείο. Αν θυμάστε, στη συγκέντρωση κάτω στη Πλατεία Ελευθερίας, πριν από μένα μίλησαν δυο ώριμοι πολιτικοί. Παρά το ότι εγώ ήμουν σύντομη, η ομιλία μου προκάλεσε τα χειροκροτήματα του κόσμου. Όχι γιατί εγώ δεν μίλησα πολιτικά – κάθε άλλο, ήταν πολιτικά όλα όσα είπα – αλλά γιατί αυτό που είχα να πω το αφηγήθηκα με διαφορετικό τρόπο. Νομίζω ότι το περιοδικό σας θα έχει μεγαλύτερη επιτυχία αν τη λέξη «ΠΟΛΙΤΙΚΗ» την γράφετε ξεκινώντας από το «Η» και όχι από το «Π».

Μιμπεριαλιστικό πούμερανγκ

Ο βραβευμένος ανταποκριτής της εφημερίδας Independent Robert Fisk σε συνέντευξή που έδωσε στον συντάκτη του περιοδικού Socialist Review, Simon Assaf, εξηγεί γιατί είναι ανέφικτη η ειρήνη στη Μέση Ανατολή χωρίς το διώξιμο των αμερικανοβρετανών από την περιοχή.

Μετάφραση: Νέστορας Κοκκινόφτας

Μόλις γύρισε από το Ιράκ και το Αφγανιστάν. Ποιες οι εντυπώσεις σου από τα όσα συμβαίνουν εκεί; Είμαι μακριά από το Ιράκ εδώ και δυο μήνες τώρα. Πρόκειται για μια ολέθρια γκάφα. Ένας πόλεμος βασισμένος στο ψέμα, ένας πόλεμος για τον οποίο οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Βρετανίας συνεχίζουν να λένε ψέματα. Όπλα μαζικής καταστροφής δεν υπάρχουν, ο Σαντάμ Χουσεΐν δεν αναμείχθηκε ποτέ στην επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου. Έχωσαν τον αμερικανικό στρατό στη μεγαλύτερη παγίδα που μπορούσε να βρεθεί στη Μέση Ανατολή. Απ' όλους τους τόπους, διάλεξαν να «εκδημοκρατικοποιήσουν» το Ιράκ. Και η καταστροφή της Φαλούτζα έρχεται τώρα να δείξει το μέγεθος της αφροσύνης να πάνε εκεί. Η χώρα βρίσκεται στα χέρια των ξεσηκωμένων. Κι όμως ο Τόνι Μπλερ συνεχίζει να πουλάει φούμαρα για τη μεγάλη του «επιτυχία».

Ποια η γνώμη σου για την ίδια την αντίσταση. Είναι υπόθεση των ισλαμιστών, των μπασαθιστών ή μήπως συμβαίνει κάτι περισσότερο; Εθνικιστές είναι όλοι οι Ιρακινοί. Αυτό αφορά τόσο τους σουνίτες όσο και τους σιίτες. Συναντώ κόσμο κινητοποιημένο που προέρχεται από διαφορετικά υπόβαθρα. Ορισμένοι υπήρξαν ανώτεροι αξιωματικοί του στρατού επί Σαντάμ Χουσεΐν. Αυτό δεν πάει να πει ότι ήταν και μπασαθιστές – πάει να πει ότι ήταν στρατιωτικοί. Μερικοί, είναι φανερό, υπήρξαν μέλη του Μπάαθ γιατί τώρα έχουν διωχθεί από τις δουλεις τους. Μεγάλο λάθος. Πολλοί είναι που προσχώρησαν στο Μπάαθ για να εξασφαλίσουν μια δουλειά και όχι για να υποστηρίξουν τον Σαντάμ Χουσεΐν. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι στα χρόνια του εμπάργκο από τα Ηνωμένα Έθνη πολλοί Ιρακινοί στράφηκαν προς τη θρησκεία, ιδιαίτερα η κοινότητα των σουνιτών. Όταν ο Σαντάμ αποφάσιζε να κτίσει τη «μητέρα όλων των τζαμιών» ή όταν αποφάσιζε να προσθέσει στη σημαία του κράτους τη φράση «ο Θεός είναι μεγάλος», δεν το έκανε γιατί χρειαζόταν κάποια ισλαμικά διαπιστευτήρια. Το έκανε σε μια προσπάθεια να ανταποκριθεί στο ισλαμικό ενδιαφέρον που σίγουρα αναπτύσσεται μέσα στο Ιράκ.

Βλέπεις λοιπόν να γίνεται στο Ιράκ αυτό που έγινε στο Λίβανο τις δεκαετίες του 1970 και 1980;

Δεν νομίζω ότι τέτοιοι παραλληλισμοί μεταξύ χωρών είναι ιδιαίτερα χρήσιμοι. Δεν μπορείς να μεταγγίσεις τη μια υπόθεση, τον ένα σκοπό, σ' ένα άλλο. Η παλαιστινιακή ιντιφάντα, προπαντός η δεύτερη, χρωστά πολλά στη σύγκρουση της Χεσμπολά με το Ισραήλ στο νότιο Λίβανο. Δεν μπορείς όμως να μεταφέρεις τακτικές από την μια περίπτωση στην άλλη, χωρίς να υπάρχει κάποιος νέος στόχος: Η υπόθεση των παλαιστινίων δεν είναι η ίδια με της Χεσμπολά. Κατά τον ίδιο τρόπο, εάν οι Ιρακινοί υιοθέτησαν την τακτική των επιθέσεων αυτοκτονίας που χρησιμοποιούν οι παλαιστίνιοι είναι γιατί κι ο δικός τους αγώνας είναι τώρα αντικατοχικός, είναι εθνικιστικός. Το Ιράκ είναι μια πολύ πατριαρχική, μια εθνικιστική, περήφανη κοινωνία και ο λαός του δεν θέλει να κυβερνάται από ξένους. Το να ισχυρίζονται ορισμένοι ότι ο κόσμος αυτός κατευθύνεται από τον Ζαρκάουι, την Αλ-Κάιντα, από αιμοσταγείς βομβιστές και άλλες τέτοιες αηδίες, είναι μια εσκεμμένη

προσπάθεια να επισκιάσουν το γεγονός ότι εδώ μιλάμε για μια μεγάλη εθνική εξέγερση που έχει ανάψει, και τίποτα πια δεν μπορεί να τη σταματήσει.

Μπορούν να συνεχίσουν να καταστρέφουν τη Φαλούτζα, μπορούν να καταστρέψουν τη Μοσούλη, τη Σαμάρα, και μετά την Μπακούμπα, τη Ράμαντι. Έχουν ήδη μιλήσει όμως για «επικείμενη απελευθέρωση του Ιράκ» δυο, τρεις και τέσσερις φορές. Όσο αφορά την αντίσταση καθαυτή, αν και δεν είναι άψογα συντονισμένη, γίνεται όλο και περισσότερο ενιαία και είναι πολύ αποτελεσματική. Το συζητούσαμε αυτό με τον ανταποκριτή του περιοδικού Newsweek, τον Τόνι Κλίφτον. Είχαμε καλύψει μαζί τον πόλεμο Ιράν-Ιράκ, που κράτησε οκτώ χρόνια [1982-1990] και κόστισε συνολικά τη ζωή ενάμιση εκατομμυρίου ανθρώπων. Η άποψή του, που προσυπογράφω, είναι ότι ο Ιρακινός στρατός έμαθε να πολεμά κάτω από πολύ δυσμενείς όρους. Η αναλογία των Ιρακινών απέναντι στους Ιρακινούς ήταν 8 προς 1, και οι Ιρακινοί χρησιμοποίησαν χημικά όπλα, φροντίδι βέβαια των κυβερνήσεων ΗΠΑ-Βρετανίας. Οι Ιρακινοί στρατιώτες όμως πολέμησαν με εξαιρετική τόλμη, κόντρα σ' όλες τις πιθανότητες, παρόλο που πολεμούσαν για ένα φρικτό δικτάτορα.

Ενώ όμως μπορούσαν και ήθελαν να πολεμήσουν, δεν μπορούσαν όσο και να ήθελαν ν' αναπτύξουν δική τους πρωτοβουλία. Δεν μπορούσαν, γιατί επικρεμόταν το βαρύ χέρι του Σαντάμ. Τίποτα δεν γινόταν χωρίς την έγκριση του «αφεντικού». Ξαφνικά τώρα όλοι αυτοί οι αξιωματικοί, 20 χρόνια μετά, μπορούν και πολεμούν χωρίς να τους κόβεται η πρωτοβουλία. Πιστεύω ότι η υποκίνηση των Ιρακινών από τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Βρετανίας να μπουν σε πόλεμο με τους Ιρακινούς έρχεται τώρα να σκάσει στο πρόσωπο τους. Έχουν τώρα αντιμέτωπους όλους αυτούς που πέρασαν οκτώ χρόνια μέσα στη λάσπη και τη βρωμιά των χαρακωμάτων. Βοήθησαν να αναθρέψουν μια ολόκληρη γενιά μαχητών – αυτοί είναι οι άνθρωποι που πολεμούν σήμερα τα «συμμαχικά» στρατεύματα. Οι κουβέντες περί Ζαρκάουι, Ξένων μαχητών και ισλαμιστών είναι τελείως άσχετες. Τα στρατεύματα των ΗΠΑ και της Βρετανίας σήμερα πολεμούν τους νέους που συμμετείχαν στον πόλεμο Ιράν-Ιράκ, που σπρώχτηκαν σ' εκείνο το μακελειό από τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Βρετανίας – Αυτή είναι η τιμωρία τους.

Υποστηρίζεις ότι πρέπει ν' ασκείται έλεγχος στα κέντρα εξουσίας – θεωρείς ότι οι δημοσιογράφοι απέτυχαν να το πράξουν στην περίπτωση του Ιράκ;

Αυτό δεν ισχύει για όλους. Μπορώ να σκεφτώ ανθρώπους όπως τον Martin Woollacott, τον David Hirst και τον John Pilger. Ο Seymour Hersh ιδιαίτερα έχει κάνει εξαιρετική δουλειά. Αυτοί πράγματι αμφισβητούν τα κέντρα εξουσίας. Οι περισσότεροι δημοσιογράφοι όμως, δυστυχώς, δεν κάνουν κάτι τέτοιο. Αρκεί να παρακολουθήσεις τις πλαδαρές, τις ακαταβίβιστες, τις «ασφαλείς» και περιχαρακωμένες σε κλισιέ ανταποκρίσεις του BBC και του CNN για να το αντιληφθείς. Παρακολουθώντας ένα συνηθισμένο ρεπορτάζ του CNN [για το

παλαιστινιακό] θα προσέξεις ότι δεν μιλούν για «κατεχόμενα εδάφη» αλλά για «διαφιλονικούμενα εδάφη». Αλλάζουν έτσι την όλη σημασία των πραγμάτων. Είναι φανερό γιατί το κάνουν. Αν τα αποκαλούσαν «κατεχόμενα εδάφη» τότε θα μπορούσε να δει κανείς γιατί οι παλαιστίνιοι πολεμούν γι αυτά. Τα «διαφιλονικούμενα εδάφη» όμως αφορούν υποθέσεις που μπορούν κάλλιστα να διευθετηθούν σε κάποιο δικαστήριο. Έτσι, αφήνουν να εννοηθεί ότι είναι ανόητη η όποια χρήση βίας, κι ότι οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν βία είναι «ανόητοι τρομοκράτες». Αλλάζοντας το επίθετο από «κατεχόμενα» σε «διαφιλονικούμενα» – κάτι που οι δημοσιογράφοι γενικά καταπίνουν αδιαμαρτύρητα – έχουν αφαιρέσει από τους παλαιστίνιους την ανθρωπιά τους. Από μια ομάδα ανθρώπων που διεξάγει ένα δίκαιο πόλεμο τους έχουν μετατρέψει σε μια ομάδα φύση λυσσαλέων ανθρώπων, που δεν ξέρει να λύνει προβλήματα ειρηνικά. **Η εμπειρία σου σαν ανταποκριτής στον εμφύλιο του Λιβάνου σε ποιο βαθμό έχει διαμορφώσει την άποψή σου για τη Μέση Ανατολή;** Ο Λίβανος με έμαθε να μένω ζωντανός. Όταν ξυλοκοπήθηκα άγρια τον Δεκέμβριο του 2001 στα Αφγανικά σύνορα, σε κάποιο σημείο είχα αρχίσει να παραδίνομαι. Ήταν τόσο πολλοί αυτοί που με κτυπούσαν στο πρόσωπο με πέτρες. Σκεφτόμουν, «πόσο θα κρατήεις ακόμα αυτό, πόσο χρειάζεται για να ξεψυχήσει ένας άνθρωπος;» Και τότε θυμήθηκα τους Λιβάνιους που έλεγαν: «Ότι κι αν κάνεις, ποτέ μην κάνεις τίποτα». Αυτό με έκανε ν' αρχίσω να κτυπώ πίσω και τελικά γλύτωσα.

Ο Λίβανος με έμαθε πολλά. Ήμουν πιο νέος βέβαια τότε. Πήγα στο Λίβανο όταν ήμουν 29 χρονών, και, εδώ που τα λέμε, συνεχίζω να αισθάνομαι 29. Ο Λίβανος με έμαθε ότι μπορείς να ανακαλύπτεις την αλήθεια και να φτάνεις στην ουσία των πραγμάτων. Οι περισσότεροι άνθρωποι τις πιο πολλές φορές μιλούν την αλήθεια. Τους κακούς τους ξεχωρίζεις από τα ψέματα που λένε – είτε πρόκειται για αλαζονικούς ηγέτες, είτε για ισραηλινούς αξιωματούχους, είτε για Λιβάνιους πολιτικάντηδες, είτε για τους μεγάλους αμερικανούς πολιτικούς. Μπορείς να τους πιάσεις από τη μύτη όταν λένε ψέματα. Δουλειά μας είναι να κάνουμε ακριβώς αυτό. Αυτό θα πει ν' ασκείς έλεγχο στα κέντρα εξουσίας.

Ο Λίβανος παραμένει μέχρι σήμερα η βάση μου. Οι Λιβανέζοι είναι πολύ έξυπνοι και δημιουργικοί άνθρωποι. Η εμπειρία της δικής τους κατοχής κι ο τρόπος με τον οποίο αντέδρασαν, ο εύγλωττος τρόπος με τον οποίο εξήγησαν αυτή τους την αντίδραση, σήμαινε ότι τη στιγμή που οι αμερικανοί καταλάμβαναν το Ιράκ, εγώ ήξερα ότι θ' ακολουθούσε εξέγερση.

Να το τεκμηριώσω αυτό διαβάζοντας σας ένα απόσπασμα. Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Independent στις 17 Απριλίου του 2003, μια βδομάδα μετά τη πτώση της Βαγδάτης: «Είναι εύκολο για ένα ανταποκριτή να προβλέπει την καταστροφή, ιδιαίτερα μετά από ένα κτηνώδη πόλεμο που στερούνταν οποιασδήποτε διεθνούς νομιμοποίησης. Στη Μέση Ανατολή η καταστροφή στήνει καρτέρι στους αισιόδοξους – πόσο μάλλον στους ψευτασιόδοξους που εισβάλουν σε κράτη πλούσια σε πετρέλαιο, με ιδεολογικά προσχήματα, με πομπώδεις ηθικολογίες και με κατηγορίες για ύπαρξη όπλων μαζικής καταστροφής που παραμένουν αναπόδεικτες. Οπότε θα κάνω μια ανατριχιαστική πρόβλεψη. Ο 'απελευθερωτικός' πόλεμος της Αμερικής έχει τελειώσει, κι ο πόλεμος του Ιράκ γι απελευθέρωση από τους αμερικανούς αρχίζει. Με άλλα λόγια, τώρα είναι που ξεκινά η πραγματική και φοβερή ιστορία.» Ήταν η εμπειρία του Λιβάνου που με 'κανε να το γράψω αυτό.

Τι θα 'θελες να πεις στους νέους δημοσιογράφους; Ποια συμβουλή θα τους έδινες για το πως να ξεχωρίζουν το ψέμα από την αλήθεια; Διαβάζετε βιβλία ιστορίας. Πάρτε βιβλία ιστορίας μαζί σας στους πολέμους. Μην εμπιστεύεστε την εξουσία, ούτε την αυθεντία κανενός. Να γράφετε τις ιστορίες του τόπου στον οποίο βρίσκεστε, μέρα προς μέρα, κι αργότερα γράφετε βιβλία.

Αυτοκρατορική πλάνη

Ο Τάρικ Άλι, σθεναρός πολέμιος του ιμπεριαλισμού από τα χρόνια του Βιετνάμ, εξηγεί γιατί η αντίσταση στο Ιράκ δεν πρόκειται να κοπιάσει – «οι καιροί έχουν γυρίσματα».

Οι Ηνωμένες Πολιτείες, σε αντίθεση με τις αυτοκρατορίες της παλιάς Ευρώπης, πάντα προτιμούσαν να ασκούν την ηγεμονία τους έμμεσα. Στηρίχθηκαν σε τοπικούς μεσάζοντες – σε ένστολους τυράννους, σε διεφθαρμένες ολιγαρχίες, σε εύπλαστους πολιτικούς και υποτακτικούς μονάρχες – παρά στη μακρόχρονη κατοχή και στη στελέχωση διοικητικών μηχανισμών από αυστηρά χειραγωγημένες ελίτ.

Παρά τις αλλαγές στη διεθνή σκηνή τη δεκαετία του 1990 που απαιτούσαν την αλλαγή προτεραιοτήτων στη Ουάσινγκτον, η Αυτοκρατορική ελίτ δεν έπαψε να είναι αλλεργική στις μακρόχρονες κατοχές. Αν στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου το χρέμα δινόταν απλόχερα σ' όλες τις αντικομμουνιστικές δυνάμεις (συμπεριλαμβανόμενης και της σημερινής ηγεσίας της Αλ-Κάιντα), στον 21ο αιώνα οι αποδέκτες αυτής της «βοήθειας» διαλέγονται πολύ πιο προσεκτικά. Στόχος είναι σιγά-σιγά ν' αντικαταστήσουν τις παραδοσιακές ελίτ στις σατραπείες με ένα νέο είδος γενετικά προγραμματισμένων νεοφιλελεύθερων πολιτικών, εκπαιδευμένων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτό το σκοπό εξυπηρετούν τα κονδύλια που δίνονται στα «προγράμματα προαγωγής της δημοκρατίας». Η αφοσίωση προς τις ΗΠΑ, ως εμπόρευμα που είναι, διασφαλίζεται μέσα από την εξαγορά πολιτικών, κόμματος και συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Γιατί είναι αυτό απαραίτητο; Γιατί στην απουσία ενός συστήματος όπου οι εισπράξεις από αυτή την εξωτερική επένδυση συσσωρεύονται κατευθείαν στα κρατικά θησαυροφυλάκια, το κόστος συντήρησης της Αυτοκρατορίας θα πρέπει να το υποστούν σε μεγάλο βαθμό οι ίδιες οι σατραπείες. Ήδη ο στρατιωτικός προϋπολογισμός των Ηνωμένων Πολιτειών έχει φτάσει σε αστρονομικά ύψη. Οι Ηνωμένες Πολιτείες ξοδεύουν περισσότερα χρήματα για εξοπλισμούς απ' ό,τι δίνουν τα επόμενα 15 κράτη σ' αυτό τον κατάλογο συμψηφισμένα. Το πετρέλαιο του Ιράκ είναι απαραίτητο για τη συντήρηση των 138 αμερικανικών βάσεων που υπάρχουν σήμερα σ' ολόκληρο τον πλανήτη.

Αυτό το σκοπό εξυπηρετούν τα «προγράμματα προαγωγής της δημοκρατίας». Η πιο σύγχρονη εκδοχή τους εφαρμόζεται σήμερα στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ και, από τον ερχόμενο Νοέμβριο, θα γραφώσουν και την Αϊτή (μια ακόμα κατεχόμενη χώρα). Η όλη συλλογιστική είναι: Δημιουργήστε μια νέα ελίτ, δώστε της πόρους και οπλισμό για να συγκροτήσει ένα νέο στρατό, και αφήστε αυτή την ελίτ να κάνει τη χώρα ασφαλή για τις πολυεθνικές. Οι Αφγανικές εκλογές το 2004, σύμφωνα ακόμα και με ορισμένους φιλοαμερικανούς σχολιαστές, ήταν μια ολοκληρωτική φάρσα ενώ το περιβόητο 73% της συμμετοχής μια σκέτη απάτη. Αν τα πράγματα ήταν αλλιώς, ο αμερικανός κυβερνήτης στο Αφγανιστάν δεν θα χολοσκούσε σήμερα να σχηματίσει μια νέα συμμαχία με τμήματα των Ταλιμπάν που συνδέονταν με τις στρατιωτικές υπηρεσίες πληροφοριών του Πακιστάν.

Στο Ιράκ η προσέλευση στις εκλογές (σύμφωνα με το DEBKA, μια

ιστοσελίδα πληροφοριών απόλυτα πιστή στο Ισραήλ) ήταν κοντά στο 40%. Στη Βασόρα (υπεργολαβία που ανέλαβε ο Τόνυ Μπλερ) δεν ξεπέρασε το 32%. Οι οπαδοί του Σιστάνι ψήφισαν για να ικανοποιήσουν τον Αγιατολαχ τους, αλλά αν αποδειχθεί ότι δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσει την ειρήνη και τον τερματισμό της κατοχής είναι πολύ πιθανό να αποσκιρτήσουν κι αυτοί. Η μόνη δύναμη στην οποία οι «Σύμμαχοι» μπορούν να βασιστούν επί του παρόντος είναι οι Κουρδικές φυλές. Το 36ο Κουρδικό τάγμα πολέμησε πλάι-πλάι με τους αμερικανούς πεζοναύτες στη Φαλούτζα. Η φύλαρχοι όμως επιδιώκουν κάποιου τύπου ανεξαρτησία (ακόμα και σαν Αμερικανοισραηλινό προτεκτοράτο) και κάποιο πετρέλαιο. Αν η νατοϊκή σύμμαχος και με ευρωπαϊκές φιλοδοξίες Τουρκία αντιπαχθεί σε μια τέτοια εξέλιξη, τότε οι Κούρδοι μπορεί να δεχτούν λεφτά από αλλού. Η μάχη για το Ιράκ δεν έχει τελειώσει. Μπήκε απλά σε νέα φάση.

Παρά τις σοβαρές διαφωνίες που προέκυψαν γύρω από το ζήτημα του μοϊκοταρισμού των εκλογών, η πλειοψηφία των ιρακινών δεν σκοπεύει να παραδώσει οικειοθελώς το πετρέλαιο και τη χώρα στους Δυτικούς. Οι πολιτικοί – είτε γενειοφόροι είναι αυτοί είτε όχι – που θα αποπειραθούν έστω να υπερασπιστούν κάτι τέτοιο θα χάσουν κάθε υποστήριξη και θα γίνουν εξαρτώμενοι των ξένων στρατευμάτων που στρατοπεδεύουν στη ίδια τους τη χώρα. Η λαϊκή αντίσταση όμως θα συνεχίσει. Οι καιροί έχουν αλλάξει.

Και όμως, αρκετοί στην Ευρώπη και στην Αμερική δυσκολεύονται να υποστηρίξουν αυτή την αντίσταση. Τα επιχειρήματα υπέρ και κατά της αντίστασης χρονολογούνται. Στις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα, ο Άγγλος σοσιαλιστής William Morris πανηγύρισε την ήττα του στρατηγού Gordon από τους Μαχντί: «Το Χαρούμι έπεσε στα χέρια των ανθρώπων στους οποίους ανήκει». Ο Morris υποστήριξε ότι καθήκον των άγγλων διεθνιστών ήταν να υποστηρίξουν όλους αυτούς που καταπιέζονταν από τη Βρετανική Αυτοκρατορία, όποιες αντιρρήσεις κι αν είχαν απέναντι στον εθνικισμό και τον θρησκευτικό τους φανατισμό.

Οι θριαμβολογίες των ιδιωτικών και κρατικών ΜΜΕ στη Δύση αντανακλούν ένα μόνο γεγονός: Οι εκλογές στο Ιράκ ήταν σχεδιασμένες όχι τόσο για να διαφυλάξουν την ενότητα του Ιράκ όσο για να αποκαταστήσουν την ενότητα των Δυτικών. Ήδη την επομένη της επανεκλογής του Μπους, η Γαλλία και η Γερμανία έψαχναν να βρουν γέφυρες προς τη Ουάσινγκτον. Οι Γάλλοι συνεργάστηκαν στη κατάληψη της Αϊτής χωρίς τη παραμικρή αντιγνωμία από τα ΜΜΕ. Και οι Γερμανοί μπορούν τώρα να επανενταχθούν στην αγέλη.

Η κατοχή του Ιράκ σήμαινε μια στρατιωτική αλλά και οικονομική εισβολή όπως την οραματίστηκε ο Hayek, ο πατέρας του νεοφιλελευθερισμού. Οι οπαδοί του Hayek στη Ουάσινγκτον όμως δεν πρόβλεψαν ότι θα υπήρχε αντίσταση στο Ιράκ. Όπως δεν το περίμεναν και στον υπόλοιπο Δυτικό κόσμο όπου στη πλειοψηφία τους οι διανοούμενοι και οι δημοσιογράφοι είναι τόσο απογοητευμένοι, τόσο

πικραμένοι και τόσο κυνικοί ώστε να θεωρούν ότι ο περισσότερος κόσμος τους μοιάζει. Τους ενοχλεί να τους υπενθυμίζουν περιπτώσεις που αποδεικνύουν το αντίθετο. Ξεχνούν ότι η γραφική παράσταση της Ιστορίας είναι γεμάτη από διακυμάνσεις. Ποτέ η πρόοδος δεν ήταν ευθύγραμμη. Έτσι συνέβηκε η κατοχή του Ιράκ να γεννήσει την αντίσταση. Σε αντίθεση με το τι κυκλοφορεί ευρέως στη Δύση, η αντίσταση στο Ιράκ δεν κυριαρχείται από τον Ζαρκάουι και την μικρή του ομάδα. Αν αυτή ήταν η περίπτωση, η αντίσταση θα είχε συνθλιβεί προ καιρού.

Η αντίσταση στο Ιράκ είναι λαϊκή, ένοπλη όπως και μη-βίαση. Ο κύριος όγκος της ένοπλης αντίστασης προέρχεται από πρώην στρατιώτες και αξιωματικούς. Πολλοί απ' αυτούς ήταν αδιασμένοι από τη διαφθορά και τη βαναυσότητα του Σαντάμ όπως κι από την αποτυχία του να υπερασπιστεί τη χώρα. Σ' αυτούς πρέπει να προστεθούν οι κοσμικοί εθνικιστές και οι θρησκευτικές ομάδες που μισούν την κατοχή. Η αριστέρα είναι αδύναμη στη χώρα γιατί το Κομμουνιστικό Κόμμα του Ιράκ υποστήριξε την κατοχή και υπηρέτησε στη κυβέρνηση των ανδρικήκων.

Το μέγεθος και η έκταση της ιρακινής αντίστασης (που παρεμπιπτόντως υπάρχει και στον Σικτικό νότο) εξέπληξε ολόκληρο τον κόσμο. Οι ιρακίνοί ήταν σαν αστραπή σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή αντίσταση στο Τρίτο Ράιχ. Στη Γαλλία το καθεστώς του Βισή είχε την υποστήριξη σημαντικών τμημάτων του πληθυσμού. Δεν είναι αυτή η περίπτωση στο Ιράκ. Στη κατεχόμενη Ολλανδία η αντίσταση ήταν ελάχιστη και εξαρτώμενη κατά πολύ από τη υποστήριξη της Βρετανίας. Δεν είναι αυτή η περίπτωση στο Ιράκ, όπου η αντίσταση δεν έχει ούτε την ελάχιστη στήριξη από τις γειτονικές Αραβικές κυβερνήσεις. Στο Βιετνάμ, η εθνικιστική αντίσταση στις αυτοκρατορίες της Γαλλίας, της Ιαπωνίας και των ΗΠΑ βρισκόταν κάτω από την καθοδήγηση του Κομμουνιστικού Κόμματος. Στο Ιράκ είναι τελειώς αποκεντρωμένη. Σε όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις υπήρξαν δοσιλογοί που συνεργάστηκαν με τις κατοχικές δυνάμεις. Σ' αυτό, το Ιράκ δεν διαφέρει.

Μιλάμε για μια άσπρη αντίσταση; Όχι. Πως θα μπορούσε ένας αγώνας αντίστασης να είναι όμορφος όταν η κατοχή είναι τόσο βάνουση και άσκημη; Η βία επιβολή πάνω στον ιρακινό λαό οδήγησε στη βίαη ανταπόδοση. Δεν διαφέρει ποσώς από τους Αλγερινούς που οδήγησαν τους Γάλλους σε τέλμα στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Όταν ένας ηγέτης της αλγερινής αντίστασης ρωτήθηκε γιατί κτυπούν καφετερίες σκοτώνοντας πολίτες, απάντησε: «Δώστε μας αεροπλάνα και ελικόπτερα και τότε θα μπορούμε να στοχεύουμε μόνο τα γαλλικά στρατεύματα.»

Στις πρώτες μέρες της κατοχής οι αμερικανικές εφημερίδες κυκλοφορούσαν με φωτογραφίες που έδειχναν μικρά παιδάκια στη Βαγδάτη να κάνουν χειραψία με πεζοναύτες. Αυτό που οι εφημερίδες δεν ανέφεραν (γιατί λέξη αραβικά δεν ήξεραν οι δημοσιογράφοι) ήταν ότι τα χαμογελαστά παιδάκια τους έλεγαν: «Σας μισούμε, γαμιόληδες». Αυτές οι φωτογραφίες σταμάτησαν να δημοσιεύονται εδώ και καιρό. Είναι πολλά τα χαμογελαστά παιδάκια που σκοτώθηκαν εν ψυχρό.

Η συμπύρευσή της νεοφιλελεύθερης πολιτικής με τα νεοφιλελεύθερα ΜΜΕ βοηθά στο να ενισχυθεί η συλλογική απώλεια μνήμης από την όποια σήμερα υποφέρει η Δύση. Η επιμονή ότι η ολότητα της σύγχρονης πολιτικής εμπερικλείεται στους όρους «φίλος» και «εχθρός» έχει μακρά γενεαλογία. Ήταν ο Carl Schmitt, ένας ταλαντούχος θεωρητικός του Δικαίου για το Τρίτο Ράιχ, ο πρώτος που υποστήριξε αυτή την άποψη για να δικαιολογήσει τις προληπτικές επιθέσεις ενάντια σε γειτονικά κράτη. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο τα συγγράμματα του Schmitt προσαρμόστηκαν από τους αμερικανούς συντηρητικούς στις ανάγκες των Ηνωμένων Πολιτειών. Σήμερα αποτελούν την αφετηρία της νεοσυντηρητικής σκέψης. Η συλλογιστική είναι πολύ στρωτή: «Αν η χώρα σας δεν υπηρετεί τα δικά μας συμφέροντα τότε είναι ένα κράτος εχθρικό. Θα καταληφθεί, οι ηγέτες του θα ανατραπούν και τον θρόνο τους θα πάρουν υποτακτικοί σατράπες». Και όμως με την απόσυρση των στρατευμάτων συνήθως οι σατραπείες καταρρέουν.

Μόνο στη Δύση ο φόβος 100.000 ιρακινών πολιτών παραγνωρίζεται από το δίδυμο των πολιτικών και των ΜΜΕ. Οι ζωές των ιρακινών δεν μετρούν για τις ορδές των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πυγή της δεμονοποίησης του Ισλάμ είναι η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών. Μιας χώρας μάλιστα που είναι πλημμυρισμένη από τη θρησκοκληψία. Το 95% των αμερικανών πιστεύει στο Θεό.

Για το μεγαλύτερο μέρος του 20ου αιώνα το συντηρητικό Ισλάμ ήταν κατά κανόνα υποστηρικτικό της Βρετανικής Αυτοκρατορίας και των Αμερικανών διαδόχων της. Το Ισλάμ εθεωρείτο σαν μια συντηρητική κοινωνική δύναμη, που έτριζε τις αλυσίδες των προλήψεων και του φανατισμού για να καταπνίξει ακόμα και τους πιο εύθραυστους κοινωνικούς κλυδωνισμούς. Η Δύση ήταν υπερευχαριστημένη που διέθετε ένα τέτοιο σύμμαχο. Οι καιροί όμως έχουν γυρίσματα.

Ήμουν πρόσφατα στη Βραζιλία για το Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ. Σ' αυτή τη δύσκολη εποχή ήταν εμψυχωτικό να ακούς ένα λατινοαμερικανό ηγέτη – τον Ούγκο Τσάβεζ της Βενεζουέλας – να μιλά σε ένα πλήθος 15.000 και να υπερασπίζεται την αντίσταση στο Ιράκ. Οι ΗΠΑ έκαναν τρεις απόπειρες να τον ανατρέψουν και απέτυχαν. «Αν δοκιμάσουν να το πετύχουν με βία μέσα, θα αντισταθούμε όπως οι Ιρακίνοί», διακήρυξε, καλώντας για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου αντιιμπεριαλιστικού μετώπου. Δεν έχει ανοίξει ακόμα η αυλαία για τις κύριες πράξεις αυτού του ιστορικού δράματος. Τα διαλείμματα όμως είναι γεμάτα από εντάσεις και συγκρούσεις.

Στις Δίκες της Νυρεμβέργης ο γερμανός υπουργός εξωτερικών Φον Ρίμπεντροπ ήταν ένα από τους κατηγορούμενους για εγκλήματα πολέμου. Γιατί έδωσε την πολιτική και ιδεολογική δικαιολόγηση της «προληπτικής επίθεσης» ενάντια στη Νορβηγία. Αν αυτό το νομικό προηγούμενο εφαρμόζονταν σε κάποιο υποθετικό δικαστήριο του μελλοντος, τότε ο Κόλιν Πάουελ, η Κοντολίζα Ράις, ο Τόνυ Μπλερ και το μεγάλο αφεντικό στον Λευκό Οίκο θα αντιμετώπιζαν ένα παρόμοιο κατηγορητήριο – Πράγμα μάλλον απίθανο, αλλά άκρως επιθυμητό και πρόπον.

* Το κείμενο του Τάρικ Άλι αναδημοσιεύεται από το ριζοσπαστικό ενημερωτικό δελτίο *Counterpunch* που κυκλοφορεί στις ΗΠΑ σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (www.counterpunch.org). Αλλού σε αυτό το τεύχος παρουσιάζεται το πρόσφατο βιβλίο του Τάρικ Άλι, «Ο Μπους στη Βαβυλώνα».

Ο Τζορτζ Σολωμού, στραπώτης στον Βρετανικό στρατό, εξηγή γιατί αρνήθηκε να πολεμήσει στο Ιράκ.

Hell no, we won't go!

Πες μας δυο λόγια για σένα.

Προέρχομαι από οικογένεια μεταναστών. Ο πατέρας μου έφυγε από την Κύπρο εξαιτίας των συγκρούσεων. Αυτά έγιναν στις αρχές της δεκαετίας του 1960 όταν οι εθνικές εντάσεις ανάμεσα στους τουρκοκύπριους και τους ελληνοκύπριους ήταν πολύ μεγάλες. Ήταν ελληνοκύπριος και είχε ένα πολύ καλό φίλο – έναν τουρκοκύπριο – που δολοφονήθηκε. Έτσι ήρθε Αγγλία και ξεκίνησε μια μικροεπιχείρηση, και εγώ γεννήθηκα εδώ στην Αγγλία. Μεγάλωσα μέσα σε μια πολύ κυπριακή οικογένεια, αλλά με πλατιούς ορίζοντες. Τέλειωσα το σχολείο και πήγα σε κάποια ξενοδοχειακή σχολή, και μετά ταξίδεψα πολύ. Υποστήριζα πάντα το Εργατικό Κόμμα. Στην οικογένειά μου και οι πέντε ψηφίζαμε Εργατικό Κόμμα – όχι όμως πια. Αισθανόμαστε ότι η στάση του Μπλερ πάνω στο κάθε τι μας έχει αφαιρέσει τη δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος της ψήφου.

Πως κατατάχθηκες στον στρατό;

Κατατάχθηκα το 1999. Στο σχολείο είχαμε μια πολύ φωτισμένη καθηγήτρια ιστορίας – την κυρία Ουίλιαμς – που μας δίδαξε την ιστορία της Ιρλανδίας. Έμαθα για τους Φαίδομαυρους μισοφόρους που στάληκαν στην Ιρλανδία την επομένη της εξέγερση του 1918 και για τη μάχη του Μποϊν. Δεν ήθελα να καταταχθώ στο στρατό όταν ήμουν νεώτερος επειδή πίστευα ότι αυτό που κάναμε στην Βόρεια Ιρλανδία δεν ήταν σωστό. Πριν πέντε χρόνια αυτά τέλειωσαν, και έτσι σκέφτηκα, «Να μια ευκαιρία για να καταταχθώ στον Βρετανικό Στρατό». Τα πρώτα δύο χρόνια με βασάνιζε η υποψία ότι ίσως να με καλούσαν μια μέρα και αναγκάζομαι να πάρω μέρος σε μια σύγκρουση στην οποία πιθανόν να μη πίστευα. Είχα όμως συνείδηση της ιστορίας, επειδή η ιστορία ήταν πάντα η μεγάλη μου αγάπη. Εμπνεόμενος από τον υπέροχο ιατρικό προσωπικό του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου που αποκάλυψαν την γενοκτονία των Αρμενίων. Είπα στους ανώτερους μου στο στρατό ότι πήγα στην πορεία των 2 εκατομμυρίων εναντίον του πολέμου. Ποτέ δεν έκρυψα τις πολιτικές μου απόψεις από αυτούς. Εκείνοι το δέχτηκαν και εγώ συνέχισα την ζωή μου. Στις 15 Φλεβάρη 2003 διαδήλωσα με πέντε άλλους στρατιώτες πιστεύοντας ακράδαντα ότι δεν υπήρχε περίπτωση ο Μπλερ να μας σύρει στον πόλεμο. Ήταν η μεγαλύτερη διαδήλωση που έγινε ποτέ – μεγαλύτερη ακόμα κι από την πορεία των Χαρτιστών (αρχές του 19ου αιώνα). Και αισθανόμασταν όλοι ότι δεν υπήρχε περίπτωση να πάρουμε μέρος στον πόλεμο. Όλη μου τη ζωή ήμουν μέλος του Εργατικού Κόμματος, και έτσι δεν μπορούσα να διανοηθώ ότι θα παίρναμε μέρος σε ένα τέτοιο πόλεμο επειδή υπήρχαν τόσοι από μας μέσα στο κόμμα που ήταν αποφασισμένοι ότι δεν πιστεύαμε σε αυτό τον πόλεμο. Και είχαμε στείλει αυτό το μήνυμα πεντακάθαρα και δυνατά

στον Μπλερ. Ήταν μέρος της ιστορίας μας ότι δεν συμμετείχαμε στον πόλεμο του Βιετνάμ και στις περισσότερες από τις ηλίθιες συγκρούσεις που γουστάρει να δημιουργεί η Αμερική. Νομίζαμε λοιπόν ότι για ακόμα μια φορά η Αμερική θα μπει και θα κάνει τα γνωστά της ενώ εμείς απλά θα στεκόμασταν στο πλάι και θα σκεφτόμασταν, «Για δεξ όλους αυτούς τους ασυνειδητους τύπους». Όμως όχι, ο Μπλερ μας ενέπλεξε και όλοι μας σοκαριστήκαμε. Από εκείνη τη στιγμή σκέφτομαι συνέχεια: Να φύγω ή να μείνω και να λειτουργήσω σαν μάρτυρας της βαρβαρότητας αυτού του πολέμου; Αν έπρεπε να πάω στον πόλεμο τουλάχιστον θα μπορούσα να πω την αλήθεια, θα μπορούσα να την τεκμηριώσω. Νομίζω ότι αυτός ο πόλεμος είναι ένα σταυροδρόμι για την ιστορία της ανθρωπότητας – το ίδιο, ίσως και περισσότερο από τον πόλεμο του Βιετνάμ. Επειδή αυτός ο πόλεμος είναι το τελευταίο δεκανίκι της φιλοσοφίας των ΗΠΑ ότι μπορούν να πάνε οπουδήποτε και να καταλάβουν ένα άλλο έθνος για να εξασφαλίσουν πόρους – κυρίως πετρέλαιο. Όλα στις ΗΠΑ στηρίζονται στο πετρέλαιο. Έχουν το 4% του παγκόσμιου πληθυσμού αλλά ελέγχουν 45% της ενέργειας και των υλικών πόρων της γης. Έτσι είναι αποφασισμένες ότι πρέπει να ελέγχουν οτιδήποτε περιέχει πετρέλαιο. Αυτή όμως είναι και η Αχιλλείος πτέρνα τους. Αν δεν πάρουν αυτά που θέλουν ξέρουν ότι η οικονομία τους θα πάρει τον κατήφορο. Αν εμείς στο αντιπολεμικό κίνημα μπορέσουμε να ανατρέψουμε την κατάσταση, αν δεν καταφέρουν να πάρουν αυτό που θέλουν – τον έλεγχο του Ιράκ – νομίζω ότι οι ΗΠΑ θα βρεθούν σε πολύ δύσκολη θέση. Χρειάζονται πετρέλαιο περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο έθνος εξαιτίας των τεράστιων περιοχών στις οποίες απλώνονται. Έχουν την υποδομή ενός έθνους αυτοκινητιστών. Εργάστηκα στις ΗΠΑ και δεν μπορείς να πας ούτε στον μπακάλη της γειτονιάς σου περπατώντας – απέχει 200 μίλια! Το σιδηροδρομικό τους σύστημα είναι πολύ ανεπαρκές. Έτσι χρειάζονται φτηνά καύσιμα για να υπάρξουν ως έθνος. Αν καταφέρουμε να σταματήσουμε τον πόλεμο και την δίψα τους για πετρέλαιο, ίσως οι Αμερικάνοι αλλάξουν γνώμη και γίνουν λίγο πιο ηθικοί στην πολιτική τους απέναντι στον υπόλοιπο κόσμο. Ίσως όχι, και θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε μια πολύ δύσκολη κατάσταση στα αμέσως επόμενα χρόνια, όπου οι ΗΠΑ θα συμπεριφέρονται ως τυραννικοί πιστολόεροι, σαν ληστές της άγριας Δύσης, που διασχίζουν όλο τον κόσμο και καταστρέφουν όποιον μπορούν επειδή μπορούν.

Γνωρίζεις πολλούς που πήγαν στο Ιράκ;

Ναι. Μιλούν για ατέλειωτες ουρές πετρελαιοφόρων που φεύγουν από τη χώρα και πως αυτοί πρέπει να φρουρούν καθένα από αυτά. Λένε ότι ο μεγαλύτερος φόβος τους είναι μήπως και συναντήσουν Αμερικάνους στρατιώτες, επειδή δεν έχουν περιορισμούς στο τι μπορούν να κάνουν

με τα όπλα τους. Αν οδηγείς και τους πλησιάζεις το βράδυ και δεν σε αναγνωρίσουν θα σε πυροβολήσουν. Λένε ότι μοιάζουν μ' ένα μάτσο τρελούς με χέρια τρεμάμενα στη σκανδάλη. Γνώρισα στρατιώτες από ιατρικές μονάδες που έχουν ψυχικά τραύματα από την κατάσταση. Οι Αμερικάνοι έριξαν αμέτρητους τόνους βομβών στη διάρκεια του πολέμου. Ο Ρόμπερτ Μακναμάρα ήταν ένας από τους πρωτοπόρους της Αμερικάνικης στρατιωτικής στρατηγικής. Υπολόγισε ότι αν ρίξεις ένα συγκεκριμένο βάρος εκρηκτικών σε μια πόλη ή χωριό μπορείς να υπολογίσεις το μέγεθος της ζημίας, τους τραυματίες και τους νεκρούς που θα προκαλέσει. Είναι πια μια παλιά επιστήμη. Οι Αμερικάνοι ήξεραν πιο θα είναι το αποτέλεσμα των βομβαρδισμών, των ναπάλμ. Συνάντησα στρατιώτες που δούλευαν στα νοσοκομεία στα πεδία των μαχών και έδωχαν ανθρώπους που πέθαιναν. Το αποτέλεσμα πάνω τους ήταν φοβερό. Οι Αμερικάνοι, κατά κάποιο τρόπο, το έκαναν επίτηδες. Επέτρεψαν τον θάνατο εκατοντάδων χιλιάδων. Είναι γενοκτονία κατά τη γνώμη μου.

Δηλαδή το στρατιωτικό ιατρικό προσωπικό είχε διαταγές να διώχνει τον κόσμο;

Οι φαρμακευτικές προμήθειες ήταν για το στράτευμα, και υπήρχε έλλειψη στις προμήθειες και έτσι τις φύλαγαν για το στράτευμα. Πολλοί από τις ιατρικές μονάδες – 50 ως 70 % – είναι υπάλληλοι του [αγγλικού] Υπουργείου Υγείας που είναι έφεδροι. Το ένστικτό τους τους έλεγε να φροντίζουν τον καθένα. Αλλά είχαν διαταγές να μη το κάνουν. Τους ήταν πολύ δύσκολο να μη μπορούν να φροντίσουν για τις χιλιάδες πληγωμένους που εμφανίστηκαν και έμπαιναν στη γραμμή για να τους περιθάλψουν.

Πότε λοιπόν αποφάσισες ότι έπρεπε να διακόψεις;

Πριν περίπου εννιά μήνες δύο συνάδελφοί μου γύρισαν ακρωτηριασμένοι. Ο ένας από βόμβα στο δρόμο. Ο άλλος είχε ένα δυστύχημα που τον άφησε ανάπηρο. Σκέφτηκα: «Αυτό είναι τρελό. Τι κάνω; Παρατώ τους συντρόφους μου;» Η συντροφικότητα σε κάθε στρατιωτική μονάδα είναι τόσο έντονη που οι πολιτικές σου πεποιθήσεις, όσο έντονες και αν είναι, μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα. Όταν κρύνεις, είσαι πεινασμένος και κουρασμένος, όταν κυριολεκτικά πατώσεις, αν ο σύντροφός σου σου πει ένα αστείο και μπορείς να χαμογελάσετε και οι δύο – πολύ σπάνια βρίσκεις τέτοια συντροφικότητα στους πολίτες. Είναι μοναδική, είναι κάτι που το διαφυλάττει. Ο Ναπολέων το ονόμαζε *esprit de corps*. Το καταλάβαινε. Ο Καίσαρας το ίδιο. Περπατούσε με τους άνδρες του. Δεν καθαλούσε άλογο όπως έκαναν τότε οι περισσότεροι στρατηγοί. Όμως πολιτικά πέθαινα μέσα στο στράτευμα. Έπρεπε κάτι να αλλάξει. Ψάχτηκα πολύ. Τελικά πριν δύο μήνες πήγα σε ακόμα μια αντιπολεμική διαδήλωση. Σκεφτόμουν να φύγω – να παραιτηθώ με τον εύκολο τρόπο, απλά να φύγω. Πήγαινα πανεπιστήμιο και αυτό μου έδινε κάποιο περιθώριο, αλλά πλησίαζε το τέλος των σπουδών μου. Σηκώθηκα λοιπόν σε μια αντιπολεμική συνάντηση και είπα: «Τι μπορώ να κάνω; Είμαι στρατιώτης και δεν πιστεύω σε αυτό που κάνω». Μου έδωσαν μερικές πληροφορίες και μερικά ονόματα ανθρώπων για να έρθω σε επαφή. Υπάρχουν πολλοί στρατιώτες αυτή τη στιγμή – θα έλεγα 25% – που δεν πιστεύουν σ' αυτό τον πόλεμο. Περίπου ένα 25% δεν είναι πολύ σίγουροι, και απλά ελπίζουν ότι δεν θα τους καλέσουν. Το συζητήσα με το κίνημα, με τις Οικογένειες Στρατιωτικών Ενάντια στον Πόλεμο, και αποφασίσαμε να βγούμε δημόσια. Ο κύριος λόγος που το έκανα ήταν ώστε να μάθουν και άλλοι άνθρωποι ότι μπορείς να το κάνεις. Ο στρατός λειτουργεί πάνω σε μια ατμόσφαιρα άμεσου και έμμεσου φόβου. Υπάρχει μια τάξη σε όλα, στον τρόπο με τον οποίο πρέπει να κάνεις το καθέτι, και κάνεις ότι σου λένε. Δεν υπάρχει χώρος για προσωπική σκέψη – πρέπει απλά να κάνεις ότι σου λένε. Είναι πολύ δύσκολο για ένα στρατιώτη να ξεφύγει από αυτά τα δεσμά, να αναπτύξει οποιαδήποτε προσωπικότητα. Αυτό είναι που θα καταστρέψει στο τέλος αυτόν τον πόλεμο. Φουσκώνουν τους στρατιώτες ώστε να βλέπουν όλοι με τον ίδιο τρόπο τον πόλεμο – μετά παθαίνουν στο Ιράκ και βλέπουν τα πράγματα να μην είναι όπως τους τα είπαν. Επιστρέφουν και αρχίζουν να σκέφτονται. Εμείς στο κίνημα ειρήνης μπορούμε να γεφυρώσουμε αυτό το χάσμα ανάμεσα στο τι ισχυρίζονται οι στρατιωτικοί για την κατάσταση εκεί και την πραγματική εμπειρία των στρατιωτών, και να χτίσουμε τις σωστές συνδέσεις. Ίσως να μην μπορούμε να μεταπείσουμε στα γρήγορα τον πρώτο στρατιώτη που θα συναντήσουμε, μπορούμε όμως να

βάλουμε τον σπόρο της αμφιβολίας στο μυαλό του και η εμπειρία του θα του δείξει ότι λέμε την αλήθεια.

Βέβαια δημοσιοποίησες τις απόψεις σου την εποχή που εμφανίστηκαν οι φωτογραφίες βασανιστηρίων από τον βρετανικό στρατό. Θα ήθελες να πεις κάτι πάνω σε αυτό;

Αυτό δεν είναι κομμάτι της φιλοσοφίας των βρετανών στρατιωτικών, επειδή είναι ένας πολύ μικρός στρατός χωρίς συντριπτική υπεροχή όπως ο στρατός των ΗΠΑ. Πρέπει να τα βγάξει πέρα με άλλους τρόπους. Είπαμε καθαρά στους Αμερικάνους ότι για να πολεμήσεις πιο σωστά πιας με το μέρος των ντόπιων, τους φέρεις καλά, καταστρέφεις τα σύμβολα του καταπιεστικού καθεστώτος στο οποίο ζούσαν. Είπαμε στους Αμερικάνους να καταστρέψουν τα μπουντρούμια του Αμπό Γκρέμπ, αλλά αυτοί αποφάσισαν να το διατηρήσουν και να το χρησιμοποιήσουν όπως χρησιμοποιούνταν και προηγούμενα. Τους συμβουλέψαμε να μη χρησιμοποιήσουν συντριπτική δύναμη σε ορισμένες περιοχές και αυτοί αποφάσισαν να ισοπεδώσουν την Φαλούτζα. Οι δυο αντιλήψεις για τον πόλεμο είναι τελείως ξένες μεταξύ τους – η δική μας είναι «μαλακά, μαλακά», αυτών είναι «συντριπτική δύναμη, σκότωσε οτιδήποτε κινείται και οι ερωτήσεις μετά». Είμαι σίγουρος ότι οι ΗΠΑ χρησιμοποιούν συστηματικά βασανιστήρια. Ο τρόπος που βασανίζουν είναι ίδιος στο Αφγανιστάν, σε όλο το Ιράκ, στο Γκουαντανάμο. Όμως οι βρετανοί στρατιώτες εκπαιδεύονται να μη το κάνουν. Κάθε χρόνο έρχεται ένας στρατιωτικός ιερέας και μας εκπαιδεύει στην ηθική του πολέμου – η συνθήκη της Γενεύης, η συνθήκη της Χάγης, οι δίκες της Νυρεμβέργης κλπ. Το κλασικό παράδειγμα γιατί πρέπει να ακολουθείς αυτούς τους κανόνες είναι ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. Οι Γερμανοί δεν έδειχναν ποτέ έλεος στους Ρώσους, και έτσι οι Ρώσοι δεν παραδίδονταν ποτέ επειδή ήξεραν ότι έτσι και αλλιώς θα έτρωγαν μια σφαίρα στο κεφάλι. Δεν πιστεύω ότι γίνονται συστηματικά βασανιστήρια από τις βρετανικές δυνάμεις. Μπορεί οι αξιωματικοί να είπαν σε απλούς στρατιώτες να το κάνουν. Αν αυτή είναι η αλήθεια, τότε φυσικά θα την συγκαλύψουν.

Πως αντέδρασε ο Στρατός στην δημόσια παραιτήσή σου;

Με μια μεγαλόπρεπη απόλυτη σιωπή. Θα νόμιζε κανείς ότι θα έρχονταν σε επαφή μαζί μου, αλλά δεν το έκαναν. Νομίζω ελπίζουν πως το γεγονός απλά θα ξεθυμάνει – ότι θα μείνει απλά στο ένα άτομο που έβγαλε το κεφάλι πάνω από το παραπέτο, είπα δυο λόγια και έφυγε. Προσπαθούν να υπολογίσουν πόσοι στρατιώτες που έχουν και αυτοί τις δικές τους αμφιβολίες μπορεί να προσπαθήσουν να με μιμηθούν. Εδώ είναι ο ρόλος όλων εμάς στο αντιπολεμικό κίνημα. Το γεγονός ότι ένας στρατιώτης σηκώνεται και λέει ότι έχει δικαίωμα στην ελευθερία του λόγου, δικαίωμα να πει τη γνώμη του, είναι σημαντικό. Έχω την υποχρέωση σαν στρατιώτης να αμφισβητήσω την νομιμότητα αυτού του πολέμου. Εάν πρέπει να γίνει ένας πόλεμος πρέπει να είναι δημοκρατικός – να είναι νομικά και ηθικά σωστός. Όταν πήρε την εξουσία το Εργατικό Κόμμα υποσχέθηκαν μια «ηθική εξωτερική πολιτική». Πολύ γρήγορα αυτή πετάχτηκε έξω απ' το παράθυρο και κανείς δεν την ξανάδε.

* Ο σύνδεσμος «Οικογένειες Στρατιωτικών Ενάντια στον Πόλεμο» ηγήθηκε της διαδήλωσης των 150,000 που έγινε στο Λονδίνο στις 19 του περασμένου Μάρτη, δεύτερη επέτειο της έναρξης της επίθεσης ενάντια στο Ιράκ.

Η πολιτική του καφέ

ANNA ΦΩΤΙΑΔΟΥ

«Θα ήθελα να πω στους ανθρώπους της χώρας σας ότι αυτό που πίνουν και απολαμβάνουν αυτή τη στιγμή είναι η αιτία όλων των προβλημάτων μας. Καλλιεργούμε τον καφέ με τον ιδρώτα μας και μας αναγκάζουν να τον πουλούμε σχεδόν δωρεάν».

Lawrence Seguya
Καλλιεργητής καφέ από την Ουγκάντα

Ο καφές είναι το δεύτερο πιο εμπορεύσιμο προϊόν μετά το πετρέλαιο. Είναι επίσης η δεύτερη μεγαλύτερη πηγή εξαγωγών για τις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Και όμως, παρά το γεγονός ότι πέραν του 50% των ολικών εξαγωγών πολλών χωρών προέρχεται αποκλειστικά από τον καφέ, οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται στα πρόθυρα της κατάρρευσης.

Πριν 10 χρόνια οι χώρες που παράγουν καφέ εισέπρατταν το ένα τρίτο των κερδών της αγοράς του προϊόντος. Σήμερα εξασφαλίζουν λιγότερο από 10%. Από το 1990 οι χώρες αυτές είδαν το εισόδημά τους να μειώνεται από τα 12 δισεκατομμύρια δολάρια στα 5,5.

Σε μια περιοχή που εκτείνεται από την Λατινική Αμερική μέχρι το Βιετνάμ, οι καλλιεργητές σήμερα αντιμετωπίζουν τη χειρότερη κρίση στην ιστορία του καφέ. Εικοσιπέντε εκατομμύρια οικογένειες βασίζονται στον καφέ για να ζήσουν. Οι τιμές που εξασφαλίζουν όμως δεν καλύπτουν ούτε τα έξοδά τους. Οι στατιστικές δείχνουν ότι οι καλλιεργητές στις χώρες αυτές έχουν το χαμηλότερο εισόδημα, με αποτέλεσμα την ανεργία, τον υποσιτισμό και τις ασθένειες.

Στα κράτη αυτά, που οδηγούνται στη χρεοκοπία, ακριβώς γιατί μεγάλος μέρος του εισοδήματός τους προέρχεται από την καλλιέργεια καφέ, δεν υπάρχει σχεδόν καθόλου παιδεία.

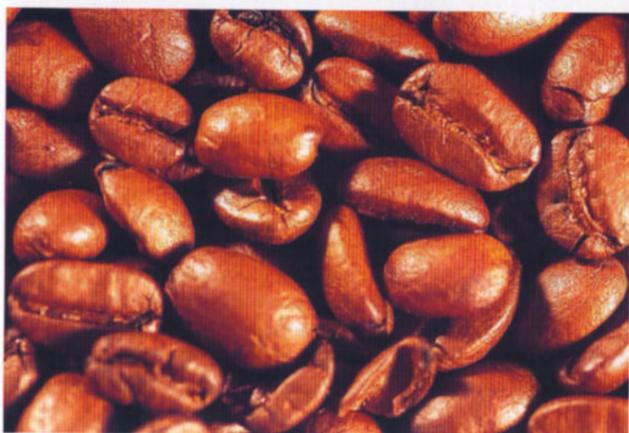
Και όμως, η τιμή πώλησης του καφέ από τις πολυεθνικές στη παγκόσμια αγορά αυξήθηκε, αυξάνοντας τα έσοδα τους από 30 δισεκατομμύρια δολάρια σε 70.

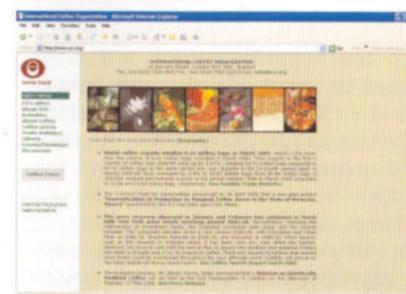
Μέχρι το 1989 το εμπόριο του καφέ προστατευόταν από τη Διεθνή Συνθήκη Καφέ, που καθόριζε τις τιμές στην παραγωγή και εξαγωγή του καφέ. Η συνθήκη καταργήθηκε λόγω διαφωνιών ανάμεσα στα κράτη μέλη της και, προπαντός, εξαιτίας της αποχώρησης των ΗΠΑ. Από τότε η αγορά του καφέ φιλελευθεροποιήθηκε και έγινε ακόμη πιο άνιση.

Οι 4 μεγάλες εταιρίες παραγωγής καφέ (καφεκοπτεία) – η Kraft (Maxwell House και Kenco), η Nestlé (Nescafé), Procter & Gamble (Folgers), και η Sara Lee (Downe Edberts και Chat Noir), έχουν μάρκες που τους αποφέρουν κέρδη της τάξης του 1 δισ. δολαρίων σε ετήσιες πωλήσεις η κάθε μια. Αγοράζουν σχεδόν το 1/2 της παγκόσμιας παραγωγής καφέ.

Στο βαθμό που οι καλλιεργητές συχνά πληρώνονται λιγότερα απ' ό τι κοστίζει η ίδια η παραγωγή του καφέ, τα υπερκέρδη των εταιριών προέρχονται κατευθείαν από τους φτωχότερους ανθρώπους στον πλανήτη. Οι καλλιεργητές στις χώρες αυτές υποχρεώνονται είτε εγκαταλείψουν τις σοδειές τους ή αλλάξουν τις καλλιέργειες τους σε άλλες σοδιές όπως καλαμπόκι, κακάο, ζάχαρη, βαμβάκι – ακόμα και σε καλλιέργειες ναρκωτικών. Ωστόσο η επιλογή αυτή δεν αποτελεί πραγματική διέξοδο λόγω των οικολογικών και οικονομικών δυσχερειών. Εκθέσεις αναφέρονται σε συνεχώς μειωμένο εργατικό δυναμικό, σε αγρότες που πουλούν τα υπάρχοντά τους για να πληρώσουν τα χρέη τους, που συχνά δολοφονούνται ή αυτοκτονούν.

1. www.ico.org

Ο Διεθνής Οργανισμός Καφέ (International Coffee Organization) είναι υπεύθυνος για την οργάνωση της αγοράς του καφέ με συγκεκριμένες δραστηριότητες στο να διασφαλίζεται η ανάπτυξη των συνθηκών ζωής στις χώρες καλλιέργειας καφέ. Στην ιστοσελίδα του θα βρείτε πληροφορίες για την καλλιέργεια (οικολογία), τις τιμές, το εμπόριο και την κρίση του καφέ.

2. www.maketrade.com 3. www.oxfam.org.uk

Το Fair Trade (Δίκαιο Εμπόριο) είναι ένα διεθνές κίνημα που προσπαθεί να εξασφαλίσει δικαιότερες τιμές σε προϊόντα και αγαθά που παράγονται σε φτωχές χώρες αλλά τυγχάνουν εκμετάλλευσης από τις πολυεθνικές κι από τα κράτη στα οποία αυτές εδρεύουν. Το Fair Trade καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα αγαθών. Ένας από τους στόχους του είναι να κατοχυρώσει σαν ελάχιστη τιμή πώλησης του καφέ τα \$1,21 ανά ουγκιά (1 ουγκιά: 2 κιλιά), συν την καταβολή άλλων 5 σεντ ανά ουγκιά για την επιδότηση αναπτυξιακών προγραμμάτων. Η σημερινή τιμή του πράσινου (μη επεξεργασμένου) καφέ είναι 80 σεντ την ουγκιά.

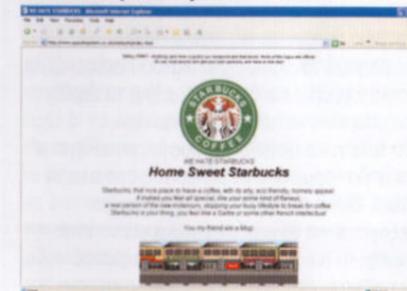
4. www.globalexchange.org/coffee

Η εταιρεία πώλησης καφέ Starbucks συμφώνησε μετά από πιέσεις να αγοράζει το 30% του καφέ της κατευθείαν από τους καλλιεργητές. Παρόλα αυτά το Fair Trade ποσό

που αγοράζουν τα Starbucks αντιπροσωπεύει μόνο το 1% των συνολικών αγορών της εταιρίας. Ενώ η τιμή του καφέ έχει μειωθεί μέχρι και κατά 50%, η Starbucks δεν έχει μειώσει τις καταναλωτικές τιμές της, τσεπώνοντας τη διαφορά και αυξάνοντας τα κέρδη της κατά 34%. Ο πρόεδρος της εταιρίας Starbucks, Howard Shultz, είναι δραστήριος σιωνιστής. Τιμήθηκε με το βραβείο «The Israel 50th Anniversary Friend of Zion Tribute Award» από το Jerusalem Fund of Aish HaTorah για τις υπηρεσίες του στο κράτος του Ισραήλ. Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της συνεργασίας Ηνωμένων Πολιτειών και Ισραήλ. Το Jerusalem Fund of Aish HaTorah χρηματοδοτεί τις ισραηλινές εκθέσεις όπλων, με πρόεδρο τον χασάπη της Τζενίβ, στρατηγό Shaul Mofaz. Ο Howard Shultz κατηγορεί τους Παλαιστίνιους για τρομοκράτες και ισχυρίζεται ότι η Ιντιφάντα δεν είναι τίποτε άλλο από εκδήλωση αντισημιτισμού. Σε μία εποχή όπου άλλες επιχειρήσεις εγκατέλειπαν το Ισραήλ, η Starbucks αποφάσισε να το ενισχύσει οικονομικά, επενδύοντας σε κοινοπραξία με την εταιρία Shalom Coffee. Μετά από σοβαρές ζημιές, η Starbucks ανακοίνωσε τον Απρίλη του 2003 το κλείσιμο και των 6 καφεστιατορίων της στο Ισραήλ. Συνεχίζει ωστόσο να ενισχύει το ισραηλινό κράτος, επενδύοντας σε αναπτυξιακά κεφάλαια.

5. www.spacehijackers.co.uk

«Τα Starbucks μας προκαλούν αναγούλα. Με τους προσεχτικά επιλεγμένους χρωματικούς συνδυασμούς... προσπαθώντας να υποδηλώσουν ένα είδος εθνικ απελευθερωτικού γούστου. Ακόμα και η μουσική υπόκρουση έχει «Starbucks-ωποιηθεί»... Οι «σιτλάτοι» καναπέδες δεν είναι τόσο σιτλάτοι όταν κάποιος συνειδητοποιήσει πόσο ίδιοι είναι με τα χιλιάδες άλλα καταστήματά τους, που σαν πανώλη έχουν κατακλύσει όλους τους πολυσύχναστους δρόμους, όπως και τα McDonalds... Οι προσπάθειές τους να παρουσιάσουν μια μοντέρνα καλλιτεχνική και αριστερίζουσα καφέ-κουλτούρα, είναι απλώς ένα προπέτασμα για τον νεοφιλελεύθερο καπιταλισμό που πραγματικά εκπροσωπούν». Αυτά αναφέρουν μεταξύ άλλων οι Space Hijackers, οι «Αν-αρχιτέκτονες» όπως οι ίδιοι αποκαλούνται, για τα Starbucks. Προτείνουν ιδέες, παιχνίδια, θέατρο του δρόμου κτλ. σαν μια μορφή εναντίωσης στην κερδοσκοπία της εταιρίας.

Γνωρίζετε ότι...

- Καταναλώνονται 50 δισεκατομμύρια φλυτζάνια καφέ καθημερινά παγκοσμίως.
- Ο τυποποιημένος ή «στιγμιαίος» καφές αποτελείται από μείγμα 20 διαφορετικών ειδών καφέ.
- Παράγεται 8% περισσότερος καφές απ' ό τι καταλώνεται. Κάθε χρόνο καταστρέφονται από τις πολυεθνικές αποθέματα 5 εκατομμυρίων σάκων καφέ.
- Χωρίς δρόμους και μεταφορικά για πρόσβαση σε τοπικές και διεθνείς αγορές, χωρίς τεχνική υποστήριξη, πίστωση ή ενημέρωση για τις τιμές, οι πιο πολλοί καλλιεργητές καφέ βρίσκονται στο έλεος των εμπόρων που αγοράζουν τη σοδιά τους σε εξευτελιστικές τιμές.
- Από το 1997 οι τιμές του καφέ έχουν πέσει κατά 30-50% με αποτέλεσμα οι αναπτυσσόμενες χώρες να χάσουν 8 δισεκατομμύρια δολάρια από τα έσοδα τους.
- Η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο «ενθαρρύνουν» (υποχρεώνουν) τις φτωχές χώρες να φιλελευθεροποιήσουν το εμπόριο, ανοίγοντας τις αγορές τους, ενώ οι πλούσιες χώρες κρατούν τις δικές τους κλειστές.
- Οι 5 κύριοι κρίκοι της αλυσίδας του καφέ, από τους θάμνους στο τραπέζι, και τα ποσοστά που εισπράττει ο καθένας:

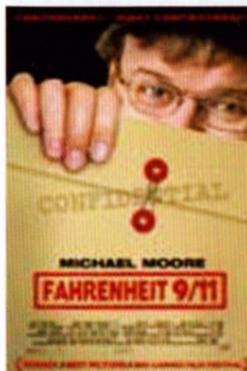
Καλλιεργητές:	2%
Εξαγωγείς:	3%
Μεταφορείς:	6%
Παραγωγοί:	64%
Μεταπωλητές:	25%
- Για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της αγοράς, οι καλλιεργητές υποχρεώνονται να αλλάξουν τις φυσικές, υπό σκιά (κάτω από δασικά δέντρα) καλλιέργειες καφέ σε καλλιέργειες υπό τον ήλιο. Τα δέντρα κόβονται για να δημιουργηθούν τέτοιες φυτείες. Έτσι συγκεκριμένα είδη πουλιών που κρατούν το οικοσύστημα και βλαβερά έντομα σε έλεγχο, αφανίζονται. Υποχρεωτικά οι καλλιεργητές στρέφονται στα ισχυρά φυτοφάρμακα και στα τεχνητά λιπάσματα που βλάπτουν τους ανθρώπους και τη φύση γενικά. Οι φυτείες που καλλιεργούνται υπό τον ήλιο έχουν μικρότερη διάρκεια ζωής και σχεδόν καθόλου ποιότητα. Ο καφές που παράγεται υπό σκιά σήμερα αποτελεί μόνο το 1% της παγκόσμιας παραγωγής.
- Ένας από τους διευθυντές της Starbucks, ο Orin Smith, έχει ετήσιο εισόδημα \$2,143,000, ενώ το ετήσιο εισόδημα ενός καλλιεργητή καφέ είναι μόνο \$300.
- Μπορείτε ν' αγοράσετε οργανικό καφέ από ιθαγενείς του Μεξικού επικοινωνώντας με την ηλεκτρονική διεύθυνση: caferebelle@riseup.net. Περισσότερες πληροφορίες στο <http://www.wombles.org.uk>

DVD

BOMBA ΜΕΓΑΤΟΝΩΝ

Φαρενάιτ 9/11

Σκηνοθεσία: Μάικλ Μουρ

Το ήδη βραβευμένο από την Ακαδημία ντοκιμαντέρ Φαρενάιτ 9/11 θα μπορούσε και φέτος να συγκαταλεγόταν ανάμεσα στις υποψηφιότητες για Όσκαρ – αυτή τη φορά διεκδικώντας το τίτλο της

καλύτερης ταινίας.

Την επομένη της ανακήρυξης του Μπους σε πρόεδρο των ΗΠΑ για δεύτερη τετραετία, το έργο του Μάικλ Μουρ, που κυριολεκτικά ξεπουπουλιάζει τα γεράκια της Ουάσιγκτον, κέρδιζε τον διαγωνισμό Peoples Choice Award – με τη ψήφο 21 εκατομμυρίων ανθρώπων. Not bad!

Τόσος ήταν ο αντίκτυπος που προκάλεσε το γεγονός, ώστε να υποχρεωθεί μια ομάδα Ρεπουμπλικάνων αξιωματούχων να δημοσιεύσει ολοσέλιδη ανακοίνωση στην εφημερίδα USA Today, με τίτλο: «Οι εκλογές τελείωσαν, αλλά ο πόλεμος των ιδεών συνεχίζεται». Από αυτό τον πόλεμο δεν μπορούσε να λείψει το περιβόητο Fox News: «Αν το Χόλιγουντ [τολμήσει να] προτείνει αυτή την προπαγανδιστική λουριίδα για το Όσκαρ καλύτερης ταινίας, θα γίνεται μάρτυρες της πιο σαρωτικής επίθεσης που έχει δεχθεί ποτέ η βιομηχανία του κινηματογράφου».

Αυτό το μήνυμα οι 5.800 εκλέκτορες της Ακαδημίας και το κατεστημένο του Χόλιγουντ ήξεραν να το αντιμετωπίσουν με ένα τρόπο μόνο: Υποκρίπτοντας. Για να δικαιολογήσουν τον αποκλεισμό του Φαρενάιτ 9/11 από τις υποψηφιότητες είπαν πολλά και διάφορα – Το πιο εξωφρενικό, ότι η ταινία «στερείται δράματος».

Ο Μουρ δείχνει τα φρικτά αποτελέσματα της επίθεσης των ΗΠΑ στο Ιράκ. Εικόνες από πτώματα παιδιών αντιπαραβάλλονται με τις δηλώσεις του Ράμφελντ για «τη φροντίδα και την ανθρωπιά που χαρακτηρίζουν την όλη διεξαγωγή αυτού του πολέμου». Οικογένειες που έχουν καταστραφεί, αμερικανοί πεζοναύτες να εφορμούν σε καταφύγια γυναικόπαιδων μέσα στα άγρια της νύχτας.

Δεν καταρρίπτονται απλά τα ψέματα για την ύπαρξη όπλων μαζικής καταστροφής και την υποτιθέμενη διασύνδεση του Σαντάμ Χουσεΐν με την Αλ-Κάιντα – φανερώνονται και οι πραγματικές προθέσεις αυτών που τα επινόησαν. Το Φαρενάιτ 9/11 αδειάζει και την ηγεσία του Δημοκρατικού Κόμματος που

υποστήριξε με θαυμαστή έξαψη τον πόλεμο, όπως και τα αμερικανικά ΜΜΕ που αναμεταδίδουν τα ψέματα της αμερικανικής κυβέρνησης, χωρίς την παραμικρή κριτική ή έστω απορία.

Ο φακός του Μουρ γυρίζει προς τα μέσα. Μας οδηγεί στη πόλη Flint του Μίσιγκαν, απ' όπου κατάγεται. Στο Flint κάποτε υπήρχαν χιλιάδες θέσεις εργασίας στο εργοστάσιο της General Motors. Εκεί σήμερα βασιλεύει η ανεργία που φτάνει το 50%. Ενδεικτικά ένας νέος από την περιοχή παρατηρεί ότι οι εικόνες των βομβαρδισμένων πόλεων του Ιράκ του θυμίζουν τη γειτονία του. Και πράγματι. Τα διαλυμένα κτίρια, η φτώχεια και η εγκατάλειψη που καταγράφει η κάμερα του Μουρ τον επιβεβαιώνουν.

Αποκαλύπτεται όμως έτσι και το ποιο είναι οι άνθρωποι που στελεχώνουν τα χαμηλά κλιμάκια του «εθελοντικού» αμερικανικού στρατού. Είναι οι άνεργοι και οι απελτισμένοι. Κατατάσσονται, προσβλέποντας σε κάποια εκπαίδευση, σε κάποια ειδικευση και, τελικά, σε κάποια δουλειά εκτός στρατού. Ο Μουρ αναγνωρίζει την αδικία αλλά και το ταξικό υπόβαθρο του πολέμου.

Ένας Μπους όλος γέλια εξηγεί σε μια μάζωξη επιχειρηματιών: «Αυτή είναι μια συγκέντρωση των εχόντων και τον πολύ εχόντων. Μερικοί σας αποκαλούν ελίτ, εγώ σας αποκαλώ η βάση μου». Αλλού, σε μια σκηνή από συνέδριο για τις ευκαιρίες που ανοίγονται για τις πολυεθνικές στο Ιράκ, ακούγεται το προεδρείο να υπενθυμίζει το ακροατήριο, καλού-κακού: «Είναι δισεκατομμύρια και δισεκατομμύρια τα κέρδη που μπορείτε να πραγματοποιήσετε».

Το τελευταίο ηχητικό της ταινίας καταλήγει μ' ένα απόσπασμα από το βιβλίο του σοσιαλιστή Τζόρτζ Όργουελ, 1984: «Ο πόλεμος δεν διεξάγεται για να κερδιθεί, αλλά για να είναι διαρκής. Η ιεράρχηση της κοινωνίας είναι δυνατή μόνο στη βάση της φτώχειας και της άγνοιας. Ως θέμα αρχής, ο πόλεμος είναι σχεδιασμένος ώστε να κρατά τη κοινωνία στο χείλος της πείνας. Ο πόλεμος διεξάγεται από τη άρχουσα ομάδα κυρίως ενάντια στους δικούς της υπηκόους. Αντικειμενικός σκοπός δεν είναι η νίκη, αλλά να διατηρηθεί άθικτη η δομή της κοινωνίας».

Μιλάμε για εξαιρετικό υλικό. Ζητήστε το από τα DVDάδκια. Κυκλοφορεί.

Γιώργος Πετριδής

ΠΟΙΗΣΗ

Πρώτες βοήθειες για αγχωμένους αναγνώστες

Σε πολλές χώρες η ποίηση προσελκύει ένα νέο και ενθουσιώδες κοινό. Δημιουργούνται χώροι, όπως σε καφενεία και αμφιθέατρα, όπου διαβάζονται ποιήματα. Σε ένα αφιέρωμα του

περιοδικού Κουριέ Ιντερνασιονάλ με θέμα την ποίηση, το «ενοχλητικό παιδί» της γερμανικής διάνοησης **Χανς Μάγκνους Εντσενομπέργκερ**, πάντα μαχητικός και βαθιά πολιτικοποιημένος, δίνει τη δική του άποψη.

Η ποίηση παραμένει ένα αντιεμπόρευμα;

Ναι, γιατί συνδέεται με το κόστος παραγωγής. Οι σκηνοθέτες, παραδείγματος χάριν, έχουν στενή σχέση με το κεφάλαιο, στο μέτρο που εξαρτώνται από έναν επενδυτή ο οποίος ελέγχει την παραγωγή. Από αυτή την άποψη, ο κινηματογράφος είναι λιγότερο ελεύθερος από άλλες τέχνες, όπως είναι η ποίηση. Μια ποιητική συλλογή δεν είναι τόσο ακριβή για να πραγματοποιηθεί και αντιστέκεται στις πιέσεις της αγοράς. Έχουμε να κάνουμε με μια πολύ περιέργη μορφή παραγωγής. Η ποίηση είναι όπως το χόρτο: είναι αδύνατο να το εξαλείψεις οριστικά. Δεν υπάρχει τρόπος να την ελέγξεις. Ούτε μπορεί να κερδοσκοπήσει κανείς – αντιθέτως, αυτό μπορεί να συμβεί στους συγγραφείς μπεσσελερ, που έχουν πάντα τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τύπους και συνταγές προκειμένου να το πετύχουν. Στην ποίηση αυτό δεν θα είχε κανένα νόημα, γιατί δεν υπάρχει πίσω της κάποια χρηματική δομή. Είναι ένας τρόπος επικοινωνίας που δεν λειτουργεί με τη λογική των ΜΜΕ. Έρχεται από μακριά, από την εποχή που η ποίηση ήταν προφορική. Δεν εξαρτάται ούτε καν από την εφεύρεση του Γουτεμβέργιου. Υπάρχει με τα βιβλία και χωρίς αυτά.

Πώς είναι δυνατόν;

Εδώ μιλούμε για σοβαρή ποίηση, εντός εισαγωγικών. Ωστόσο, υπάρχει ένα άλλο είδος ποίησης, το τραγούδι. Όταν τα παιδιά πηγαίνουν στο νηπιαγωγείο, μαθαίνουν τραγουδάκια, που είναι ένα είδος ποίησης. Συχνά πιστεύουμε πως η ποίηση είναι μια πολύ εξειδικευμένη δραστηριότητα, ενώ στην πραγματικότητα είναι ένα ανθρωπολογικό γεγονός. Ποτέ δεν υπήρξε κοινωνία χωρίς ποίηση. Όλοι μας έχουμε μια έμφυτη δεξιότητα για την ποίηση, τη ρίμα, το ρυθμό και, χωρίς αμφιβολία, είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους δεν μπορεί να ξεριζωθεί.

Αυτή η αντίληψη για την ποίηση είναι ευρύτερη από αυτήν που συνήθως εννοούμε.

Βεβαίως! Συχνά έχουμε μια ακαδημαϊκή ιδέα της ποίησης, ώστε στα μάτια πολλών ανθρώπων φαίνεται σαν κάτι δύσκολο, μυστηριώδες και απρόσιτο. Στο σχολείο ζητάμε από τους μαθητές να σχολιάσουν ποιήματα, χωρίς να τους προσφέρουμε τη δυνατότητα να πουν αν τους αρέσουν ή όχι, αν τους λένε κάτι. Αυτή η τακτική κάνει πολλούς ανθρώπους να μισήσουν την ποίηση, γιατί θεωρούν ότι τους την επιβάλλουν. Πρόσφατα έγραφα (με το ψευδώνυμο Andreas Thalmayr) ένα βιβλίο με τίτλο «Lyric nerv! Erste Hilfe fur gestresst Leser» («Η ποίηση μ' εκνευρίζει! Πρώτες βοήθειες για αγχωμένους αναγνώστες») και απευθύνεται σε μαθητές. Προσπαθώ να

οδηγήσω τους νέους στην ποίηση.

Με τι τρόπο προσπαθείτε να κάνετε την ποίηση ελκυστική;

Πρώτον, την παρουσιάζω σαν ένα παιχνίδι, στο οποίο μπορεί να πάρει μέρος όλος ο κόσμος. Όλοι έχουμε την ικανότητα να κάνουμε ποίηση. Στην πραγματικότητα είναι λίγο αντικειμενικό, αλλά το λάθος δεν ανήκει εντελώς στους εκπαιδευτικούς. Ορισμένοι προσπαθούν να κάνουν ό,τι μπορούν, αλλά αποτελούν μέρος ενός συστήματος το οποίο υποδεικνύει τους ποιητές που πρέπει να μελετήσουν οι μαθητές. Ένα μικρό βιβλίο σαν και αυτό που έγραφα, μπορεί να βοηθήσει ορισμένους καθηγητές, οι οποίοι δεν συμφωνούν με το σχηματικό τρόπο που καλούνται να διδάξουν την ποίηση. Πού βρίσκονται τα πολιτικά όρια της ποίησης; Είναι πολύ σχετικά. Γνωρίσαμε μια χρυσή εποχή της στρατευμένης ποίησης, με τις επαναστατικές ιδέες της δεκαετίας του '60 και την αυταπάτη πως η λογοτεχνία μπορούσε να αλλάξει τον κόσμο. Για την πολιτική αλλαγή υπάρχουν εργαλεία πολύ πιο αποτελεσματικά από την ποίηση.

Η λογοτεχνία δεν αλλάζει τίποτε;

Αν θέλουμε να εμποδίσουμε μια κυβέρνηση να πάρει το ένα ή το άλλο μέτρο, καλύτερα είναι να κατεβούμε στους δρόμους. Είναι πολύ πιο γρήγορο και άμεσο. Η ποίηση προχωρά με έναν λεπτό, πολύ έμμεσο τρόπο. Μπορεί να αλλάξει τις νοοτροπίες, αλλά με πολύ αργούς ρυθμούς. Οι συνειδήσεις δεν αλλάζουν από τη μια μέρα στην άλλη. Η πολιτική κατάσταση απαιτεί μια άμεση επέμβαση, και αυτό δεν μπορεί να γίνει με την ποίηση. Με το να γράψεις ένα ποίημα για την ειρήνη δεν εμποδίζεις τον πόλεμο.

Μπορούμε να διατηρήσουμε την ιδέα του στρατευμένου συγγραφέα;

Δεν είμαι εδώ για να πω: «Με αυτόν τον τρόπο πρέπει να γράφουμε». Οι συγγραφείς είναι ελεύθεροι. Στη λογοτεχνία υπάρχουν ειδικοί. Έχετε τους ποιητές που υμνούν τη φύση, τους ποιητές που υμνούν τον έρωτα. Εμένα δεν μ' ενδιαφέρει να είμαι ένας ειδικός της μιας ή της άλλης θεματικής, ούτε καν πολιτικής, γιατί η πολιτική είναι μέρος της ζωής και όλες οι όψεις της ζωής έχουν τη θέση τους στην ποίηση. Ιδού η δική μου θέση: οι άνθρωποι είναι ελεύθεροι να κάνουν ό,τι νομίζουν.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

ΠΕΡΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΟΡΙΑ

Art Aware
Πολιτιστικό Κέντρο Arabahmet
Βόρεια Λευκωσία

Συνεχίζονται οι συναντήσεις Art Aware στο πολιτιστικό κέντρο Arabahmet στη βόρεια Λευκωσία. Πρόκειται για σειρά παρουσιάσεων εικαστικού έργου, από ελληνοκύπριους και τουρκοκύπριους καλλιτέχνες. Μέσα από την

προβολή ολάνθις ή βίντεο, κάθε δημιουργός παρουσιάζει το έργο του στο κοινό και αναλύει διάφορες πλευρές της δουλειάς του. Ακολουθεί συζήτηση.

Η πρωτοβουλία δεν ανήκει στις επαναπροσεγγιστικές προσπάθειες του ύποπτου Φούλμπραϊτ, ούτε και εμπίπτει στις εκδηλώσεις για χάριν της πολυπολιτισμικότητας ευρωπαϊκών προδιαγραφών. Απουσα είναι και η ντόπια τυχοδιωχτική πολιτική. Εκφράστηκε ως ανάγκη των ίδιων των καλλιτεχνών μετά από το άνοιγμα του οδοφράγματος. Ανάγκη για επικοινωνία, αλλά και έκφραση μίας διαφορετικής αντίληψης του πραγματικού, όπου οι απλοί πολίτες απαιτούν το δικαίωμα στη κατασκευή της δικής τους ιστορίας. Η τέχνη που σε μεγαλύτερη η μικρότερη βαθμό αγγίζει όλους μας, λειτουργεί και στη περίπτωση αυτή ως σημείο αναφοράς. Περιέχοντας το στοιχείο της υπέρβασης, γίνεται το μέσο για τη συνάντηση, ανοίγοντας την προοπτική στο μέλλον.

Η τουρκοκύπρια ζωγράφος Nilgun Guney που συμμετέχει στο πρότζεκτ, εκφράζει τις απόψεις της για το πώς μπορεί η τέχνη να καταργήσει και τα άλλα σύνορα, αυτά που βρίσκονται στα μυαλά των ανθρώπων:

«Είχα πάντοτε την απορία για το πώς ζουν και σκέφτονται οι άνθρωποι στην άλλη πλευρά, καθώς και για την τέχνη που δημιουργούν. Με το άνοιγμα του οδοφράγματος βλέπω τις ομοιότητες αλλά και τις διαφορές μας. Μέσα από το πρότζεκτ παρατηρώ ότι και οι ελληνοκύπριοι καλλιτέχνες προσπαθούν να καταλάβουν εμάς. Έτσι σαν καλλιτέχνες δεν πρέπει να φοβόμαστε ο ένας τον άλλο, τα συναισθήματα μας, τις διαφορές μας, αλλά να ακούμε ο ένας τον άλλο και να προσπαθούμε να επικοινωνήσουμε. Το Art Aware βοηθά αυτή την προσπάθεια. Το έργο τέχνης είναι ραφινάρισμα των συναισθημάτων και σκέψεων των κοινωνιών. Δείχνει κοινές ανθρώπινες εμπειρίες. Η τέχνη δεν έχει όρια. Οι άνθρωποι μπορούν να συναντηθούν μέσα από αυτή, είναι ανθρωπιστική. Γι' αυτό πιστεύω ότι το πρότζεκτ βοηθά τις δύο κοινότητες να 'ρθουν πιο κοντά.»

Πέραν της σημασίας του στη πολιτική ιστορία, το πρότζεκτ ανοίγει το διάλογο σε ζητήματα που αφορούν την καθαυτό κυπριακή τέχνη στο σύνολο της. Για χρόνια η τέχνη εξελίχθηκε ξεχωριστά και κάτω από διαφορετικές συνθήκες στις δύο κοινότητες – δυσμενέστερες στη τουρκοκυπριακή λόγω του αποκλεισμού, με ευθύνες να βαραινούν και ελληνοκυπριακές πλάτες. Ερωτήματα που αφορούν βασικά συστατικά της σύγχρονης κυπριακής τέχνης, επιδράσεις και δυναμικές αφομοίωσης στοιχείων από κέντρα που βρίσκονται εκτός του κυπριακού χώρου, αποτελούν πρόκληση. Το άλλοτε ακούραστο κυπριακό χυνευτήρι δέχεται κριτική. Η αδυναμία της σύγχρονης κυπριακής τέχνης να αναγεννάτε μέσα από τη δική της σάρκα είναι εμφανής. Εδώ βρίσκονται και οι ευθύνες της πολιτείας που κοκορεύεται για το λαμπρό

πολιτισμικό παρελθόν αλλά αρνείται να δημιουργήσει βασικούς θεσμούς για την πολιτισμική ανάπτυξη του παρόντος. Όσο για τις υποσχέσεις για ένα καλύτερο ευρωπαϊκό μέλλον, αυτές έχουν σταθεμώσει επ' αόριστο μαζί με τα αγροτικά τρακτέρ.

Μαρία Αντωνίου

* Στο πρότζεκτ έχουν ήδη συμμετάσχει οι καλλιτέχνες: Zehra Sonya, Adi Atası, Emin Ciznel, Στύρος Δημητριάδης, Κατερίνα Ατταλίδου, Λουίζα Καϊμάκκη, Ruzen Atakan, Πανίκος Μιχαήλ, Nilgun Guney, Νικόλας Παναγή, Inci Kansu, Κυριάκος Καλλής, Asik Mene, Mustafa Hasturk, Άννα Κακουλλή, Gunay Guzelgun, Δημήτρης Νεοκλέους, Δώρος Ηρακλέους, Ozden Selenge και Στέφανος Καράμπαμπας. Ο κύκλος ολοκληρώνεται με τους Feridun Isiman και Glyn Hughes. Το πολιτιστικό κέντρο Arabahmet βρίσκεται λίγα μέτρα από το τζαμί Arabahmet, δεκαπέντε λεπτά με τα πόδια από το Ληδρά Πάλας.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΓΚΑΙΡΗ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
Καθώς καταλαγιάζει το κύμα

«Παιδιά που παίζουν στα χωράφια – Μια γυναίκα με το παιδί της αγκαλιά – Άνθρωποι που περιμένουν στην ουρά – Στα δεξιά μια καρέκλα και πίσω ένα εγκαταλεημένο σπίτι – Κάποιος που περπατά μπροστά από ένα σκουριασμένο τρένο – Μια νεαρή γυναίκα που περπατά μπρος από ένα σωρό σκουπίδια»

Αυτές είναι μερικές εικόνες που μένουν στο μυαλό μετά από επίσκεψη σε μια συγκεκριμένη έκθεση φωτογραφίας στην Αίθουσα Μελίνα Μερκούρη στις 17 Μάρτη. Μια έκθεση διαφορετική, επειδή είναι δουλειά μιας ομάδας Κύπριων φωτογράφων που αποτυπώνουν ανθρώπους της καθημερινότητας καθώς ανοικοδομούν τις ζωές τους μετά από την καταστροφή του τσουνάμι. Θα μπορούσατε να υποψιαστείτε το θέμα αν δεν σας το έλεγαν; Μη με παρεξηγήτε, η δουλειά τους είναι εξαιρετική! Δεν θα παραξενεύομαι καθόλου αν πολλές από αυτές τις φωτογραφίες εμφανίζονταν σε διεθνούς φήμης βιβλία και περιοδικά. Αλλά για να πω την αλήθεια, περίμενα να δω σοκαριστικές εικόνες καταστροφής, θανάτου, αγωνίας... εικόνες που θα αποτυπώνονταν σαν πληγές στον

αμφιβλητροειδή μου και θα χρειάζονταν μέρες για να γιατρευτούν. Πέστε με αρρωστημένο αλλά ήθελα να δω την αλήθεια. Πρέπει να κρατήσουμε ζωντανή την προσπάθειά μας πολύ περισσότερο από την περίοδο προσοχής των μέσων ενημέρωσης.

Σε άρθρο του στη Guardian ο Τζον Πίλτζερ έγραφε:

«Τα θύματα μιας μεγάλης φυσικής καταστροφής είναι αξιοπρόσεχτα (αν και είναι αμφίβολο για πόσο χρόνο) ενώ τα θύματα των ανθρώπινης προέλευσης ιμπεριαλιστικών καταστροφών δεν είναι αξιοπρόσεχτα, και πολύ συχνά δεν αξίζουν καν αναφοράς».

Τα θύματα του τσουνάμι είναι ταυτόχρονα θύματα μιας φυσικής καταστροφής και μιας ανθρώπινης προέλευσης καταστροφής. Η φτώχεια που έκανε απαγορευτική την λειτουργία συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης – όπως αυτό που οι ΗΠΑ λειτουργούν στον Ειρηνικό, δεν είναι φυσικό φαινόμενο. Για αυτό και η προσοχή που τους δόθηκε ήταν πολύ λιγότερη από όσο αξίζουν.

Αμφιβάλλω αν οι οργανωτές, οι Γιατροί του Κόσμου (Κύπρος), είχαν σκοπό να σοκάρουν τους επισκέπτες, και σίγουρα δεν ήθελαν να διεγείρουν την αγανάκτησή τους. Ήθελαν απλά να απεικονίσουν τον αγώνα που άρχισαν αυτοί οι άνθρωποι για να ξαναοργανώσουν τη ζωή τους μετά που το τσουνάμι τα διέλυσε όλα πέρισσι τα Χριστούγεννα.

Mr. K.

* Η έκθεση θα επαναληφθεί προσεχώς και στις άλλες πόλεις. Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το 700-09990.

Το περιοδικό ενθαρρύνει συνεργασίες και επιστολές από φίλους αναγνώστες του. Τα κείμενα δεν πρέπει να ξεπερνούν τις 1200 λέξεις ενώ οι επιστολές, κριτικές βιβλίου κλπ. τις 750. Να αποστέλλονται είτε στην ηλεκτρονική μας διεύθυνση anatropi_mag@hotmail.com είτε στην Τ. Θ. 27565, Λευκωσία 2430, (σε ηλεκτρονική μορφή κατά πρότιμηση). Αναφέρετε τον τηλεφωνικό σας αριθμό για δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας. Τελευταία μέρα υποβολής κειμένων για το επόμενο τεύχος η 8η Αυγούστου 2005.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

Ο ΜΠΟΥΣ ΣΤΗ ΒΑΒΥΛΩΝΑ του Τάρικ Άλι
Εκδ. Άγρα, 2004, 263 σελ.

Ο Τάρικ Άλι είναι ακτιβιστής ενάντια στο πόλεμο και τον ιμπεριαλισμό εδώ και δεκαετίες.

Συγγραφέας και μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού New Left Review, κυκλοφόρησε πρόσφατα το νέο του

βιβλίο Ο Μπους στη Βαβυλώνα. Θέμα του βιβλίου, η νέα αποικιοποίηση του Ιράκ από τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Βρετανία, καθώς και η αντίσταση του ιρακινού λαού, που δεν πρόβλεψαν οι κατακτητές.

Το 1914 ο βρετανός αξιωματικός σερ Πέρ Κόξ, πληροφόρησε τους πολίτες της Βασόρας ότι «οι βρετανοί ήρθαν σαν απελευθερωτές και όχι σαν κατακτητές». Λίγοι ήταν αυτοί που ξεγελάστηκαν. Υπήρξε παλλαϊκή υποστήριξη στους φετβάδες, που καλούσαν για ιερό πόλεμο ενάντια στην κατοχή των απίστων. Οι μέθοδοι των κατακτητών δεν άλλαξαν. Πριν από δύο χρόνια ο Μπούς και οι συνεργάτες του εισέβαλαν στο Ιράκ στο όνομα της «απελευθέρωσης και της δημοκρατίας».

Οι ιρακίνοι, αντιστέκονται με κάθε μέσο στους νεομογγόλους κατακτητές (όπως αποκαλούν τους αμερικανούς). Μέρος της αντίστασης αποτελούν οι ιρακίνοι και γενικότερα οι άραβες ποιητές. Τα ποιήματα τους κυκλοφορούν στο Ιράκ από στόμα σε στόμα, προϊόν μίας βαθιάς παράδοσης που δεν αφορά μόνο κάποια ελίτ όπως συμβαίνει στη Δύση:

*Και τότε ξεσπάει το ουρλιαχτό
Μέσα στα χορτάρια τα ψηλά και τις
χουρμαδιές – Οι γάμοι των τσακαλιών!
Θα φτύσω στις λίστες που σκαρώνουν*

Ο Μπους βρίσκεται σήμερα παγιδευμένος στην Βαβυλώνα με τα ερωτήματα να πλανώνται για την τύχη του «σχεδίου για τον νέο αμερικανικό αιώνα». Οι χιλιάδες διαδηλωτές στις ΗΠΑ αντιστέκονται: «Δεν θέλουμε ούτε την ειρήνη σας, ούτε τον πόλεμο σας» απαντούν και ενώνονται μ' ένα πρωτοφανές αντιπολεμικό κίνημα σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Ο πόλεμος όπως υποστηρίζει ο Τάρικ Άλι, εν μέρη γίνεται για το πετρέλαιο. Κύριος σκοπός είναι η εξάπλωση της Αμερικάνικης επιρροής μέσα από τον έλεγχο των αποθεμάτων του πολύτιμου υγρού.

Την παρουσία τους στη περιοχή έκαναν οι ΗΠΑ το 1955, με την συμμετοχή δύο παρατηρητών στο Σύμφωνο της Βαγδάτης.

Βρετανία, Τουρκία, Ιράν, Ιράκ και Πακιστάν, δημιούργησαν ένα νέο διακανονισμό ασφαλείας, την εγκατάσταση ενός δικτύου στρατιωτικών βάσεων, για την διασφάλιση του πετρελαϊκού πλούτου και την απόκρουση εθνικιστών και κομμουνιστών.

Οι Βρετανοί, έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του χάρτη στη περιοχή μετά τη πτώση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Στήριζοντας τους άραβες μονάρχες, που κατέστειλαν κάθε μορφή λαϊκής αντίδρασης, εμπόδισαν την ανάπτυξη δημοκρατικών θεσμών στον αραβικό κόσμο. Ο Νούρι αλ Σαϊντ, υπήρξε ο πιο μισητός στο λαό μονάρχης, για πάνω από μισό αιώνα.

Ο ανερχόμενος αραβικός εθνικισμός, η εξάπλωση των κομμουνιστικών ιδεών, και οι επιτυχίες του Νάσερ, αποτελούσαν γι' αυτούς απειλή. Το Μπάαθ, βάζοντας σαν στόχο τη πάλη για εθνική χειραφέτηση, έγινε ένα μαζικό κόμμα. Το Ιρακινό Κομμουνιστικό Κόμμα (ΚΚΙ) υποστήριζε την δημιουργία Αραβικής Ομοσπονδίας. Οι δυνάμεις αυτές συσπειρώθηκαν και μαζί με τη λαϊκή υποστήριξη, ανέτρεψαν το 1958 τον Νούρι αλ Σαϊντ, κηρύσσοντας την Αβασιλευτή Ιρακινή Δημοκρατία, με ηγέτη τον ριζοσπάστη μεταρρυθμιστή Κάσσεμ.

Το Μπάαθ, επεχείρησε το 1963 αυτό που δεν τόλμησε το ΙΚΚ – να πάρει την εξουσία στα χέρια του. Κύριος σκοπός του, η ένωση του Ιράκ με τη Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία. Μόνο που το απάνω χέρι στο Μπάαθ, πήρε η πτέρυγα των Μπακρ και Σαντάμ Χουσεϊν γνωστό για τις σχέσεις τους με την ΣΙΑ. Ο στρατός έγινε το εργαλείο στα χέρια τους για τη καταστολή κυρίως των κομμουνιστών. Χιλιάδες εκτελέστηκαν η αναγκάστηκαν σε εξορία.

Όταν το 1979 ο Σαντάμ Χουσεϊν αυτοδιορίστηκε στρατηγός, κατέστειλε κάθε αντίδραση. Με τις ευχές της Ουάσιγκτον, έσυρε το Ιράκ σ' ένα πόλεμο με το γειτονικό Ιράν – μόλις είχε ανατρέψει τον Σάχη – που εξασθένησε και τις δύο χώρες. Ο ΟΗΕ δεν έστειλε επιθεωρητές για τη χρήση χημικών κατά των ιρανών και των κούρδων, που χρησιμοποίησε ο Χουσεϊν, ούτε και η Δύση διαμαρτυρήθηκε. Αντίθετα οι επιχειρηματικοί δεσμοί της Βαγδάτης με τη Δύση ήταν πολύ ισχυροί. Η Δύση τaráχτηκε όταν ο Σαντάμ Χουσεϊν εισέβαλε στο Κουβέιτ, για να μπορέσει να αποπληρώσει τα χρέη που είχε συσσωρεύσει στη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 – επρόκειτο για πετρέλαιο. Το Ισραήλ άρχισε ν' ανησυχεί.

Το εμπάργκο που επέβαλε ο ΟΗΕ στο Ιράκ έφερε τη χώρα σε κατάσταση εξαθλίωσης. Μεγαλύτερα θύματα τα παιδιά. Οι θάνατοι από τα μολυσμένα με ουράνιο νερά έγιναν καθημερινό φαινόμενο. Αυτό το λαό βρήκαν μπροστά τους οι αμερικανοβρετανοί εισβολείς το Μάρτη του 2003.

Κι όλα αυτά γίνονται είτε με την ανοχή είτε

με τη συμμετοχή των κυβερνήσεων της Ευρώπης, Ρωσίας, Κίνας κλπ. Ακόμα και η Κυπριακή Δημοκρατία βρίσκεται στο κατάλογο των συνενόχων. Στο όνομα μιας «καλής και συμφέρουσας» λύσης στο κυπριακό, ολόκληρη η πολιτική ηγεσία του τόπου όχι μόνο δεν «ανακινεί» το ζήτημα των Βρετανικών Βάσεων αλλά και προσφέρει σωρεία άλλων διευκολύνσεων στους επιδρομείς του Ιράκ.

Είναι δυνατό να ορθωθεί μία πολιτική αμφισβήτησης της αμερικανικής αυτοκρατορικής εξουσίας; Ναι, απαντά ο Τάρικ Άλι. Το απαιτούμενο κίνημα μπορεί, αν είναι παγκόσμιο και αν καταλαβαίνει ότι ο νεοφιλελευθερισμός της αυτοκρατορίας δεν είναι τόσο ισχυρός όσο ισχυρίζονται οι ίδιοι οι καπιταλιστές.

Μαρία Αντωνίου

* Προηγούμενο έργο του ίδιου συγγραφέα «Η Σύγκρουση των Φονταμενταλισμών» (2003).

ΣΗΚΩΣΕ ΤΟ!

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ του Ρίσαρντ Καπισίνσκι
Εκδ. Μεταίχμιο, 2002, σελ. 314

Όσοι πήραν στα χέρια τους αυτό το βιβλίο προσδοκώντας να διαβάσουν για την «ευγενή άμιλλα» του ποδοσφαίρου, έπεσαν έξω. Δεν πρέπει όμως ν' απογοητεύτηκαν κιόλας. Ο «θρύλος του ρεπορτάζ», Ρίσαρντ Καπισίνσκι, αντλεί τον τίτλο του βιβλίου του

μέσα από μια μόνο από τις 20 τόσες ανταποκρίσεις που το συνθέτουν. Από τον πόλεμο ανάμεσα στο Σαλβαδόρ και την Ονδούρα που ξεσπά με το τέλος της μεταξύ τους ποδοσφαιρικής αναμέτρησης, το 1969. Τρελά πράγματα; Και ναι και όχι. Τραγικά οπωσδήποτε – απολογισμός 6000 νεκροί. Αλλά και ερμηνεύσιμα: Με όρους που στέλνουν τους ιδεολογικούς πρωταθλητές των πάσης φύσεως εθνικών αγώνων στη κόλαση της τέταρτης κατηγορίας.

Σαν ο πρώτος, και για χρόνια μοναδικός, εξωτερικός ανταποκριτής του Πολωνικού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΡΑΡ), ο Καπισίνσκι καλύπτει στο τρίτο τέταρτο του 20ού αιώνα μερικά από τα δραματικότερα γεγονότα του Τρίτου Κόσμου. Χώρος εργασίας του ολόκληρη η Αφρική, η Μέση Ανατολή κι ολόκληρη η Λατινική Αμερική. Πόλεμοι, πραξικοπήματα κι επαναστάσεις. Από τη Γκάνα του 1957 που μόλις έχει κερδίσει την ανεξαρτησία της, στο Κονγκό της ανατροπής του Πατρίς Λουμούμπα και των γαλλοβελγικών εκτελεστικών αποσπασμάτων, στην ασταθή μεταποικιακή Αλγερία του Μπεν Μπέλα και του Μπουμεντιέν,

στη Χιλή του μαπαρόκ που ακόμα δεν γνώρισε τον Πινόσέ, μέχρι και τη Κύπρο του 1974.

Η δύναμη των κειμένων του Καπισίνσκι βρίσκεται στην εξαιρετική του ικανότητα να μεταφέρει τα γεγονότα όπως αυτά βγαίνουν μέσα από την εμπειρία των απλών ανθρώπων – με προκατάληψη! «Απέφυγα – λέει κάπου – τα επίσημα δρομολόγια, τα παλάτια, τα σημαίνοντα πρόσωπα και την πολιτική υψηλού επιπέδου».

Εδώ δεν διαβάει κανείς απλά για τη μαλάρια, τις παραγκουπόλεις, το θάνατο στο μέτωπο και στα «μετόπισθεν» – τα οσμίζεται, τα ψηλαφά. Ο ψεύτικος συναισθηματισμός δεν έχει θέση: «Τι να το κάνεις το συναίσθημα – διερωτάται ο Καπισίνσκι σε συνέντευξη του – όταν μια μάνα κλαίει πάνω από το πτώμα του παιδιού της, μέσα στα χαλάσματα του σπιτιού της; Το συναίσθημα είναι ήδη εκεί. Αν προσθέσεις κάτι άλλο, θα το ισοπεδώσεις».

Η διαλεκτική προέκταση της αποστροφής του Καπισίνσκι προς το μελό, είναι ότι αποφεύγει έτσι κι ένα από τους χειρότερους επαγγελματικούς κινδύνους της δημοσιογραφίας: «Είναι κρίσιμο να διατηρείς την ικανότητα να ζεις τα πράγματα στο έπακρο. Να υπάρχουν πράγματα που δεν παύουν να σε καταπλήσσουν, ή, ακόμα, να σε σοκάρουν. Είναι κρίσιμο να μην κολλήσεις τη φρικτή εκείνη ασθένεια που λέγεται αδιαφορία».

Στο Ο πόλεμος του ποδοσφαίρου ξετυλίγεται μια δημοσιογραφία που διεκδικεί ανεπιφύλακτα τα εύσημα του «από τα κάτω».

Η όλη προσέγγιση όμως έχει και τα προβλήματά της. Ο Καπισίνσκι είναι τόσο προσηλωμένος στην εμπειρία, στη προφορική ιστορία, στο άμεσα βιωματικό, ώστε να γίνεται μάλλον ανθρωπολογικός παρά πολιτικός στα συμπεράσματά του. Βλέπει το δέντρο της τριτοκοσμικής βαρβαρότητας αλλά δυσκολεύεται να το εντάξει στο δάσος της παγκόσμιας οικονομίας και του ιμπεριαλιστικού συστήματος. Έτσι οδηγείται στη διάγνωση ότι «η [αφρικανική] ήπειρος είναι πολύ μεγάλη για να περιγραφεί. Είναι ένας πραγματικός ωκεανός, ένας άλλος πλανήτης». Υπάρχει κάποια εξήγηση γι αυτό.

Όταν το 1956 ο Καπισίνσκι διοριζόταν ανταποκριτής του ΡΑΡ κατά κάποιο τρόπο δραπετεύει από το Ανατολικό Μπλοκ – από την Πολωνία της καταστολής των μαζικών απεργιών του Πότσαν και της εισβολής των ρωσικών τανκς στη γειτονική Ουγγαρία. Κατά ένα άλλο, πολύ πιο κυριολεκτικό τρόπο όμως, έθετε εαυτόν υπό στεντόνι παρακολούθηση. Πώς θα μπορούσε να μεταφέρει την πραγματική διάσταση των συμφερόντων που διακυβούνταν στην αφρικανική ήπειρο – τα συμφέροντα των ΗΠΑ και δυτικοευρωπαϊκών δυνάμεων, της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου – χωρίς ταυτόχρονα να ξεμπροστιάσει το αντίπαλο (και μοσούσιο) τους δέος; Τα συμφέροντα της κρατικοκαπιταλιστικής ΕΣΣΔ και των ανατολικοευρωπαϊκών της δορυφόρων; Του εργοδότη του;

Στη προσπάθεια του να μη φιλήσει το χέρι της σταλινικής γραφειοκρατίας, αναγκάζεται να αποδώσει στις δυο υπερδυνάμεις της εποχής ιδιότητες φυσικού, υπερϊστορικού δεδομένου. Η Δύση και η Ανατολή βρίσκονται παντού. Αλλά πάντα «άπιαστες», σαν τις αμμοθύελλες από τη Σαχάρα. Έτσι ενώ ο Καπισίνσκι ζει και ταυτίζεται με τους πραγματικούς ανθρώπους, ταυτόχρονα διώχνει από τον ερμηνευτικό του ορίζοντα την πραγματική εξουσία. Είναι όμως σημαντικό να γνωρίζει κανείς τους εχθρούς του.

Μετά από δυο δεκαετίες στην υπηρεσία του ΡΑΡ και τρία χρόνια μετά την πρώτη έκδοση αυτού του βιβλίου, ο Καπισίνσκι έχασε τη δουλειά του. Γιατί τον Αύγουστο του 1980 ενώνεται με τους εξεγερμένους των ναυπηγείων του Γκντάνσκ. Δραστηριοποιείται στο ανεξάρτητο εργατικό συνδικάτο «Αλληλεγγύη» και με άλλους δημοσιογράφους εκδίδει το εβδομαδιαίο περιοδικό «Κουλτούρα». Το στρατιωτικό πραξικόπημα του Γιαροζέλσκι στις 13 Δεκεμβρίου του 1981 θα τον κρατήσει τα επόμενα χρόνια εγκλωβισμένο μέσα στα πολωνικά σύνορα. Θα γράψει τότε: «Μόνο σε καιρούς κοινωνικών συσπάσεων, έντασης και σύγκρουσης μπορεί να διακρίνει κανείς τις δυνάμεις που οδηγούν είτε στην κατάρρευση, είτε στην επανάσταση. Σου αποκαλύπτονται οι πραγματικοί μηχανισμοί της ιστορίας. Εμένα με ενδιαφέρει η δημιουργία της.»

Αυτό το βιβλίο του Καπισίνσκι είναι μια θαυμάσια εισαγωγή στα Του Τρίτου Κόσμου, που, παρά τα τρωτά του, δεν παύει από του να είναι κι ένας εύγλωττος καθρέφτης του Πρώτου.

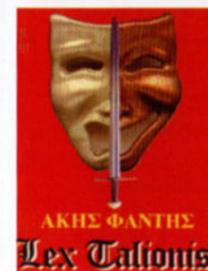
Σε μια εποχή όπου το τι λέμε είναι στενά συνυφασμένο με το πώς το λέμε, ο Καπισίνσκι έχει να δώσει πολλά – και σε περιεχόμενο και σε στυλ. Για τους σπουδαστές της δημοσιογραφίας που δεν τους πάει το «κίτρινο», η ανάγνωση αυτού του βιβλίου είναι επιβεβλημένη. Για τους υπόλοιπους, η προτροπή είναι σαφώς ποδοσφαιρική: Σήκωσε το!

Δάφνης Οικονόμου

* Στην ελληνική γλώσσα κυκλοφορεί επίσης το βιβλίο του Ρίσαρντ Καπισίνσκι, «Έβενος – Το χρώμα της Αφρικής».

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΔΙΚΗΣΗΣ

LEX TALIONIS, του Άκη Φάντη
Λευκωσία, 2004, σελ. 453

Το νέο μυθιστόρημα του Άκη Φάντη δεν διεκδικεί περγαμινές λογοτεχνικής αρτιότητας. Προκαλεί όμως το ενδιαφέρον. Ένας κατά συρροή δολοφόνος τοιτώνει τη στρεσαρισμένη

κανονικότητα της καθημερινής ζωής, προκαλώντας θανάσιμες εντάσεις στα εσωτερικά του ελληνοκυπριακού κατεστημένου.

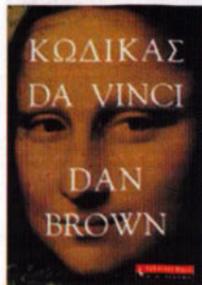
Η φονική πλοκή του βιβλίου είναι στρωτή και το μυστήριο που το περιβάλλει ικανά δομημένο. Το βιβλίο σε κρατά. Δεν δικαιολογείται η περιφρόνηση που εισέπραξε από το ψηλομυταριό των κυπριακών γραμμάτων – που κοκορεύεται στα μουλωχτά: «Παραλογοτεχνία, ανάξιο μνείας, πωλείται σε περίπτερα». Αυτή η σιωπή των «εξπέρ» δεν απορρέει βέβαια από τον νόμο της απόλυτης ανταπόδοσης (Lex Talionis) αλλά από το αντάρσκο δόγμα της προληπτικής απάθειας.

Ο Άκης Φάντης, που διετέλεσε κυβερνητικός εκπρόσωπος επί διακυβέρνησης Γ. Βασιλείου αλλά και εξλαστήριο θύμα της και έγκλειστος στις Κεντρικές Φυλακές, διέβλεψε αυτή την κριτική μουγκαμάρα. Έτσι, για λόγους εξίσου προληπτικούς, αναζήτησε τα εύσημα της εγκυρότητας προκαταβολικά. Αφού πρώτα αφιέρωσε το βιβλίο στην ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (έλεος!), αναζήτησε την υψηλή πατρωνία του επίσκοπου Κύκκου Νικηφόρου, που το προλογίζει: «Η αμαρτωλή ζωή της νύκτας, ο υπόκοσμος, οι αδιάστατοι επιχειρηματίες και έμποροι διαζωγραφούνται ζωντανά και πειστικά, όπως αποτελούν μέρος της απρόσωπης αστικής ζωής... Είναι κι αυτός στόχος της μοντέρνας και μεταμοντέρνας γραφής.»

Στα μοναστικά μάτια του επισκόπου Ποστμοντέρν «διαζωγραφίστηκαν» πολλά: «Η ρουτίνα ήταν γνωστή. Η [καναλάρχνα] Μαρία Κατσώνη γύρισε ξαφνικά μπρούμυτα, υψώνοντας τον πισινό της στον αέρα και ο πρόθυμος οδηγός της δεν είχε παρά να κάνει αυτό που έκανε πάντα. Ένα παρατεταμένο βογκητό συνόδεψε την απότομη κίνηση του Βασιλη, καθώς έπαιρνε την Μαρία...»

Η πέννα του Άκη Φάντη δεν είναι σεμνότυφη. Καθώς ο ένας φόνος διαδέχεται τον άλλο, ο συγγραφέας φανερώνει την διαπλοκή καναλαρχών, υπουργών, αστυνομίας και (κάποιων) δημοσιογράφων. Του κράτους με τη μπίζνες των ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης, του κεντρικού δελτίου ειδήσεων με το χρήμα. Η ιστορία ξετυλίγεται σε γνώριμο έδαφος.
Νίκη Χρυσάνθου

**ΠΡΟΣ ΤΙ ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ;
ΑΡΠΑ ΤΗΝ ΜΠΟΥΣΙ!**

ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ
του Dan Brown
Εκδ. Νέα Σύνορα,
2004, σελ. 604

Το «Κώδικας Ντα Βίντσι» θα διαβαστεί είτε γιατί βρέθηκε στη βιτρίνα κάποιου βιβλιοπωλείου, είτε

γιατί το πρότεινε κάποιο έντυπο, κάποια/ος συνάδελφος ή κάποια τηλεοπτική εκπομπή. Όποια κι αν ήταν η αφορμή για να βρεθεί το βιβλίο στα χέρια σας, θα σας συναρπάσει, κρατώντας σας προβληματισμένους για μέρες μετά που θα το ακουμπήσετε για τελευταία φορά στο κομοδίνο.

Περί τίνος πρόκειται το Άγιο Δισκοπότηρο; Προς τι το μείδιμα της Μόνα Λίζα;

Σε μια εποχή όπου η αναζήτηση της αλήθειας αρχίζει να παίρνει κεντρική θέση στις συνειδήσεις των ανθρώπων, ο Dan Brown παρουσιάζει ένα μυθιστόρημα που σφύζει από πληροφορίες, που αντλούνται από τις έρευνες του ίδιου του συγγραφέα πάνω στην πολύχρονη αναζήτηση του Αγίου Δισκοπότηρου. Η ικανότητα του Dan Brown να αιφνιδιάζει με κάθε νέο γύρισμα της σελίδας, σε μια αινιγματική κούρσα προς την αποκάλυψη ενός από τα μεγαλύτερα μυστήρια όλων των εποχών, θα σας κάνει να μη θέλετε να βάλετε κάτω το βιβλίο. Οι αναφορές στα έργα του Ντα Βίντσι θα σας οδηγήσουν πίσω στη Μόνα Λίζα και στο Μυστικό Δείπνο, αυτή τη φορά με μια φρέσκια και πιο διεισδυτική ματιά – Είναι βέβαιο ότι δεν θα ξαναδείτε τα έργα του Ντα Βίντσι με τον ίδιο τρόπο.

Ιστορία και μύθος, θρησκεία και παγανισμός, όλα συνδράμουν στη σύνθεση αυτής της μοναδικής και συναρπαστικής ιστορίας. Θέτοντας τη ζωή τους σε κίνδυνο, ο καθηγητής εικονολογίας στο Χάρβαρντ, Ρόμπερτ Λάνγκντον, και η γαλλίδα κρυπτολόγος, Σοφί Νεβό, σμίγουν τις δυνάμεις τους για να λύσουν το μυστήριο της δολοφονίας του εφόρου του Λούβρου. Γρήγορα όμως θα διαπιστώσουν ότι έχουν γίνει μέρος ενός κυνηγητού που άρχισε πριν δυο χιλιετίες. Η γνώσεις και η ευφυΐα είναι τα μόνα εργαλεία που διαθέτουν, καθώς ο δολοφόνος βρίσκεται πάντα ένα βήμα πιο μπροστά. Στη διαδρομή δοκιμάζονται οι πεποιθήσεις τους – όπως βέβαια κι αυτές του αναγνώστη. Οδηγούμαστε μέσα από ένα παζλ βάσιμων ιστορικών δεδομένων, προς την πραγματική εικόνα.

Ειρήνη Γρηγορίου

Μια φίλη μας παραχώρησε το διαμέρισμά της στο Παρίσι τον περσινό Αύγουστο, και καταφέραμε να πάμε οικογενειακά. Η μεγάλη αίθουσα του Μουσείου του Λούβρου όπου εκτίθεται η μικρή εικόνα της Μόνα Λίζα ή αλλιώς Τζοκόντα, του Ντα Βίντσι ήταν γεμάτη πατείς με πατώ σε. Ένας φρουρός προσπαθούσε απεγνωσμένα να προφυλάξει τον πολύτιμο πίνακα από τα (απαγορευμένα υποτίθεται) φλας των φωτογραφικών, κουνώντας μπροστά της ένα μεγάλο χαρτόνι. Φύγαμε χωρίς να καταφέρουμε – δεν προσπαθήσαμε και πολύ – να δούμε από κοντά την ζωγραφιά. Μόνο μετά από μερικούς μήνες κατάλαβα την αιτία αυτής της μαζικής υστερίας: ήταν το βιβλίο «Κώδικας Ντα Βίντσι».

Το διάβασα λοιπόν. Δεν συμπαθώ ιδιαίτερα ούτε τις θεωρίες συνωμοσίας, ούτε τις σπαζοκεφαλιές με αναγραμματισμούς, ποτέ μου δεν έπαιξα Scrabble, ούτε τα εξεζητημένα αινίγματα, ούτε και τις λεπτομερείς περιγραφές «in» τοποθεσιών. Αλλά το ευχαριστήθηκα το βιβλίο. Και χάρηκα πολύ για την επιτυχία του.

Ζούμε σε μια εποχή που εκατοντάδες χιλιάδες πεθαίνουν από τις πράξεις και τις εντολές μιας αδίστακτης ομάδας «χριστιανών» εγκτεστημένων στον Λευκό Οίκο, που χρησιμοποιούν σε κάθε ευκαιρία το όνομα του Θεού για να δικαιολογήσουν τα εγκλήματά τους.

Δεν ανήκω στους πιστούς ούτε του χριστιανισμού ούτε κάποιας άλλης θρησκείας. Χρησιμοποίησα όμως τα εισαγωγικά για αυτούς τους «χριστιανούς» από σεβασμό στους άλλους, σε όλους εκείνους που πιστεύουν ειλικρινά στον χριστιανισμό ως την θρησκεία της αγάπης. Πολλοί από αυτούς έχουν δώσει τη ζωή τους στο κίνημα των «θεολόγων της Απελευθέρωσης» στην Λατινική Αμερική. Αρκετοί πήραν μέρος στις ογκώδεις διαδηλώσεις ενάντια στις αδικίες του σημερινού πλανήτη, του κινήματος ενάντια στην παγκοσμιοποίηση των μονοπωλίων και στο αντιπολεμικό κίνημα.

Όμως οι διάφορες εκκλησίες του κατεστημένου δεν ανήκουν σε αυτή την κατηγορία. Και το «Κώδικας Ντα Βίντσι» το κάνει αυτό πολύ καθαρό, τουλάχιστον για την Καθολική Εκκλησία. Μια εκκλησία που πάμπολλες φορές καλλιέργησε το μίσος (σκεφτείτε τις μάγισσες παλιότερα, τους ομοφυλόφιλους τώρα) στο όνομα της αγάπης. Την ανθρωπινή άγνοια στο όνομα της θείκης γνώσης. Αυτοί έδειξαν στον Γαλιλαίο τα «όργανα των βασιανιστηρίων» για να παραδεχθεί ότι ο ήλιος κινείται γύρω από την γη. Και στις μέρες μας οι οπαδοί του Μπους προσπαθούν να απαγορεύσουν στα σχολεία την διδασκαλία της θεωρίας της Εξέλιξης. Μια εκκλησία που καλλιεργεί την ανισότητα (για παράδειγμα των γυναικών, όπως τονίζει ο «Κώδικας Ντα Βίντσι») ενώ μιλάει για την ισότητα μπροστά στο Θεό. Που καταπιέζει καταστροφικά τα φυσικά ένστικτα, την σεξουαλικότητα των πιστών της, στο όνομα της σωτηρίας τους.

Τουλάχιστον δέκα βιβλία γράφτηκαν για να διαψεύσουν τους ισχυρισμούς του «Κώδικα». Όμως το βιβλίο έγινε παγκόσμιο μπεστοσέλερ, με πάνω από 44 εκατομμύρια πωλήσεις. Άρπα την Μπους.

Και μια και τα είπαμε αυτά, αναλογιστείτε αν θέλετε πόση σχέση έχει με την αγάπη, την ειρήνη και το «δώσε τον δεύτερο χιτώνα» και η εδώ εκκλησία.

Αλμπέρτο Φλωρεντίν

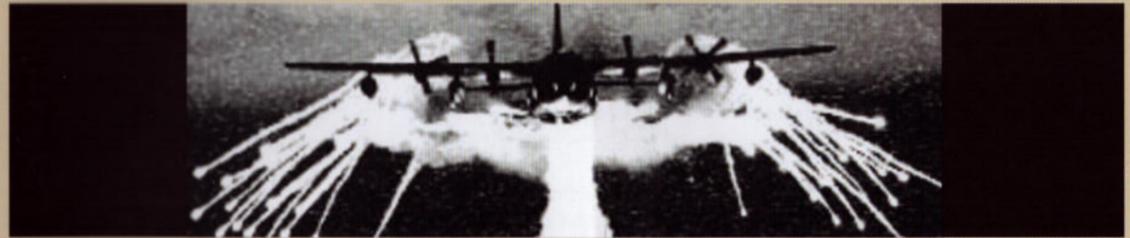
ΒΙΝΤΕΟΠΡΟΒΟΛΗ ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΑΙΡ

ΤΟ ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΟ ΞΑΝΑΚΤΥΠΗΣΕ!

Ο Βρετανός βουλευτής **George Galloway** ξεσκεπάζει την Αμερικανική Κυβέρνηση με τη στήριξη εκατομμυρίων βρετανών και αμερικανών ακτιβιστών.

Αποσπάσματα από το ντοκυμανταίρ **“Not in my name”** και την κατάθεση του **Galloway** στην Αμερικάνικη Γερουσία.

Πέμπτη 7 ΙΟΥΛΙΟΥ 2005
08.00μ.μ. στο Πολιτιστικό Κέντρο Gardash

(Γαλιά Λευκωσία)

Θα ακολουθήσει συζήτηση

ΑΝΑΤΡΟΠΗ / ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Όνοματεπώνυμο

Διεύθυνση

Πόλη - Τ.Τ.

E-mail

Τηλέφωνο

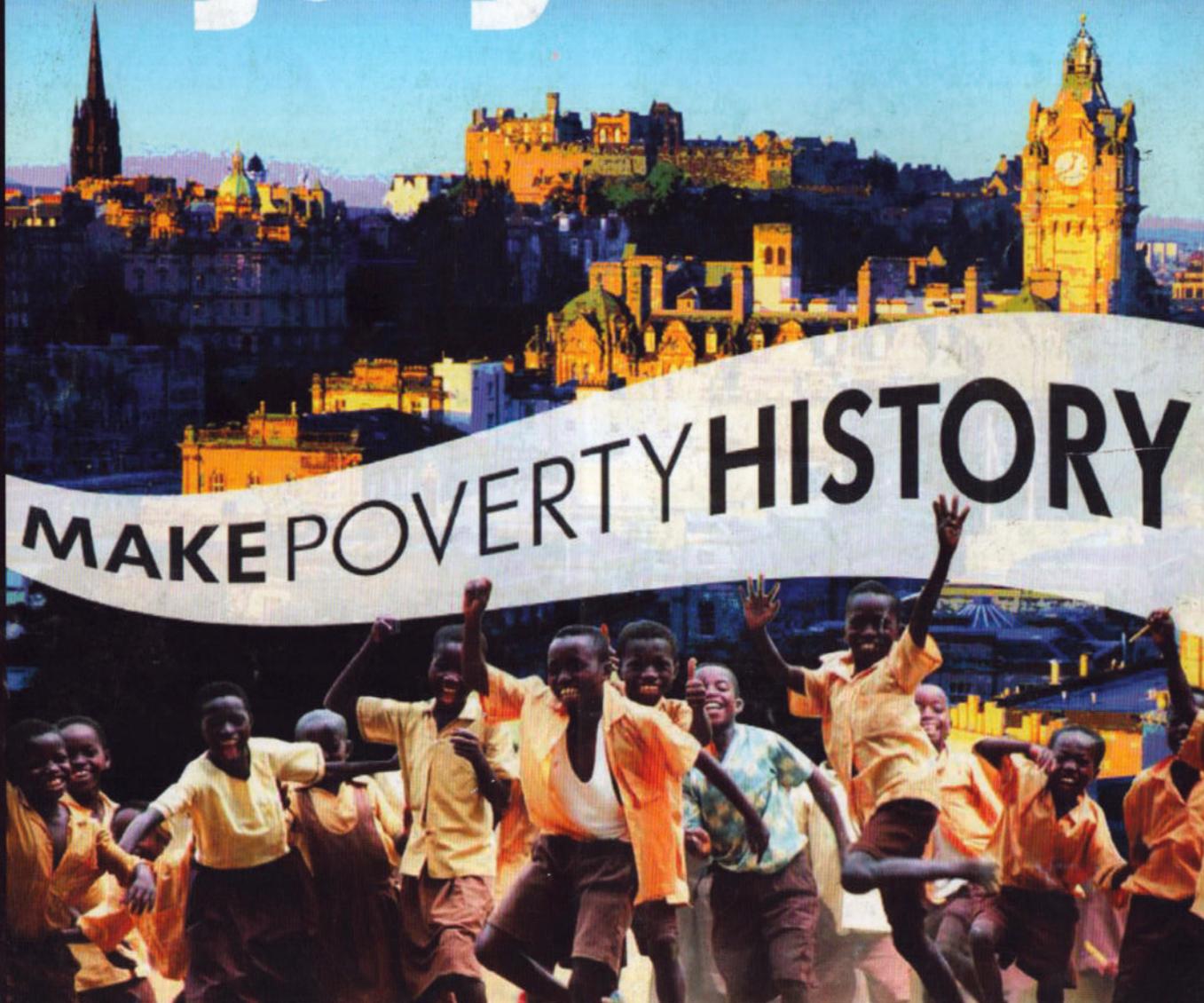
Τιμή Συνδρομής (6 τεύχη): Εσωτερικό £20, Ευρώπη £28, Υπόλοιπες χώρες £35

Επιταγές στο όνομα: **Globalize Resistance - Cy**

P.O.Box 27565, 2430 Λευκωσία

MAKE POVERTY HISTORY

edinburgh 2july2005

As the leaders of the world's richest countries gather in Scotland for the G8 summit, join tens of thousands of others in Edinburgh on Saturday 2 July to demand trade justice, debt cancellation, and more and better aid for the world's poorest countries.

Make history in 2005. Make your voice heard.

www.makepovertyhistory.org